

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล

เรื่อง

แผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาาสตร์แห่งชาติ ระยะ 5 ปี
พ.ศ. 2566-2570 ฉบับทบทวนปี 2567

โดย

นายสาธิต ลาภวุฒิรัตน์

นักศึกษาลักสูตรนัทยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 17
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ประจำปีการศึกษา 2567

ใบรับรองเอกสารวิชาการส่วนบุคคล
นักศึกษาหลักสูตรนฤทศศาสตร์ รุ่นที่ ๑๗
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

เรื่อง แผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑวิทยาศาสตร์แห่งชาติ ระยะ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐
ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๗

ผู้จัดทำ นายสาธิต ลาภวุฒิรัตน์

ได้ผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบ

เมื่อวันที่

พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

พ.อ.หญิง

(ศศิธร ทั่นศรี)

ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรม ศศย.สปท./อาจารย์ที่ปรึกษา

พล.ต.

(นิรุจ ดวงปัญญา)

ผอ.ศศย.สปท./ผอ.หลักสูตรฯ

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง แผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑศึกษาแห่งชาติ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ฉบับทบทวนปี 2567

ผู้ศึกษา นายสาธิต ลาภุศิริตัน

อาจารย์ที่ปรึกษา พ.อ.หญิง ศศิธร พันศรี

เอกสารวิชาการส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นการทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑศึกษาแห่งชาติ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ในปี 2567 โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้แก่ 1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์สถานะแวดล้อมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานตามภารกิจขององค์การพิพิธภัณฑศึกษาแห่งชาติ 2) เพื่อทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑศึกษาแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนแผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑศึกษาแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ที่ได้รับการทบทวนแล้วสู่การปฏิบัติ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ควบคู่กับเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นบางส่วน ด้านข้อมูลปฐมภูมินั้นได้ดำเนินการสำรวจด้วยแบบสอบถามออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในสังกัดองค์การพิพิธภัณฑศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และพนักงานระดับปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 42 คน ด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ วิธีการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์แบบ SWOT Analysis โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจากตัวแบบ McKinsey 7's Framework และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกจากตัวแบบ STEEP Analysis จากนั้นวิเคราะห์การถ่วงน้ำหนักภายในและภายนอก โดยการให้น้ำหนักกลุ่มตัวอย่างในการระบุปัจจัยหลัก ด้วยวิธีการให้คะแนน เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัจจัย และใช้เทคนิคการจับคู่ TOWS Matrix เพื่อประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์

ผลจากการศึกษาพบว่า ตำแหน่งยุทธศาสตร์ของ อพวช. ตกอยู่ในพื้นที่ WO เป็นตำแหน่งที่แสดงถึงโอกาสที่ได้เปรียบ แต่ภาพรวมภายในองค์กรมีจุดอ่อนที่ต้องการการแก้ไข ดังนั้น อพวช. ควรดำเนินกลยุทธ์เชิงแก้ไข ที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์กร เพื่อแก้ไขจุดอ่อน และสร้างจุดแข็งในการแข่งขัน ด้วยวิสัยทัศน์ของ อพวช. คือ ดินแดนแห่งการค้นพบความมหัศจรรย์ของวิทยาศาสตร์ และมีพันธกิจในการสร้างแรงบันดาลใจให้ทุกคนสนุกกับการค้นพบ เรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยความมหัศจรรย์ของวิทยาศาสตร์ นำมาซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ 1) มุ่งสู่เสาหลักด้านการจัดการ

องค์ความรู้วิทยาศาสตร์เพื่อพลเมือง 2) สร้างประสบการณ์ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ 3) พัฒนารัฐกิจที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ และ 4) ขับเคลื่อนองค์กรอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย จำนวน 12 เป้าประสงค์ 12 กลยุทธ์ 32 โครงการ/กิจกรรม

การศึกษานี้ ได้ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ ดังนี้ (1) ควรใช้ความสามารถพิเศษขององค์กรที่ อพวช. มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ระดับประเทศ และ อพวช.มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้การสื่อสารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และใช้ความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์จากการที่ อพวช.บริหารงานและให้บริการพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ระดับประเทศ (2) ใช้ความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์จากการที่ อพวช. มุ่งเน้นการสื่อสารวิทยาศาสตร์เพื่อตอบโจทย์สังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีผู้รับบริการจำนวนมากในแต่ละปี (3) ใช้ความได้เปรียบจากการที่มีโอกาสในความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อยกระดับสู่การเป็นพิพิธภัณฑ์ระดับนานาชาติ (4) ควรพร้อมรับและปรับตัวในการบริหารแผนการลงทุนในด้านการเบิกจ่ายงบลงทุน และการดำเนินงานตามแผนการลงทุนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และขาดการวิเคราะห์ข้อมูล (5) กระบวนการแปลงแผนการบริหารแผนวิสาหกิจไปสู่การปฏิบัติ โดยการถ่ายทอดแผนไปสู่ทุกพิพิธภัณฑ์/สำนัก โดยผ่านการประชุมและผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ด้วยกลไกการบริหารแผนวิสาหกิจไปสู่การปฏิบัติเป็นการเชื่อมโยง 3 ระดับ คือ ระดับนโยบาย ระดับผลักดันแผน และระดับปฏิบัติการ (6) กลไกการบริหารการติดตามและประเมินผลแผนวิสาหกิจ ของ อพวช. (7) กำหนดการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดตามประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ 2 ระยะ คือ ในระยะครึ่งแผนและระยะสิ้นสุดแผน

คำนำ

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้จัดทำหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 17 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตนักยุทธศาสตร์ (Strategist) ที่สามารถประเมินสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์และยุทธศาสตร์ชาติได้ คาดการณ์ถึงผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ มีความรู้หลักการ และสามารถจัดทำยุทธศาสตร์ได้อย่างแม่นยำ รวมทั้งสามารถให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานต้นสังกัดได้อย่างเหมาะสม

เอกสารวิชาการส่วนบุคคลฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ ผู้ศึกษาได้จัดทำการทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑศึกษาศาสตร์แห่งชาติ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ในปี 2567 โดยใช้กระบวนการในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกด้วยเครื่องมือการวิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วย STEEP analysis และกรอบการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ด้วยการวิเคราะห์คุณลักษณะขององค์กร 7 ประการ ของ Mckinncy (Mckinncy 7-s Framework) และ TOWS Matrix ตลอดจนหลักวิชาการต่าง ๆ ในการกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (ENDs) กลยุทธ์ในการดำเนินการ (WAYS) และแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง (MEANs)

ผู้ศึกษาขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ คณาจารย์ และวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร ที่ได้ให้ความรู้และโอกาสในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศต่อไป

นายสาธิต ลาภวุฒิรัตน์

นักศึกษาหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 17 รหัส 1730

22 เมษายน 2567

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา	5
1.5 ข้อจำกัดของการศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์	7
2.1 นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	7
2.2 สถานะแวดล้อมภายนอก	23
2.3 สถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร	33
2.4 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์	44
2.5 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis)	49
2.6 การประเมินสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์	51
2.7 การสรุปผลการวิเคราะห์สถานภาพของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก	54
2.8 การประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ขององค์กร	55
บทที่ 3 แผนขององค์กร	60
3.1 แผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑิ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ฉบับทบทวนปี 2567	60
3.2 เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END)	60
3.3 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic Map)	63
3.4 แนวทางในการดำเนินการ (WAYS)	64
3.5 มาตรการ/เครื่องมือ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS)	70

สารบัญ (ต่อ)

3.6 กรอบความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ระดับชาติและยุทธศาสตร์ของ อพวช.	76
บทที่ 4 ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์	77
4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนแผนวิสาหกิจ อพวช.	77
4.2 การแปลงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ สู่การแผนปฏิบัติการ	78
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก	83
ประวัติย่อผู้วิจัย	101

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2-1	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในขององค์กรโดยใช้ กรอบ 7'S McKinsey	44
ตารางที่ 2-2	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรโดยใช้ กรอบ STEEP	46
ตารางที่ 2-3	ค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายใน	52
ตารางที่ 2-4	ค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอก	52
ตารางที่ 2-5	การให้คะแนนสภาพแวดล้อมภายใน 7'S McKinsey	53
ตารางที่ 2-6	การให้คะแนนสภาพแวดล้อมภายนอก STEEP	54
ตารางที่ 2-7	การสรุปผลการวิเคราะห์สถานภาพของสภาพแวดล้อมภายใน	54
ตารางที่ 2-8	การสรุปผลการวิเคราะห์สถานภาพของสภาพแวดล้อมภายนอก	55
ตารางที่ 3-1	ประเด็นยุทธศาสตร์/เป้าประสงค์และตัวชี้วัดเป้าประสงค์	61
ตารางที่ 3-2	การวิเคราะห์แนวทางยุทธศาสตร์ด้วย TOWS Matrix	64
ตารางที่ 3-3	ความสัมพันธ์ของจุดแข็งและโอกาส จุดอ่อนและโอกาส จุดแข็งและภัยคุกคาม และจุดอ่อนและภัยคุกคามในการกำหนดกลยุทธ์	66
ตารางที่ 3-4	สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	67
ตารางที่ 3-5	สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2	68
ตารางที่ 3-6	สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3	69
ตารางที่ 3-7	สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4	69
ตารางที่ 3-8	แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570)	70
ตารางที่ 3-9	แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570)	71
ตารางที่ 3-10	แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570)	73
ตารางที่ 3-11	แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570)	74

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 2-1 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)	7
แผนภาพที่ 2-2 ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	12
แผนภาพที่ 2-3 ความสอดคล้องกับนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี	15
แผนภาพที่ 2-4 ความสอดคล้องกับนโยบายนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 - 2570	19
แผนภาพที่ 2-5 วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	19
แผนภาพที่ 2-6 ความสอดคล้องกับแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2566 - 2570	21
แผนภาพที่ 2-7 ความสอดคล้องกับแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2566 - 2570	23
แผนภาพที่ 2-8 ผลิตภัณฑ์และบริการ อพวช.	34
แผนภาพที่ 2-9 เป้าหมาย Super Indicator	39
แผนภาพที่ 2-10 Inspiration Platform NSMX และ โมเดล Curiosity Spark	40
แผนภาพที่ 2-11 ปัจจัยยั่งยืนของ อพวช. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	40
แผนภาพที่ 2-12 โครงสร้างองค์กรของ อพวช.	41
แผนภาพที่ 2-13 ข้อมูลแสดงอัตรากำลังแยกตามสำนัก	41
แผนภาพที่ 2-14 ข้อมูลแสดงอัตรากำลังแยกตามวุฒิการศึกษา	42
แผนภาพที่ 2-15 ข้อมูลแสดงอัตรากำลังแยกตามกลุ่มรุ่น	42
แผนภาพที่ 2-16 ข้อมูลจำนวนผู้ใช้บริการ อพวช. ปี 2562 - 2566	43
แผนภาพที่ 2-17 ข้อมูลร้อยละความพึงพอใจต่อการให้บริการ อพวช. ปี 2562 - 2566	44
แผนภาพที่ 2-18 ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของ อพวช.	56
แผนภาพที่ 2-19 SWOT ของ อพวช. ที่ได้รับการจัดลำดับความสำคัญ	59
แผนภาพที่ 3-1 แผนที่ยุทธศาสตร์ของ อพวช.	63
แผนภาพที่ 3-2 กรอบความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ระดับชาติและยุทธศาสตร์ของ อพวช.	76

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้รายงานผลการประเมินของคะแนนสอบโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล PISA 2022 พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ 394 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน และด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับ PISA 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยทั้งสามด้านลดลง โดยด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 25 คะแนน ส่วนด้านวิทยาศาสตร์และการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 17 คะแนน และ 14 คะแนน ตามลำดับ ทั้งนี้ ผลการประเมินของประเทศไทยตั้งแต่ PISA 2000 จนถึง PISA 2022 พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์และการอ่านมีแนวโน้มลดลง ส่วนด้านวิทยาศาสตร์ถือว่าไม่เปลี่ยนแปลงทางสถิติ นอกจากนี้ PISA จะรายงานผลการประเมินในรูปของคะแนนเฉลี่ยแล้ว ยังรายงานผลเป็นระดับความสามารถในแต่ละด้านซึ่งแบ่งเป็น 6 ระดับ โดยที่ระดับ 2 ถือเป็นระดับพื้นฐานที่นักเรียนสามารถใช้ทักษะและความรู้ในชีวิตจริงได้ ผลการประเมินครั้งนี้ พบว่า มีนักเรียนไทยที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปอยู่ 32% ในขณะที่ประเทศสมาชิก OECD มีนักเรียนกลุ่มนี้อยู่ 69% ส่วนประเทศ/เขตเศรษฐกิจที่มีผลการประเมินสูง ได้แก่ สิงคโปร์ มาเก๊า ญี่ปุ่น จีนไทเป และเอสโตเนีย พบว่า มีนักเรียนมากกว่า 85% ที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป สำหรับด้านวิทยาศาสตร์และการอ่าน ประเทศไทยมีนักเรียนที่มีความสามารถตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปอยู่ 47% และ 35% ตามลำดับ ส่วนประเทศสมาชิก OECD มีนักเรียนที่มีความสามารถตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปอยู่ 76% และ 74% ตามลำดับ

ในภาพรวมของผลการประเมิน PISA 2022 สะท้อนให้เห็นว่า ระบบการศึกษาทั่วโลกมีคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเทียบกับ PISA 2018 ซึ่งเป็นผลกระทบจากที่ทุกประเทศต้องเผชิญกับความท้าทายของการจัดการเรียนรู้ในช่วงที่มีวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สำหรับระบบการศึกษาไทยยังมีช่องว่างของคะแนนระหว่างนักเรียนกลุ่มสูงกับนักเรียนกลุ่มต่ำที่กว้างมาก แม้ในด้านคณิตศาสตร์จะมีช่องว่างดังกล่าวที่แคบลง แต่เป็นผลมาจากนักเรียนกลุ่มสูงมีการลดลงของคะแนนที่มากกว่านักเรียนกลุ่มต่ำ ดังนั้น จึงควรมีมาตรการในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน โดยการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง ส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้กับสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมเพื่อลดช่องว่าง

ของความเหลื่อมล้ำในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาสถานศึกษาทั่วประเทศให้มีคุณภาพและครอบคลุมทุกสังกัด (ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566)

นโยบายที่นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรีแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา รับทราบ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2566 โดยได้กล่าวถึงประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญว่า “การศึกษาของประเทศไทยยังมีความท้าทายเชิงคุณภาพ ที่ยังไม่สามารถผลิตบุคลากรให้ตอบสนองต่อความต้องการของเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ นักเรียน นักศึกษาที่เรียนจบใหม่ไม่สามารถหางานทำที่ตรงกับสายงานหรือจำเป็นต้องทำงานในสายงานที่มีรายได้ต่ำกว่าความสามารถทางวิชาชีพ” โดยมีแนวนโยบายในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัย โดยเฉพาะในด้านการศึกษา รัฐบาลจะดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้กระจายอำนาจการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมต่อผู้เรียนแต่ละวัย และใช้ระบบเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่ จัดทำหลักสูตรและให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับความรู้ความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาทั้งในด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์และการวิจัยขั้นแนวหน้า เพื่อต่อยอดให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยไม่ละเลยการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศและการปลูกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลกสมัยใหม่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม และที่สำคัญที่สุด รัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขปัญหาคอขวดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทยยุคศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ มีเป้าหมายเพื่อให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และเพื่อสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยเฉพาะประเด็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่นผ่านกลไกต่าง ๆ และต้องพัฒนาระบบการเรียนรู้ในชุมชนให้เข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นพื้นที่เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต รวมทั้งนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดหรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2566)

นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 – 2570 มีวิสัยทัศน์เพื่อเตรียมคนไทยแห่งศตวรรษที่ 21 พัฒนาเศรษฐกิจที่กระจายโอกาสอย่างทั่วถึง สังคมที่มั่นคง และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยสร้างความเข้มแข็งทางนวัตกรรมระดับแนวหน้าในสากล นำพาประเทศไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว นอกจากนั้น กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา

วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566 - 2570 เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศที่สำคัญที่จะส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการ เกิดพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทและนโยบายของรัฐบาล ดังวิสัยทัศน์ที่ว่า “สานพลังการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมไทย พลิกโฉมให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและยั่งยืน ยกกระดับความสามารถในการแข่งขันด้วยเศรษฐกิจสร้างคุณค่าและพร้อมก้าวสู่นาคต” โดยมีการพัฒนากำลังคน สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานวิจัยให้เป็นฐานการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบก้าวกระโดดและอย่างยั่งยืน (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

องค์การพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์แห่งชาติเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ก่อตั้งเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2538 โดยมีหน้าที่สำคัญคือเป็นองค์กรของประเทศในการสร้างความเข้าใจ หรือยกระดับความเข้าใจในเรื่องวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ตามวัตถุประสงค์ในการกระตุ้นและส่งเสริมสังคมไทยให้สนใจและเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการพัฒนาประเทศ และปลูกฝังให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ เพื่อเป็นสถานที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลินของครอบครัวรวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ทั้งนี้ การดำเนินงานขององค์การพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์แห่งชาติมีการให้บริการพิพิธภัณฑสถานด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมของ อพวช.พิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยา พิพิธภัณฑสถานเทคโนโลยีสารสนเทศ พิพิธภัณฑสถานพระรามเก้า และจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ อพวช. รวมถึงการผลิตสื่อการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ และการเผยแพร่ เพื่อเป็นสื่อกลางในการให้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และข่าวสารกิจกรรม เช่น บริการทาง เว็บไซต์ www.nsm.or.th วารสารรายการโทรทัศน์ รายการโทรทัศน์ระบบดาวเทียม รายการวิทยุ นอกจากนี้ ยังมีการให้บริการที่สนับสนุนการสร้างความรู้ความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์ทั้งในและนอกสถานที่ นิทรรศการวิทยาศาสตร์เคลื่อนที่/คาราวานวิทยาศาสตร์ การประกวดแข่งขันทางวิทยาศาสตร์ มหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์นอกห้องเรียนด้วยพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์ ค่ายวิทยาศาสตร์สานใจไทยสู่ใจใต้ และกิจกรรมเสริมศึกษา เช่น ค่ายวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ ท่องโลกวิทยาศาสตร์ การแสดงทางวิทยาศาสตร์ ดินแดนวิทยาศาสตร์ ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ เป็นต้น (องค์การพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์แห่งชาติ, 2566)

ดังนั้น องค์การพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์แห่งชาติเป็นองค์กรของประเทศในการสร้างความเข้าใจ หรือยกระดับความเข้าใจในเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในปัจจุบันที่มีผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน ในการทบทวนแผน

วิสาหกิจขององค์การพิพิธภัณฑวิทยาาสตร์แห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อให้องค์กรมีขีดความสามารถในการร่วมสร้างสังคมวิทยาาสตร์เพื่อพัฒนาชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานตามภารกิจขององค์การพิพิธภัณฑวิทยาาสตร์แห่งชาติ
2. เพื่อทบทวนแผนวิสาหกิจขององค์การพิพิธภัณฑวิทยาาสตร์แห่งชาติ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ในปี 2567
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนแผนวิสาหกิจขององค์การพิพิธภัณฑวิทยาาสตร์แห่งชาติ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ฉบับทบทวนปี 2567 ที่ได้รับการทบทวนแล้วสู่การปฏิบัติ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในสังกัดองค์การพิพิธภัณฑวิทยาาสตร์แห่งชาติ อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และพนักงานระดับปฏิบัติการ จำนวน 42 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา เอกสารและข้อมูลต่างๆ ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการค้นคว้าและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการจัดทำแผนวิสาหกิจขององค์การพิพิธภัณฑวิทยาาสตร์แห่งชาติ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 – 2570) นโยบายของคณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (พ.ศ.2563 – 2570) แผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ (พ.ศ. 2566 – 2570) และการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับองค์การพิพิธภัณฑวิทยาาสตร์แห่งชาติ
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษานี้ ดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน 2567

1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ควบคู่กับเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นบางส่วน การจัดทำกรอบทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ระยะเวลา 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ในปี 2567 มีระเบียบวิธีการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง พนักงานในสังกัดองค์การพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และพนักงานระดับปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 42 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบวิเคราะห์การถ่วงน้ำหนักภายในและภายนอก (SWOT Analysis) สำหรับการตรวจสอบตัวแปรสภาพแวดล้อมเป็นลักษณะกำหนดระดับช่วงคะแนนในแต่ละระดับชั้น (Ranking Scale) โดยพิจารณาจาก “ตัวแปรที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อกลุ่ม” และ “ตัวแปรที่มีโอกาสเกิด” โดยใช้เกณฑ์การคำนวณเป็นคะแนน โดยให้ค่าต่ำมาก = 1, ต่ำ = 2, กลาง = 3, สูง = 4 และ สูงมาก = 5 แล้ว รวมเป็นคะแนนของแต่ละข้อ รวมถึงข้อคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

3. วิธีการดำเนินการศึกษา โดยการตรวจสอบสภาวะแวดล้อมขององค์กร ด้วยวิธีการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์แบบ SWOT Analysis โดยการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายใน เพื่อหาจุดแข็ง และจุดอ่อน โดยพิจารณาจากตัวแบบ McKinsey 7's Framework ประกอบด้วย โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน จำนวนบุคลากร ความสามารถของบุคลากร ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ รูปแบบการบริหาร และวิสัยทัศน์/ค่านิยมร่วมในการปฏิบัติงาน เป็นต้น และการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอก เป็นการประเมินปัจจัยหรือข้อมูลจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อองค์กรเพื่อหาโอกาส และภัยคุกคาม โดยพิจารณาจากตัวแบบ STEEP Analysis ในมิติต่างๆ อาทิ มิติด้านสังคม มิติด้านเทคโนโลยี มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสิ่งแวดล้อม และมิติด้านการเมือง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการให้น้ำหนักกลุ่มตัวอย่างในการระบุปัจจัยหลัก ด้วยวิธีการให้คะแนน เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัจจัย โดยปัจจัยที่มีค่าคะแนนสูงจะเป็นปัจจัยหลัก และใช้เทคนิคการจับคู่ (TOWS Matrix) นำไปสู่การจัดทำสาระสำคัญของแผนวิสาหกิจขององค์การพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์/วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน กลยุทธ์และแผนงาน/โครงการ และการเขียนแผนที่ทางยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ภายใต้แนวคิดคะแนนบัตรสมดุล (Balanced Scorecard)

1.5 ข้อจำกัดของการศึกษา

การทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑน์วิทยาาสตร์แห่งชาติ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ในปี 2567 มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลา กล่าวคือ มีกระบวนการจัดทำในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน 2567 ทำให้กระบวนการรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาจากข้อมูลสารสนเทศที่ได้มีการสังเคราะห์ข้อมูลแล้วบางส่วน และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการบรรยายของผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับ Global Megatrends ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑน์วิทยาาสตร์แห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566 – 2570) สำหรับผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในช่วงเดือนมีนาคม 2567

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เกิดจากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการทำงานขององค์การพิพิธภัณฑน์วิทยาาสตร์แห่งชาติ
2. ได้ทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑน์วิทยาาสตร์แห่งชาติ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ในปี 2567และใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงาน
3. ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้กับองค์การพิพิธภัณฑน์วิทยาาสตร์แห่งชาติในการขับเคลื่อนแผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑน์วิทยาาสตร์แห่งชาติ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ฉบับทบทวนปี 2567 ที่ได้รับการทบทวนแล้วสู่การปฏิบัติ

บทที่ 2

การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์

2.1 นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ อพวช. ประกอบด้วย

แผนภาพที่ 2-1 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญคือ ประเทศชาติมั่นคงประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกराชอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรงควบคู่ไปกับการ

ป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคมและองค์กรที่ไม่ใช่รัฐรวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ (1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปทบทวนหาทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการพัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลกควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศไทยได้ในคราวเดียวกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรมและเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ

สามารถพึ่งตนเอง และทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกัน การเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือ ระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์ และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามา มีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะ เป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะผ่านทาง

เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง ๓ ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะ บทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการ ยึดหลัก ธรรมชาติปรับ วัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัว ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับ มาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วน ร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วน ในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมั่งคั่ง และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธ ไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่ จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อ ต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและการ อำนวยความยุติธรรมตามหลักนิติธรรม

2.1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติมีทั้งสิ้น 23 แผนแม่บท ซึ่งจะมีผลผูกพันต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้อง ปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องสอดคล้องกับ แผนแม่บทซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลา

ดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ อพวช. ดังนี้

แผนแม่บทฯ 11 ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

แผนย่อย 11.3 การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรมต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิตและวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม ซึ่งหากมีการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ และมีหลักสูตรการศึกษาที่เอื้อต่อทักษะชีวิต มีการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพในหลักสูตร และสร้างการมีงานทำของวัยเรียน/วัยรุ่น จะช่วยให้การพัฒนาเด็กและเยาวชนบังเกิดผลสัมฤทธิ์ได้

แผนแม่บทฯ 12 ประเด็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้

แผนย่อยที่ 1 การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ในประเด็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่นผ่านการพัฒนาโลกต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาการศึกษาออนไลน์แบบเปิด การพัฒนาระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้ดิจิทัล ภูมิใจให้คนเข้าสู่การยกระดับทักษะ การให้สถานประกอบการเพิ่มผลิตภาพแรงงานผ่านการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องภายใต้กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ นอกจากนี้ ต้องพัฒนาระบบการเรียนรู้ในชุมชนให้เข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นพื้นที่เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต รวมถึงการเรียนรู้และทบทวนทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น โดยระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม การพัฒนาทัศนคติและแรงบันดาลใจที่อยากเรียนรู้อการสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้ และให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว รวมทั้งนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดหรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ รวมทั้งการวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม โดยเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัล ทักษะการคัดกรองความรู้ องค์กรความรู้ การใช้เทคโนโลยีผสมผสานกับคุณค่า บทบาทและประสบการณ์ของครูไปพร้อมกัน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่ประชาชนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและใช้ประโยชน์จากระบบการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แผนแม่บทฯ 18 ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน

แผนย่อยที่ 1 การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว การเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว เป็นการให้ความสำคัญกับการคงไว้ซึ่งพื้นที่คุ้มครองที่ได้รับการอนุรักษ์ คุ้มครอง เพื่อลดการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ รวมทั้งการลดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการป่าไม้เชิงพื้นที่ โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่า พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ พัฒนาการของรัฐและออกกฎระเบียบเพื่อสนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ป่า สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งในเขตเมืองและชุมชน นอกจากนี้ยังจะต้องส่งเสริมการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคไปสู่การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน

แผนแม่บทฯ 23 ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

แผนย่อยที่ 2 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสังคม เน้นประเด็นสำคัญทางสังคมของประเทศที่ต้องใช้การวิจัยและนวัตกรรม เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนสังคมไทย ได้แก่ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา และการเข้าถึงบริการและสวัสดิการของรัฐ การเตรียมความพร้อมของประชาชนไทยเพื่อรองรับกระแสโลกาภิวัตน์ของวัฒนธรรมโลกที่รวดเร็วขึ้นในยุคดิจิทัล การเข้าสู่สังคมสูงวัย การพัฒนาแรงงานทักษะสูงและเฉพาะทาง การยกระดับแรงงานทักษะต่ำ การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐให้เข้ากับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคดิจิทัล

แผนย่อยที่ 3 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม เน้นประเด็นสำคัญทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศที่ต้องใช้การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เป็นเครื่องมือในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีที่สร้างเศรษฐกิจฐานชีวภาพอุบัติใหม่ทั้งระบบอย่างครบวงจร ส่งเสริมงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรทางบก ทางน้ำและทางทะเล รวมทั้ง การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการจัดการก๊าซเรือนกระจก และด้านพลังงานหมุนเวียน

2.1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)

กรอบการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) มีความมุ่งหมายที่จะเร่งเพิ่มศักยภาพของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อทุนแรงและเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทัน่วงที่ การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของ

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึง มีวัตถุประสงค์เพื่อ พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง และคำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้น

แผนภาพที่ 2-2 ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้กำหนดเป้าหมายหลักจำนวน 5 ประการ ประกอบด้วย การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน และการเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ อพวช. คือการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ยังคงน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปรัชญานำทางในการขับเคลื่อนและวางแผนการพัฒนาประเทศให้เกิดประสิทธิผลในการขับเคลื่อนพลวัตการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานของ อพวช. คือ

หมายเหตุที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน ได้เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ที่มุ่งเน้นการสร้างความหลากหลายด้าน การท่องเที่ยว รักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับ และเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง อีกทั้ง ยังเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ใน 4 เป้าหมาย ได้แก่ (1) การปรับโครงสร้าง

ภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับให้ภาคการท่องเที่ยวมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยและชุมชนสามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าได้ (2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ (3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม และ (4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

หมวดหมู่ที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ได้เชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง ในด้านการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อให้มีความอุดมสมบูรณ์ และให้ผลประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ด้านการสร้างขีดความสามารถ ในการแข่งขัน ในการอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี แห่งอนาคต สร้างระบบนิเวศอุตสาหกรรมและบริการที่เหมาะสม และสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมและ บริการอย่างยั่งยืน และด้านการสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ สนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาและใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้ง ยังเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ใน 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายหลักที่ (1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม ที่มุ่งยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น ด้วยการใช้อัจฉริยะ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป้าหมายหลักที่ (3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม เพื่อการสร้างโอกาสและการกระจายรายได้สู่ ชุมชน เป้าหมายที่ (4) ด้านการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตและ บริโภคมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ และเป้าหมายหลักที่ (5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยเฉพาะประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

หมวดหมู่ที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ในเป้าหมายที่ (2) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศ ให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ และเป้าหมายที่ (3) กองทัพ หน่วยงานด้าน ความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง เพื่อให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ด้านยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ในเป้าหมายที่ (1) ประเทศไทยเป็นประเทศ ที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ในประเด็นอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ มีเนื้อหาด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับ

การจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงระบบการเตือนภัย การเตรียม ตัวรับมือ ภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือทั้งในระหว่างและหลังเกิดภัยพิบัติ ด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในเป้าหมายที่ (3) ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ โดยสร้างการเติบโตอย่าง ยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือ และ ปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ พร้อมทั้งสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสภาพ ภูมิอากาศ และดูแลภัยพิบัติ จากน้ำทั้งระบบ โดยมีการจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ ให้สามารถลดสูญเสีย ความเสี่ยง จากภัยพิบัติ ที่เกิดจากน้ำตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการเพิ่มความร่วมมือในเรื่อง การจัดการภัยพิบัติในภูมิภาคได้อย่างทั่วถึงและทัน การณ์ อีกทั้ง ยังเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ใน 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายหลักที่ (4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน และเป้าหมายหลักที่ (5) การเสริมสร้าง ความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่

หมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์ การพัฒนาแห่งอนาคต ได้เชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ใน ประเด็นเป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นเป้าหมาย คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถี ชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วง ชีวิต และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในประเด็นเป้าหมาย สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาส ให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ อีกทั้ง ยังเชื่อมโยงกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่ การพัฒนาคนสำหรับยุคใหม่ โดย การพัฒนาคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับ ความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย สามารถสร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มี ความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งการมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความ เป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ

หมวดหมู่ที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน ภาครัฐจำเป็นต้องเร่งพัฒนาและปรับตัวเพื่อลดช่องว่างของการปฏิบัติงานให้มีศักยภาพที่เหมาะสมใน ฐานะที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศบนหลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ คือ

การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศ โดยมีประเด็นที่ต้องดำเนินการเพื่อรับมือกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างความสามารถของภาครัฐ ประกอบด้วย (1) พัฒนาการให้บริการภาครัฐที่ตอบโจทย์ สะดวก ประหยัด แก่ประชาชนและผู้ประกอบการ โดยพัฒนาคุณภาพการให้บริการและเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วม (2) ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและโครงสร้างของภาครัฐให้ยืดหยุ่น เชื่อมโยง เปิดกว้าง และมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ (3) ปรับเปลี่ยนภาครัฐเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาประเทศ และสร้างระบบบริหารจัดการ และ (4) การสร้างระบบบริหารภาครัฐที่ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากร ให้มีทักษะที่จำเป็นในการให้บริการภาครัฐดิจิทัลและปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มาตรการภาครัฐให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งตอบสนองต่อเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่ (1) เป้าหมายหลักที่ 3 การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยมีบริการสาธารณะทั่วถึงเท่าเทียม และ (2) เป้าหมายหลักที่ 5 การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่

2.1.4 นโยบายของคณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี

นโยบายที่นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรีแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภารับทราบ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2566 โดยได้กล่าวถึงประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญว่า “การศึกษาของประเทศไทยยังมีความท้าทายเชิงคุณภาพ ที่ยังไม่สามารถผลิตบุคลากรให้ตอบสนองต่อความต้องการของเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ นักเรียน นักศึกษาที่เรียนจบใหม่ไม่สามารถหางานทำที่ตรงกับสายงานหรือจำเป็นต้องทำงานในสายงานที่มีรายได้ต่ำกว่าความสามารถทางวิชาชีพ”

แผนภาพที่ 2-3 ความสอดคล้องกับนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี

โดยมีแนวนโยบายในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัย ภายใต้นโยบายระยะกลาง (Midium Term) ของนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของ คณะรัฐมนตรี ซึ่งมีนโยบายหลัก คือ สร้างรายได้ และขยายโอกาส และมีรายละเอียดของนโยบาย ดังนี้

3.1.7 สร้างรายได้ภาคการเกษตร (วิจัยพัฒนาพันธุ์ เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่า) 3.2.6 การพัฒนาวิจัย และนวัตกรรม (ส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษา) 3.2.7 การพัฒนาวิจัยและนวัตกรรม (ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และส่งเสริมการวิจัยขั้นแนวหน้า) และ 3.2.17 การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (สร้างทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณภาพทัดเทียมประเทศอื่น) ซึ่งมีรายละเอียดการแถลงนโยบาย ดังนี้

ในด้านการศึกษา รัฐบาลจะดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตาม ความถนัด เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้กระจายอำนาจการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้อย่าง ทั่วถึง มีอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมต่อผู้เรียนแต่ละวัย และใช้ระบบเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่ จัดทำหลักสูตรและให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับความรู้ความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมงานวิจัยและ พัฒนาทั้งในด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์และการวิจัยขั้นแนวหน้า เพื่อต่อยอดให้เกิดการ พัฒนาองค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยไม่ละเลยการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของ ประเทศและการปลูกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจสังคม และการเมืองของโลกสมัยใหม่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

รัฐบาลจะให้ความสำคัญต่อความมีคุณภาพของครูทั้งประเทศ รวมไปถึงครูแนะแนวเพื่อ ช่วยให้นักเรียนได้รับคำแนะนำด้านเนื้อหาของวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการ ตัดสินใจเลือกเรียนและประกอบอาชีพ รวมไปถึงการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจของนักเรียนทุกคน นอกจากนี้รัฐบาลจะส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษา ทั้งสายวิชาการและสายอาชีพให้มี รายได้จากวิชาที่เรียน โอกาสฝึกงานระหว่างเรียน เพื่อสร้างบุคลากรที่มีทักษะและความสามารถตรง ต่อความต้องการของการจ้างงาน และที่สำคัญที่สุด รัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขปัญหาคอขวดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

2.1.5 นโยบายของนางสาวศุภมาส อิศรภักดี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (นางสาว ศุภมาส อิศรภักดี) ได้มอบนโยบายการดำเนินงานของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม (อว.) ตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา โดยในด้านการอุดมศึกษา วิจัยและ นวัตกรรม จะมุ่งเน้นทั้งเพื่อความเป็นเลิศ และเพื่อความมั่นคงของชีวิตและเศรษฐกิจ

โดยนโยบายมุ่งเน้นของ อว. ในด้านการอุดมศึกษา คือ “เรียนดี มีความสุข มีรายได้” ให้ยึดนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง หัวใจสำคัญ คือ การลดภาระของนักศึกษาและผู้ปกครอง และการลดภาระของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งจะทำให้ นักศึกษามีความสุข ทั้งในระหว่างการศึกษาและเมื่อจบแล้วมีอาชีพ มีรายได้ รวมทั้งทำให้อาจารย์ผู้สอนมีความสุข สามารถทำงานได้คล่องตัว ซึ่งในส่วนของภาระของนักศึกษาและผู้ปกครอง โดยกำหนดแนวทางดังนี้

- จัดให้มีระบบแนะแนวการเรียน (Coaching) และเป้าหมายชีวิต
- จัดให้มีแพลตฟอร์มเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และลดค่าใช้จ่าย
- ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะ โดยเฉพาะหลักสูตรประกาศนียบัตรระยะสั้น (Non-Degree) รวมถึงการจัดทำระบบวัดผลทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ (Skill Certificate)
- เพิ่มความยืดหยุ่นในการลงทะเบียนเรียนตามความต้องการ สามารถลงทะเบียน โดยไม่จำกัดจำนวนหน่วยกิตในแต่ละภาคการศึกษา
- สนับสนุนให้มีรายได้ระหว่างเรียน หรือ “ทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย”
- และในส่วนของภาระลดภาระอาจารย์ผู้สอน จะมีการปรับการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์โดยเพิ่มน้ำหนักการประเมินเรื่องความสามารถและความสำเร็จของนักศึกษา นอกเหนือจากความสามารถทางวิชาการ รวมถึงกำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการประเมินการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการในแต่ละขั้นตอน

ในด้านนโยบายมุ่งเน้นของการวิจัยและนวัตกรรม คือ “วิจัย-นวัตกรรมดี ตอบโจทย์ตรงความต้องการ” และ “เน้นประเด็นสำคัญของประเทศ ได้แก่ Go Green พอเพียง ความยั่งยืน (Sustainability) ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) พลังงานสะอาด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI)” โดยมีทั้งมิติที่ทำความเป็นเลิศ และมิติเพื่อความมั่นคงของชีวิตและเศรษฐกิจ ซึ่งดำเนินการภายใต้หลักการ “เอกชนนำ รัฐสนับสนุน” โดยให้เอกชนผู้ที่จะใช้ประโยชน์เป็นผู้กำหนดทิศทางว่าควรจะทำเรื่องอะไรอย่างไรแล้วสถาบันวิจัยและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของกระทรวงจะเข้าไปดำเนินการและสนับสนุนอย่างเต็มที่ การใช้ความต้องการเป็นตัวนำ (market-driven) พร้อมปลดล็อกระเบียบ ข้อจำกัดต่างๆ นอกจากนี้ อว. จะมุ่งเน้นส่งเสริมการสร้างและสนับสนุนผู้ประกอบการนวัตกรรม เพิ่มจำนวนผู้ประกอบการนวัตกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับเยาวชน สตาร์ทอัพ SMEs และบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ ทั้งนี้ อว. จะเป็นหน่วยงานหลักในการสร้างคน สร้างองค์ความรู้ สร้างนวัตกรรม และพัฒนาประเทศ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ และเพื่อความมั่นคงของชีวิตและเศรษฐกิจ โดยตั้งมั่นให้ อว. เป็นกระทรวงเศรษฐกิจ คือ ต้องสามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนและประเทศโดยใช้ความรู้และ

นวัตกรรม และต้องเป็นความหวัง เป็นที่พึ่งของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ แก้ไขปัญหาสำคัญ และทำให้คนไทยมีอนาคตที่ดีด้วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ งานวิจัยและนวัตกรรม ในขณะที่เยาวชนซึ่งเป็นความหวังและอนาคตของประเทศ อว. ก็จะต้องทำให้นักศึกษาและผู้ปกครองมีความสุข อาจารย์และบุคลากรมีความสุข สร้างโอกาสให้นักศึกษามีส่วนในการร่วมวางแผนอนาคต มีความยืดหยุ่นในการเลือกศึกษาตามความต้องการ รวมถึงมหาวิทยาลัยจะต้องเป็นมหาวิทยาลัยสำหรับคนทุกช่วงวัยและเป็นพื้นที่เปิดหรือพื้นที่สำหรับโอกาสให้กับคนไทยทุกคน

2.1.6 นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 – 2570

นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 – 2570 เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยมีวิสัยทัศน์ “เตรียมคนไทยแห่งศตวรรษที่ 21 พัฒนาเศรษฐกิจที่กระจายโอกาสอย่างทั่วถึง สังคมที่มั่นคง และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยสร้างความเข้มแข็งทางนวัตกรรมระดับแนวหน้าในสากล นำพาประเทศไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว” โดยเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ อพวช. คือ

แพลตฟอร์มที่ 1 การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้

โปรแกรมที่ 1 สร้างระบบผลิตและพัฒนาากำลังคนให้มีคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างปัจจัยเอื้อที่ส่งเสริมการพัฒนาและใช้ประโยชน์ศักยภาพกำลังคนระดับสูง ให้สามารถทำงานตอบสนองการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังคนเพื่อรองรับกิจกรรมวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร นักบริหารจัดการเทคโนโลยี หรือผู้เชี่ยวชาญระดับสูงในสาขาอื่น

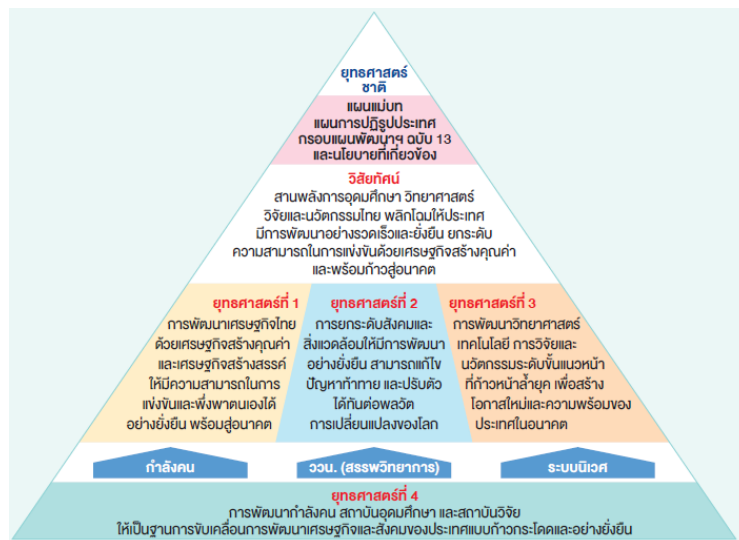
โปรแกรมที่ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาทักษะเพื่ออนาคต มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลไกและมาตรการเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะใหม่ๆ รองรับอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีของโลก และเพื่อเพิ่มความสามารถในการถูกจ้างงาน โดยสนับสนุนโปรแกรมการศึกษาและการฝึกอบรมผ่านการศึกษาในระบบปกติ (Formal education) การศึกษานอกระบบ (Informal education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Non-formal education) โดยมีประเด็นครอบคลุมถึงการยกระดับระบบพัฒนาความรู้และทักษะสำหรับบุคลากรวัยทำงานผ่านการฝึกอบรมระยะสั้น (Upskill/reskill) และการเรียนรู้ผ่านระบบ Massive Open Online Courses (MOOCs) การปรับระบบการศึกษาให้รองรับความต้องการของคนทำงาน

นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570 (4 แพลตฟอร์ม)

แผนภาพที่ 2-4 ความสอดคล้องกับนโยบายนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม พ.ศ. 2563 – 2570

กรอบประเด็นยุทธศาสตร์กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566-2570

แผนภาพที่ 2-5 วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566 - 2570 เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศที่สำคัญที่จะส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการ เกิดพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทและนโยบายของรัฐบาล ดังวิสัยทัศน์ที่ว่า “สานพลังการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมไทย พลิกโฉมให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและยั่งยืน ยกกระดับความสามารถในการแข่งขันด้วยเศรษฐกิจสร้างคุณค่าและพร้อมก้าวสู่ออนาคต” โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญที่ใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ อพวช. คือ

ประเด็นที่ 4 การพัฒนากำลังคน สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานวิจัยให้เป็นฐานการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบก้าวกระโดดและอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ : กำลังคน สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันวิจัยของประเทศได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะสูงสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านเศรษฐกิจ การยกระดับสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการพึ่งตนเองทั้งสังคมและการพัฒนาสู่ออนาคต ในการปฏิบัติงานและสร้างนวัตกรรมที่ท้าทายตอบโจทย์ภาคเศรษฐกิจและสังคม เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน

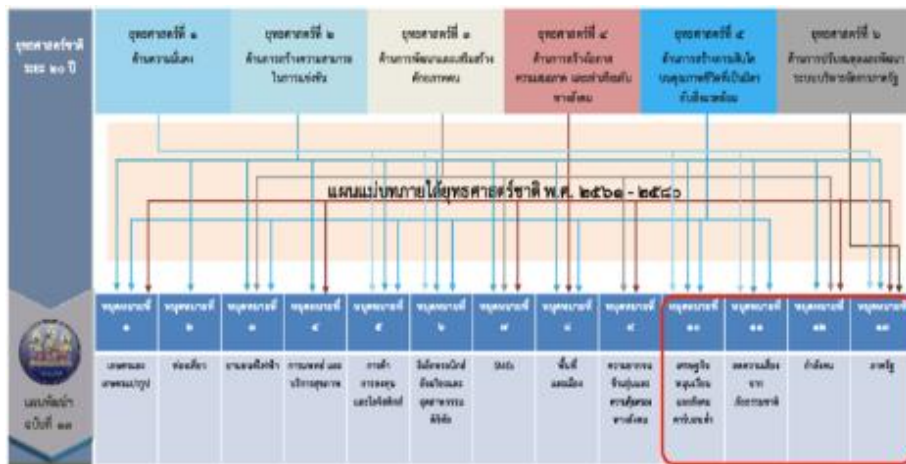
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : กำลังคน สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันวิจัยของประเทศได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะสูง สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ตัวชี้วัด : จำนวนผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม/ฝึกอบรม/แหล่งเรียนรู้ตลอดจนการเข้าถึงสื่อในรูปแบบ

2.1.7 แผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ (พ.ศ. 2566 – 2570)

พระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2562 (พ.ร.บ. พัฒนารัฐวิสาหกิจฯ) มาตรา 22 กำหนดให้มีแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจซึ่งมีระยะเวลาครึ่งละห้าปี เพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และทิศทางในการพัฒนารัฐวิสาหกิจให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ โดยอย่างน้อย ให้คำนึงถึงหลักวินัยการเงินการคลังของประเทศ ภารกิจของรัฐวิสาหกิจในบริบทที่เปลี่ยนแปลง และบทบาท หน้าที่ของรัฐวิสาหกิจที่มีต่อการพัฒนาประเทศ และมาตรา 23 กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (คนร.) กำหนดแนวทางให้กระทรวงเจ้าสังกัดของรัฐวิสาหกิจเสนอกรอบนโยบายการพัฒนาและทิศทาง การลงทุนของรัฐวิสาหกิจในกำกับ คนร. กำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2566 – 2570 (แผนพัฒนารัฐวิสาหกิจฯ) เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้สามารถบรรลุเป้าหมายของประเทศได้

โดยให้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงเจ้าสังกัด ทารือร่วมกัน เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา รัฐวิสาหกิจต่อไป ทั้งนี้ คนร. ได้เห็นชอบหลักเกณฑ์ การเสนอกรอบนโยบายการพัฒนาและทิศทางการลงทุนของรัฐวิสาหกิจ (หลักเกณฑ์ฯ) เพื่อให้กระทรวง เจ้าสังกัดกำหนดกรอบนโยบายการพัฒนาและทิศทางการลงทุนของรัฐวิสาหกิจในกำกับ (กรอบนโยบายฯ) ที่ชัดเจน โดยมีหมุดหมายเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ อพวช. มี 4 หมุดหมาย คือ

แผนภาพที่ 2-6 ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาวิสาหกิจ พ.ศ. 2566 – 2570

ทิศทางหลักในการพัฒนาวิสาหกิจภายใต้หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ การพัฒนาเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (BCG Model) (พัฒนาเศรษฐกิจใน 3 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ ชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) มีวัตถุประสงค์ การกำหนดและดำเนินโครงการ/แผนงานต่างๆ ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อน การพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570 ในการพัฒนาเศรษฐกิจสู่ความยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนา 1) การสร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการอนุรักษ์ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม และสร้างความสามารถในการบริหารทรัพยากร และพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากร 2) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยการเพิ่มความมั่นคงด้านอาหาร สุขภาพ และพลังงาน พัฒนาพื้นที่ตามระเบียบเศรษฐกิจเพื่อการกระจายการเติบโตทางสังคม และเพิ่มโอกาสการเข้าถึงและถ่ายทอด องค์ความรู้แก่ชุมชน 3) การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

ทิศทางหลักในการพัฒนาวิสาหกิจภายใต้หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยง และผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การบริหารความต่อเนื่องในการดำเนินธุรกิจและการให้บริการประชาชน มีวัตถุประสงค์ ความพร้อมในการรับมือกับภัย

ธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้รัฐวิสาหกิจ สามารถกลับมาให้บริการได้อย่าง ใกล้เคียงกับสถานการณ์ปกติมากที่สุดได้อย่างรวดเร็ว โดยมีแนวทางการพัฒนา 1) การสร้างเสถียรภาพ ของโครงสร้างพื้นฐานและการให้บริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน 2) การบริหารความต่อเนื่องในการ ดำเนินธุรกิจของรัฐวิสาหกิจ

ทิศทางหลักในการพัฒนารัฐวิสาหกิจภายใต้หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคน สมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต การพัฒนาบุคลากรให้มี ศักยภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนารัฐวิสาหกิจ มี วัตถุประสงค์ รัฐวิสาหกิจมีบุคลากรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และความสามารถที่ตรงกับความต้องการขององค์กร เพื่อ สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร รวมถึงสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ โดยมีแนวทางการพัฒนา 1) การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และสามารถปรับตัว ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยพัฒนาบุคลากรในทุกระดับให้มีความรู้และ สมรรถนะ เพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลงในอนาคต 2) การเพิ่มความรู้ความสามารถด้านการใช้ Digital literacy พัฒนาคความรู้ความเชี่ยวชาญทักษะเดิม (Upskill) และเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ๆ (Reskill) 1.2.3 การเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตแรงงานที่มีความรู้/ ทักษะ เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการของรัฐวิสาหกิจ 1.2.4 การให้ความรู้ในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ตามความเชี่ยวชาญของรัฐวิสาหกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถแก่เอกชนและเพื่อเป็นการยกระดับ คุณภาพชีวิตและการศึกษาแก่ประชาชนทั่วไป

ทั้งนี้ สคร. ได้กำหนดให้ อพวช. มีภารกิจหลักในประเด็นที่ 3 การพัฒนาและยกระดับ แหล่งเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาและยกระดับแหล่ง เรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีมาตรฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการศึกษาเพื่อให้คน ไทยมีสมรรถนะสูงขึ้น มีแนวทางในการพัฒนา คือ การยกระดับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ให้ได้ มาตรฐานในระดับสากล และมีเป้าหมาย/ตัวชี้วัด คือ การยกระดับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ให้ได้ มาตรฐานในระดับสากล ภายในปี 2570 (อพวช.)

ทิศทางหลักในการพัฒนารัฐวิสาหกิจภายใต้หมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐ ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพและตบโจทย์ประชาชน การขับเคลื่อนรัฐวิสาหกิจไปสู่องค์กรดิจิทัล มี วัตถุประสงค์ การใช้เทคโนโลยีในการขับเคลื่อนรัฐวิสาหกิจไปสู่องค์กรดิจิทัล ทั้งกระบวนการผลิต การด/ เนินธุรกิจ การทำงาน และการให้บริการ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสำหรับการบูรณาการการทำงานด้าน ดิจิทัลร่วมกัน โดยมีแนวทางการพัฒนา 1) การจัดทำแผนปฏิบัติการดิจิทัลระยะยาวและแผนปฏิบัติ การประจำปี โดยแผนดังกล่าว ต้องมีความสอดคล้องกับทิศทางขององค์กรที่มีการพิจารณาเทคโนโลยี ที่เหมาะสม รวมถึงความสามารถ ขององค์กรและบุคลากรในการนำเทคโนโลยีมาบริหารจัดการได้ อย่างเต็มประสิทธิภาพ 2) การพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานให้รองรับการเป็นองค์กรดิจิทัล

รวมถึงแนวทาง การให้บริการในรูปแบบดิจิทัล 3) การป้องกันและบริหารความเสี่ยงจากอาชญากรรมทางไซเบอร์เพื่อความต่อเนื่องทางธุรกิจ 4) การบูรณาการด้านดิจิทัลร่วมกัน เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลบนดิจิทัล การจัดทำระบบ ฐานข้อมูล (Big data) และการพัฒนาการบริการบน Platform ร่วมกัน เป็นต้น 5) การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับผู้มีส่วนได้เสีย

2.1.8 แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2566 – 2570

แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลฉบับนี้มุ่งยกระดับภาครัฐไทยสู่เป้าหมายการให้บริการตอบสนองประชาชน และลดความเหลื่อมล้ำการเพิ่มความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันของภาคธุรกิจ การสร้างความโปร่งใส ที่เน้นการเปิดเผยข้อมูลแก่ประชาชนโดยไม่ต้องร้องขอและการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และการเป็นภาครัฐที่ปรับตัวทันการณ อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2566 – 2570 เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ อพวช. คือ

เป้าหมายที่ 1 (ต้นน้ำ) ยกระดับการเปลี่ยนผ่านดิจิทัลภาครัฐให้ยืดหยุ่น คล่องตัว เพื่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Digital Government Transformation)

แนวทางที่ 1 การเตรียมความพร้อมพื้นฐานที่จำเป็น (Fundamental) เพื่อนำไปสู่การตอบโจทย์ความต้องการด้านดิจิทัลของประเทศอย่างยั่งยืน จำนวน 1 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับบุคลากรภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล

แผนภาพที่ 2-7 ความสอดคล้องกับแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2566 – 2570

2.2 สถานะแวดล้อมภายนอก

2.2.1 การศึกษาสถานการณ์และกระแสสังคม (S-Social)

การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ปัญหาค่านิยมและวัฒนธรรมความเป็นไทยของคนไทยในช่วงปี 2561 – 2564 ที่ผ่านมามีส่วนมากเป็นปัญหาในส่วนของคุณธรรม จริยธรรม

และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความรับผิดชอบความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ ดังสะท้อนได้จากผลการสำรวจสถานการณ์คุณธรรม ปี 2564 โดยศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) พบว่า คนไทยมีค่าคะแนนคุณธรรมด้านที่ต่ำที่สุดไปยังด้านที่มีค่าคะแนนสูงที่สุด เป็นดังนี้ ด้านความมีวินัยรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความพอเพียง ด้านจิตสาธารณะ และด้านความกตัญญู โดยมีค่าคะแนนอยู่ที่ 4.18 4.49 4.61 4.77 และ 5.11 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 6 สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อยกระดับค่านิยมและวัฒนธรรมความเป็นไทยของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความมีวินัยรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความพอเพียง ด้านจิตสาธารณะเพื่อให้คนไทยเป็นคนดี มีค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิต และมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่และขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ หากพิจารณาสถานการณ์การรู้เท่าทันสื่อของคนไทยซึ่งนับเป็นอีกหนึ่งในปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการหล่อหลอมทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมของคนในสังคมจากข้อมูลสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทย ข้อมูล ณ ปี 2563 โดยสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า มีคะแนนอยู่ที่ 72.3 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งแม้จะอยู่ในระดับที่ค่อนข้างดี แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาการประเมินความสามารถในการรับมือกับข่าวปลอมและข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดของเด็กอายุ 15 ปี โดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจพบว่าเด็กไทยมีศักยภาพที่ต่ำมากในเรื่องดังกล่าว โดยถูกจัดอยู่ในอันดับ 76 จาก 77 ประเทศที่ได้ทำการประเมิน สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมเพื่อให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม

การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต สถานการณ์การพัฒนาคนของประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนจากดัชนีการพัฒนามนุษย์ โดยในปี 2561-2562 ประเทศไทยมีค่าคะแนนดัชนีการพัฒนามนุษย์ เท่ากับ 0.772 และ 0.777 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีการพัฒนามนุษย์ของโลกที่อยู่ที่ 0.734 และ 0.737 อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่ลดลง และประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ มีความท้าทายเพิ่มมากขึ้นโดยสะท้อนจากอัตราการเกิดของคนไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี 2563 มีจำนวนเด็กเกิดไม่ถึง 6 แสนคน และคาดว่าอัตราเจริญพันธุ์รวมจะอยู่ที่ 1.30 ในปี 2583 นอกจากนี้ กลุ่มวัยต่าง ๆ ยังคงมีปัญหาและความท้าทายในแต่ละกลุ่ม อาทิ โภชนาการในกลุ่มเด็กปฐมวัย พัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยในปี 2564 มีดัชนีพัฒนาเด็กสมวัยอยู่ที่ร้อยละ 82 ซึ่งลดลงจาก ปี 2562 ที่อยู่ร้อยละ 86.95 ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาลดลง โดยข้อมูลจากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ปี 2564 พบว่า ประเทศไทยมีอันดับด้านการศึกษาอยู่ในอันดับที่ 56 ซึ่งลดลง 1 อันดับจากปี 2563 ประกอบกับดัชนีศักยภาพการแข่งขันด้านทรัพยากรมนุษย์

ของโลกปี 2563 ภาพรวมประเทศไทยมีคะแนนเพียง 41.30 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยอยู่ในอันดับที่ 67 ซึ่งอันดับยังต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียนค่อนข้างมาก รวมทั้งมีผลิตภาพแรงงานต่ำในกลุ่มวัยแรงงาน โดยปี 2564 มีอัตราการขยายตัวเพียง ร้อยละ 0.7 นอกจากนี้ ยังพบปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยปี 2563 มีผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม จำนวน 651,950 คน โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีจำนวนประมาณ 628,800 คน ประเด็นดังกล่าว สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยอย่างเป็นระบบให้มีพัฒนาการอย่างสมวัย มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาการเรียนรู้ สถานการณ์ด้านการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นของคนไทยในปี 2561-2564 แม้ว่าคนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 9.6 ปี ในปี 2561 เป็น 10.0 ปี ในปี 2564 แต่ภาพรวมของคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาจากอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการจัดการนานาชาติในปี 2564 อยู่ในอันดับที่ 56 จาก 64 ประเทศ อีกทั้งผลคะแนนสอบโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล เฉลี่ยอยู่ที่ 412 คะแนนในปี 2561 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโลกที่มีคะแนนอยู่ที่ 488 คะแนนอยู่ถึง 76 คะแนน และยังมีคะแนนต่ำกว่าอีกหลายประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน รวมถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือเป็นจำนวนมากสะท้อนถึงปัญหาการพัฒนาหลักสูตรและระบบการเรียนที่เน้นการท่องจำทำให้ไม่เกิดการคิด วิเคราะห์ รวมถึงคุณภาพของปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพที่อาจยังไม่กระจายครอบคลุมและทั่วถึงโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล และหลักสูตรการศึกษาที่ผลิตมาไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาการเรียนรู้ของประชากรไทยให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ความต้องการของตลาดแรงงาน และการมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชากรไทย

การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี สถานการณ์ด้านสุขภาวะของคนไทยมีความท้าทายในหลายประการ โดยในช่วงที่ผ่านมาคนไทยมีแนวโน้มเป็นโรคไม่ติดต่อมากขึ้น โดยในปี 2562 - 2564 มีจำนวนประชากรที่เสียชีวิตจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเฉลี่ยร้อยละ 75 หรือประมาณ 320,000 คนต่อปี โดยสาเหตุหลักของการเสียชีวิต ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดสมองและหัวใจ และโรคลungโป่งพอง โดยสาเหตุดังกล่าวมาจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพที่ไม่เหมาะสม การขาดการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง สภาพการทำงานที่ส่งผลต่อวิถีชีวิต ระดับการศึกษา มลพิษในสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นความจำเป็นในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อยกระดับระบบสาธารณสุขของไทยในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพและรักษาผู้ป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

พลังทางสังคม ช่วงปี 2561-2564 หลายภาคีการพัฒนาได้ตระหนักถึงความสำคัญของพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศมากขึ้น ซึ่งพลังทางสังคม คือ การที่ภาคส่วนต่าง

ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการยกระดับการพัฒนาประเทศ ทั้งในส่วนของ การเตรียมความพร้อมของ ประชาชนก่อนวัยสูงอายุ เพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคต และการเสริมสร้างทุนทาง สังคม ที่สะท้อนได้จากองค์ประกอบของดัชนีความก้าวหน้าของคนในมิติการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในปี 2562-2563 ที่ค่าคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.55 โดยค่าคะแนนปี 2562 และ 2563 อยู่ที่ 0.5846 และ 0.5878 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าภาคีการพัฒนาภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นกำลังของ การพัฒนาสังคมมากขึ้น และเมื่อพิจารณาทุนทางสังคมผ่านการเสริมสร้างศักยภาพความสามารถของ ประชาชน เปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการรวมตัวของทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย โดยสะท้อนจากปริมาณ ทุนทางสังคมมิติด้านองค์กรภาคประชาสังคม ซึ่งในปี 2564 ปริมาณทุนทางสังคมฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.76 จากปีก่อนหน้า แสดงให้เห็นว่าองค์กรภาคประชาสังคม ซึ่งประกอบด้วย องค์กรชุมชน สภา องค์กรชุมชนที่มีคุณภาพ วิสาหกิจเพื่อสังคมและกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมที่จดทะเบียนตาม พระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 และเครือข่ายที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคม เข้ามามี ส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การเสริมสร้างพลังทางสังคมผ่านการเตรียมความ พร้อมในการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก ยังคงมีประเด็นท้าทาย ที่สะท้อนได้จากการเตรียมการก่อนยาม สูงอายุ เพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยทุกช่วงวัยต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะประชากรช่วงอายุ 50-59 ปี ซึ่งใกล้วัยเกษียณอายุ ที่ ต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพและการออม เพื่อให้เป็นผู้สูงวัยที่มีความเป็นอยู่ที่ดี อย่างไรก็ตาม ยังมีประชากรวัยแรงงานอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่ง อาจส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคต รวมถึงค่าใช้จ่ายภาครัฐในการดูแลต่อไป นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาดัชนีความยากจนหลากหลายมิติของผู้สูงอายุเป้าหมายในระบบบริหาร จัดการข้อมูลพัฒนาคนแบบชี้เป้าที่ไม่ผ่านเกณฑ์ พบว่า ช่วงปี 2562-2564 ค่าคะแนนดัชนีความ ยากจนหลากหลายมิติ เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.35 โดยค่าคะแนนดัชนีความยากจนหลากหลายมิติ ปี 2562 และ 2564 มีค่าเท่ากับ 0.0065 และ 0.0077 ตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของความยากจน หลากหลายมิติในกลุ่มผู้สูงวัยที่เพิ่มขึ้นจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและผลักดันให้มีการเตรียมความพร้อมตนเองของวัยแรงงาน เพื่อรองรับ ผลกระทบจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์อันจะนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับสังคมสูง วัยและกลายเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศต่อไป

2.2.2 การศึกษาสถานการณ์ด้านเทคโนโลยี (T-Technological)

โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล ความสามารถด้านโครงสร้าง พื้นฐานของประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ดีขึ้น สะท้อนได้จากสถานการณ์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัลของประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้น โดยในปี 2564 มีผลการจัดอันดับเป็น

อันดับที่ 43 ปรับดีขึ้นจากอันดับที่ 44 จาก 64 ประเทศ ในปี 2563 ความท้าทายด้านดิจิทัล พิจารณาจากความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่ถึงแม้ในปี 2563 มีครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตคิดเป็นร้อยละ 85.2 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดจำนวน 22.316 ล้านครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 68.8 เป็นการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตแบบไร้สายเคลื่อนที่ แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนอาจจะมีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับสูงและก่อให้เกิดข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จากประเด็นความท้าทายดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยที่ยังคงต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อยอดการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและระบบปฏิบัติการอัตโนมัติเข้ามาเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความยืดหยุ่นในการปรับสภาพของโครงสร้างพื้นฐานในกิจกรรมทางเศรษฐกิจช่วยลดต้นทุนการผลิตและบริการที่แข่งขันได้ในระดับสากล สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงกับภูมิภาคอย่างเป็นระบบ และปรับตัวได้ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมในอนาคต

2.2.3 การศึกษาสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ (E-Economic)

อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต แม้ว่าภาคอุตสาหกรรมและบริการของไทยมีการขยายตัวมาอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงปี 2561-2563 มูลค่าและสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก 15.03 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 90.80 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี 2561 เป็น 15.52 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 91.87 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี 2562 อย่างไรก็ตาม ปี 2563 ภาคอุตสาหกรรมและบริการของไทยหดตัวลงทั้งในด้านมูลค่าและสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีมูลค่าลดลงเป็น 14.28 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 91.30 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี ๒๕๖๓ นอกจากนี้ ในช่วง ปี 2561-2563 ในส่วนของผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและบริการ มีแนวโน้มลดลง โดยผลิตภาพการผลิตภาคอุตสาหกรรม จาก -0.17 ในปี 2561 เป็น -5.03 ในปี 2563 ส่วนผลิตภาพการผลิตภาคบริการลดลงจาก 3.26 ในปี 2561 เป็น -6.2 ในปี 2563 เป็นผลจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 และการชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจโลก ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในด้านความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม การติดต่อสื่อสารและคมนาคมขนส่งที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการแข่งขันในตลาดโลกที่สูงขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องยกระดับอุตสาหกรรมและบริการของประเทศให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต

พื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ แม้ว่าสถานการณ์การพัฒนาพื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะในภาพรวมปรับดีขึ้นเล็กน้อย ในช่วงปี 2561 – 2564 สะท้อนจากมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร และ 13 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ

สมุทรสาคร ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม เชียงใหม่ ขอนแก่น นครราชสีมา สงขลา ภูเก็ต ฉะเชิงเทรา ระยอง และชลบุรี พบว่า ในปี 2564 มูลค่าทุนจดทะเบียนนิติบุคคล (ไม่รวมนครราชสีมา) เพิ่มขึ้น 1,372,461 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.48 จากปี 2561 นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการจัดทำผังแนวความคิด การจัดทำผังภูมินิเวศของพื้นที่ภาคเหนือตามขอบเขตของเขตลุ่มน้ำ เพื่อเป็นข้อมูลตั้งต้นของการจัดทำแผนผังภูมินิเวศภาคเหนือ โดยมีความพยายามที่จะริเริ่มการจัดทำแผนผังภูมินิเวศในระดับจังหวัด ขณะที่ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาระหว่างพื้นที่ที่มีแนวโน้มลดลงซึ่งสะท้อนได้จากสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อประชากรของจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวมากที่สุดร้อยละ 20 อันดับแรกกับจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวน้อยที่สุดร้อยละ 20 อันดับสุดท้าย ในปี 2562 คิดเป็น 6.29 เท่า ซึ่งลดลงจากปี 2561 ที่สัดส่วน 6.47 เท่า อย่างไรก็ตาม การพัฒนาพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องเร่งได้รับการแก้ไข ทั้งในส่วนของ การวางแผนในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมให้สามารถรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับอัตลักษณ์และศักยภาพของเมือง เพื่อให้เป็นเมืองที่น่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจากสถานการณ์และประเด็นปัญหาสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ การพัฒนาพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย ในช่วงปี 2561-2564 ประกอบด้วย เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน พบว่า มีมูลค่าการลงทุน 974,227 ล้านบาท จากการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนรวมทั้งสิ้น 1,850 โครงการ โดยเป็นการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นส่วนมาก อีกทั้งการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ที่ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น เป็นผลให้ภาพรวมของการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษยังเติบโตได้อย่างไม่เต็มศักยภาพ ส่งผลต่อการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด ถึงแม้อัตราการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดในปี 2562 จะเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 1.42 และเป็นสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 12.8 ในปี 2562 โดยมากกว่าร้อยละ 65 เป็นสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สะท้อนให้เห็นว่าการขยายผลิตภัณฑ์มวลรวมในเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด ยังคงกระจุกตัวอยู่แค่ในบางพื้นที่

การเกษตร การพัฒนาภาคการเกษตรในช่วงปี 2561-2564 เน้นการผลิตเพื่อการส่งออกและการเป็นแหล่งวัตถุดิบหลักให้กับอุตสาหกรรมต่อเนื่องในการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ผ่านการขยายพื้นที่เพาะปลูกการพัฒนาน้ำปัจจัยการผลิตให้มีคุณภาพ การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้ในระดับหนึ่ง สะท้อนได้จากในปี 2561 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรอยู่ที่ร้อยละ 4.49 และอัตราการขยายตัวของ

ผลิตภาพการผลิตภาคเกษตรอยู่ที่ร้อยละ 2.90 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในช่วงปี 2562- 2564 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรอยู่ที่ร้อยละ 0.72 ร้อยละ -4.59 และ ร้อยละ 1.73 ตามลำดับ รวมทั้งอัตราการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตภาคเกษตรอยู่ที่ร้อยละ -1.21 ร้อยละ -2.48 และร้อยละ -0.47 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาภาคเกษตรของไทยยังมีความท้าทายหลายด้าน ประกอบกับปัจจัยลบในเรื่องภัยธรรมชาติการระบาดของโรคแมลงศัตรูพืช ในช่วงปี 2562 และการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ทั่วโลกในปี 2563 ส่งผลให้แรงงานภาคส่วนอื่น ๆ ที่ถูกเลิกจ้างกลับคืนถิ่นสู่ภาคเกษตรมากขึ้น โดยในปี 2564 มีแรงงานในภาคเกษตรอยู่ที่ร้อยละ 31.9 ของแรงงานทั้งหมดในประเทศซึ่งมากเป็นอันดับที่ 2 รองจากแรงงานในภาคบริการและการค้า แต่แรงงานในภาคเกษตรสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้เพียงร้อยละ 6.14 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเร่งพัฒนาศักยภาพของภาคการเกษตรและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร โดยเฉพาะการพัฒนาการผลิตและการแปรรูปให้เป็นไปตามมาตรฐาน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ ฐานข้อมูลด้านการเกษตร การบริหารจัดการด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตร

2.2.4 การศึกษาสถานการณ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (E-Ecological)

การเติบโตอย่างยั่งยืน การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในภาพรวมมีทิศทางที่ดีขึ้นในช่วงปี 2561 – 2564 สะท้อนได้จากอันดับของดัชนีการพัฒนายั่งยืนตามรายงานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ ณ ปี 2564 ซึ่งประเทศไทยได้รับการจัดอันดับดีขึ้นที่อันดับ 43 จาก 165 ประเทศ และรายงานความก้าวหน้าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย 2559 – 2563 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งพบว่า ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระดับบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จำนวน 52 เป้าหมายย่อยจาก 169 เป้าหมายย่อย คิดเป็นร้อยละ 30.8 โดยเป้าหมายที่ 13 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นเป้าหมายที่มีความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญของมิติสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ประเด็นด้านความยั่งยืนของการบริโภคและการผลิตยังคงเป็นประเด็นท้าทายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของประเทศ โดยในปี 2563 ประเทศไทยมีคะแนนดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อมของศูนย์กฎหมายและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมแห่งมหาวิทยาลัยเยลและศูนย์ เครือข่ายข้อมูลวิทยาศาสตร์โลกระหว่างประเทศที่ 45.40 คะแนน ลดลงจากปี 2561 ที่มีค่าคะแนน 49.80 คะแนน ประกอบกับรายงานความก้าวหน้าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย 2559-2563 ได้รายงานว่าการดำเนินงาน

ตามเป้าหมายย่อยการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ 2.4 การสร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืน และดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลผลิตภาพและการผลิต ซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัย และภัยพิบัติอื่น ๆ และจะช่วยพัฒนาคุณภาพของดินและที่ดินอย่างต่อเนื่อง ภายในปี 2573 อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ สะท้อนให้เห็นว่าสมรรถนะการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตและการบริโภคของประเทศยังอยู่ในระดับต่ำและมีแนวโน้มลดลง จากสถานการณ์ดังกล่าวเป็นผลให้ต้องมีการเร่งดำเนินการส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ พื้นฟู และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน

การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ สถานการณ์ความมั่นคงด้านน้ำของประเทศไทย ตามรายงานของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชียในปี 2563 มีคะแนนดัชนีความมั่นคงด้านน้ำอยู่ที่ 58.6 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน หรืออยู่ระดับที่ 2 จาก 5 ระดับ ซึ่งเป็นระดับที่สะท้อนว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ของประเทศสามารถเข้าถึงระบบประปาและสุขาภิบาลพื้นฐานได้อย่างเพียงพอ อย่างไรก็ตาม การรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำ ตลอดจนระดับความมั่นคงของการใช้น้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และการเพิ่มผลผลิตภาพของการใช้น้ำให้คุ้มค่ายังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญของประเทศ โดยข้อมูลจากรายงานของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชียปี 2563 ชี้ให้เห็นว่าประเด็นการบริหารจัดการน้ำที่ประเทศไทยมีคะแนนน้อยที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ (1) ความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมือง (2) ความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และ (3) การรับมือภัยพิบัติด้านน้ำ โดยมีคะแนน 9.1 คะแนน 10.1 คะแนน และ 10.8 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนนตามลำดับ ประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความจำเป็นในการเร่งบูรณาการให้เกิดการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมถึงภาคการผลิตและระบบนิเวศในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์น้ำแล้งหรือน้ำท่วม

2.2.5 การศึกษาสถานการณ์ทางการเมืองและกฎหมาย (P-Political)

ความมั่นคง สถานการณ์ด้านความมั่นคงภายในประเทศมีความเชื่อมโยงหลายมิติ และมีความซับซ้อนมากขึ้นโดยได้รับผลกระทบจากพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ด้านความมั่นคงในระดับโลกและระดับภูมิภาคขณะที่ต้องเผชิญกับปัญหาความมั่นคงภายในประเทศที่ต้องเร่งแก้ไขเพื่อไม่ให้ขยายเพิ่มเป็นวงกว้าง อาทิ ความมั่นคงของสถาบันหลัก ความขัดแย้งทางการเมือง การทุจริตและคอร์รัปชัน และความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีความซับซ้อนและละเอียดอ่อน ประกอบกับประเทศไทยยังมีปัญหาพื้นฐานและปัญหาภัยแทรกซ้อน อาทิ ปัญหายาเสพติด อาชญากรรมข้ามชาติ ความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน

ทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน สะท้อนได้จากคะแนนสันติภาพโลกในปี 2564 ประเทศไทย มีค่าคะแนนอยู่ที่ 2.205 ซึ่งอยู่ในอันดับ 113 จาก 163 ประเทศ ถึงแม้ว่า มีอันดับดีขึ้นจากปี 2563 แต่ก็จัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีสันติภาพปานกลาง นอกจากนี้ ปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศที่สามารถสะท้อนได้จากความอยู่ดีมีสุขของประชากร พบว่า ในปี 2564 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 54 จาก 149 ประเทศ มีค่าคะแนนอยู่ที่ 5.985 คะแนน ซึ่งมีค่าคะแนนลดลงจากปี 2563 สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาความมั่นคงแบบองค์รวมภายในประเทศให้ดีขึ้นในทุกมิติ สามารถรับมือภัยคุกคามทั้งภายในและภายนอกประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การพัฒนาประเทศไทยในมิติอื่น ๆ ยังคงดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

การต่างประเทศ แม้ว่าประเทศไทยมีบทบาทที่โดดเด่นมากขึ้นในเวทีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอนุภูมิภาคและภูมิภาคเอเชีย และมีการขยายความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อาทิ เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การคมนาคม และทรัพยากรมนุษย์ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้นขึ้นและการเปลี่ยนแปลงชั่วอานาจทางเศรษฐกิจเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการปรับตัวด้านการต่างประเทศของประเทศไทย สะท้อนได้จากสถานการณ์การดำเนินการด้านต่างประเทศ การค้า การลงทุน และการพัฒนานวัตกรรมในระดับภูมิภาคของไทย โดยในปี 2564 ตัวชี้วัดการต่างประเทศของไทย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 80 ที่สะท้อนถึงความสำเร็จของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) ของแผนแม่บทฯ ด้านการต่างประเทศ และดัชนีระดับการค้า การลงทุน การบริการ และความก้าวหน้าในการพัฒนานวัตกรรมระดับภูมิภาคของไทยที่มีค่าคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 85.71 ที่สะท้อนในด้านการที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้าการลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย โดยมีระบบเศรษฐกิจที่เน้นนวัตกรรมรวมทั้งประเทศไทยได้รับเลือกตั้งจากประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในเวทีระหว่างประเทศ อาทิ สมาชิกคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ วาระปี 2563-2565 สมาชิกคณะกรรมการมรดกโลกขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ วาระปี 2562-2566 สมาชิกคณะมนตรีองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ วาระปี 2563-2564 (เป็นสมัยที่ 8) สมาชิกคณะกรรมการสิทธิการเสริมสร้างสันติภาพ วาระปี 2564-2565 คณะกรรมการสิทธิสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา วาระปี 2565-2567 คณะกรรมการบริหารขององค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ วาระปี 2565 - 2567 และมีบุคลากรชาวไทยได้รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์การระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ในปี 2564 หนังสือเดินทางของประเทศไทยได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ จำนวน 43 ประเทศ สะท้อนในด้านประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาด้านการต่างประเทศของไทยยังมีความท้าทายหลายด้าน โดยเฉพาะการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักรู้

ของส่วนราชการ กลุ่ม/องค์กร และประชาชนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ พันธกรณี และมาตรฐานระหว่างประเทศ เพื่อให้มาตรฐานต่าง ๆ ในประเทศดีขึ้น และได้รับการยอมรับ ท่ามกลางสังคมโลก ปัจจุบันที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างทั่วถึงและมีการแข่งขันที่สูงมากขึ้น

การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ สถานการณ์การดำเนินงานของการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ในช่วงปี 2561-2564 พบว่า มีการพัฒนาการบริการของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการสูงขึ้น สะท้อนได้จากผลการประเมินระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐในปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 84.75 เพิ่มขึ้นมาจากปี 2561 ที่ร้อยละ 84.00 นอกจากนี้ การดำเนินงานของภาครัฐในการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยมีการพัฒนาที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องสะท้อนได้จากผลการจัดลำดับประเทศไทยของดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ในปี 2563 ประเทศไทยได้รับการจัดให้อยู่ในอันดับที่ 57 จาก 193 ประเทศทั่วโลก ซึ่งปรับตัวดีขึ้น 16 อันดับจากปี 2561 ซึ่งประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาด้านรัฐบาลดิจิทัลสูงสุด 60 อันดับแรก ทั้งนี้ แม้หน่วยงานภาครัฐมีพัฒนาการในการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานผ่านการมองเป้าหมายร่วมกันมากขึ้น สะท้อนได้จากสัดส่วนเป้าหมายที่บรรลุเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยต่อเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยทั้งหมด ในปี 2564 อยู่ที่ร้อยละ 27.86 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.60 ในปี 2562

กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สถานการณ์ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย ในช่วงปี 2561-2564 ที่ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในหลายประการ ทั้งที่เกิดจากการมีกฎหมายที่มีมากเกินความจำเป็น ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การบังคับใช้ที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมไปถึงการให้การอำนวยความสะดวกยุติธรรมกับประชาชนที่ยังไม่มีความทั่วถึงและยังคงมีการเลือกปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนได้จากค่าดัชนีนิติธรรมที่จัดเก็บโดยโครงการความยุติธรรมโลก ในปี 2564 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 80 จาก 139 ประเทศทั่วโลก โดยมีค่าคะแนนอยู่ที่ 0.50 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของโลกที่มีค่า 0.56 คะแนน และหากดูในปัจจัยที่ (4) สิทธิขั้นพื้นฐาน มีค่าคะแนน 0.47 ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อยการได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงสิทธิในการได้รับการดำเนินการที่ชอบด้วยกฎหมายปัจจัยที่ (6) การบังคับใช้กฎหมาย มีค่าคะแนน 0.46 (7) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง มีค่าคะแนน 0.48 และ (8) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีค่าคะแนน 0.43 จะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังมีความจำเป็นในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้พัฒนากฎหมายและยกระดับกระบวนการยุติธรรมให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ประกอบกับในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดท่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ทุกหน่วยงานยังไม่ดำเนินการให้เป็นที่ยอมรับได้ได้อย่างครบถ้วน

2.3 สถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร

2.3.1 ประวัติความเป็นมา

เนื่องในวาระมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2535 รัฐบาลสำนักในพระมหากษัตริย์คุณจึง มอบหมายให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดำเนินการโครงการจัดตั้ง "องค์การพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์แห่งชาติ" เพื่อเฉลิมพระเกียรติที่ล้นเกล้าฯ ทรงมีต่อพสกนิกรและประเทศชาติ โดยเฉพาะที่ทรงเป็นผู้นำในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้กับศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อพัฒนาอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

องค์การพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.) มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัด กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม จัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์แห่งชาติ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2538 เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาและจัดการพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์และศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ ประกอบด้วย พิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยา พิพิธภัณฑสถานเทคโนโลยีสารสนเทศ พิพิธภัณฑสถานพระรามเก้า ซึ่งพิพิธภัณฑสถานทั้งหมดตั้งอยู่ ณ เทคโนโลยีธานี ถนนเลียบคลองห้า ตำบลคลองห้า อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยได้รับงบประมาณจากรัฐในการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ใน พระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 7 ประการ ดังนี้

1. ดำเนินการส่งเสริม และแสดงกิจกรรมหรือผลงานสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้ความรู้และความบันเทิงแก่ประชาชน
2. ดำเนินการรวบรวมวัตถุ จำแนกประเภทวัตถุ จัดทำบันทึกหลักฐานและสงวนรักษาผลงาน สิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อประโยชน์ในการศึกษา วิจัย และความก้าวหน้าทางวิชาการ
3. ดำเนินการส่งเสริมการวิจัย การให้บริการด้านวิชาการและนิทรรศการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชน
4. จัดนิทรรศการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. เป็นศูนย์รวมทางด้านข้อมูลและวิชาการเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และให้บริการที่เกี่ยวข้องแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนตามความเหมาะสม
6. ร่วมมือกับองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์
7. ดำเนินกิจกรรมหรือธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์

2.3.2 วัตถุประสงค์การดำเนินงาน

1. เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาไทย และทรงเผยแพร่ให้พสกนิกรในท้องถิ่นที่ห่างไกล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อกระตุ้นให้สังคมไทยตื่นตัวและประโยชน์ของวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการดำรงชีพและการพัฒนาประเทศ
3. เพื่อเป็นศูนย์กลางระดับประเทศในการเป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย ให้ทั้งสาระความรู้และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางเลือก สำหรับประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับ

2.3.3 สิ่งที่ประชาชนจะได้รับจาก อพวช.

1. **ความรู้รอบด้าน** ความรู้ทางวิทยาศาสตร์แขนงต่างๆ ที่ อพวช. รวบรวมมาจากหน่วยงานของรัฐและนักวิชาการภายในองค์กร ที่มีการสั่งสมมาเป็นเวลานานกว่า 29 ปี
2. **ความมีประโยชน์** ประโยชน์การดำรงชีวิตที่จะเป็นแรงต้อยอดสร้างความรู้รอบด้าน ให้กับตนเองครอบครัว และประเทศในตอนนี้และอนาคต
3. **ความเพลิดเพลิน** ความสนุก ความสุขที่ได้รับ และแรงบันดาลใจใฝ่รู้ทางวิทยาศาสตร์ จากการเสพข้อมูลของ อพวช. ผ่านทางช่องทางและวิธีการต่าง ๆ

2.3.4 ผลผลิตภัณฑและบริการ

1. พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์
2. พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา
3. พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีสารสนเทศ
4. พิพิธภัณฑ์พระรามเก้า
5. ศูนย์นวัตกรรมแห่งอนาคต
6. จัดสรรวิทยาศาสตร์
7. การผลิตสื่อการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์
8. นิทรรศการวิทยาศาสตร์เคลื่อนที่/คาราวานวิทยาศาสตร์
9. การให้บริการที่สนับสนุนการสร้างความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ทั้งในและนอกสถานที่

Museum

- ศูนย์นวัตกรรมและพิพิธภัณฑ์ Futurium: งบ 18,400 ล้านบาท, งบดำเนินงาน 18,000 ล้านบาท, งบบำรุงรักษา 400 ล้านบาท, STPE Activity Based
- พิพิธภัณฑ์พระรามเก้า: งบ 4,800 ล้านบาท, งบดำเนินงาน 1,500 ล้านบาท, งบบำรุงรักษา 3,300 ล้านบาท, STPE Object Based
- พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว: งบ 13,900 ล้านบาท, งบดำเนินงาน 17,000 ล้านบาท, งบบำรุงรักษา 6,900 ล้านบาท, STPE Mixed Media

Science Square

- ศูนย์นวัตกรรมและพิพิธภัณฑ์: งบ 18,400 ล้านบาท, งบดำเนินงาน 18,000 ล้านบาท, งบบำรุงรักษา 400 ล้านบาท, STPE Technology Interactive
- พิพิธภัณฑ์พระรามเก้า: งบ 4,800 ล้านบาท, งบดำเนินงาน 1,500 ล้านบาท, งบบำรุงรักษา 3,300 ล้านบาท, STPE Hands On Science Presentation

Educational Program

Bangkok, Chiang Mai, Nakhon Ratchasima

Science Caravan

NSM

แผนภาพที่ 2-8 ผลผลิตภัณฑและบริการ อพวช.

1. **พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์** เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงนิทรรศการและให้ความรู้พื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เป็นสถานที่เรียนรู้ที่ให้ทั้งสาระความรู้ความบันเทิงสำหรับนักเรียนนักศึกษาและประชาชนทั่วไป มีพื้นที่จัดแสดง

นิทรรศการหลักประมาณ 10,000 ตร.ม. โดยมีนิทรรศการหลักแบ่งกลุ่มเรื่องเป็น 6 เรื่อง คือ ส่วนต้อนรับ แนะนำการเข้าชม และนักวิทยาศาสตร์รุ่นบุกเบิกประวัติความเป็นมาของนักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานและพลังงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศไทยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน และเทคโนโลยีภูมิปัญญาไทยนอกจากนี้ ยังมีพื้นที่สำหรับจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราวประมาณ 1,600 ตร.ม. ซึ่งนิทรรศการชั่วคราวเป็นนิทรรศการที่จะจัดแสดงชั่วคราวในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน ในแต่ละปีจะจัดประมาณ 4-6 เรื่อง

2. พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา มีหน้าที่ในการจัดหา รวบรวมและเก็บรักษาวัสดุตัวอย่างทางธรรมชาติวิทยาของประเทศไทยและประเทศใกล้เคียงตามมาตรฐานสากล และสนับสนุนการวิจัยด้านธรรมชาติวิทยา เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนเป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการการกำเนิดโลก การกำเนิดสิ่งมีชีวิต วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย มีพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการถาวร 1,100 ตร.ม. ผู้เข้าชมจะได้เรียนรู้ว่าสิ่งมีชีวิตที่ได้วิวัฒนาการมาแล้วจนถึงปัจจุบันสามารถแยกออกได้เป็น 5 อาณาจักร คือ อาณาจักรแบคทีเรีย อาณาจักรสัตว์เซลล์เดียว อาณาจักรเห็ดรา อาณาจักรพืชและอาณาจักรสัตว์นอกจากนิทรรศการถาวรที่จัดแสดงภายในแล้ว พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาแห่งนี้ยังเป็นสถานที่จัดเก็บตัวอย่างสัตว์สตัฟฟ์ เขาสัตว์ ที่ค้นพบทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ ซึ่งเป็นสมบัติของชาติที่ได้รับมอบมาจากสถานวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย และจากทายาทนายแพทย์บุญส่ง เลขะกุล และมีพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว 400 ตร.ม. ในแต่ละปีจะจัดประมาณ 4-6 เรื่อง

3. พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงนิทรรศการที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เริ่มตั้งแต่การสื่อสารด้วยตัวอักษร ภาพของอียิปต์โบราณจนถึงการสื่อสารไร้สายผ่านดาวเทียมตลอดจนวิวัฒนาการที่จะเป็นไปในอนาคตโดยนิทรรศการถาวรมีพื้นที่จัดแสดงประมาณ 9,300ตร.ม.ประกอบด้วย 7 กลุ่มเรื่อง คือ นิทรรศการส่วนต้อนรับนิทรรศการการสื่อสารยุคแรก นิทรรศการการสื่อสารยุคใหม่ นิทรรศการการคำนวณนิทรรศการคอมพิวเตอร์ นิทรรศการโปรแกรมประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศและนิทรรศการบ้านอัจฉริยะ

4. พิพิธภัณฑ์พระรามเก้า ได้รับการอนุมัติโครงการขึ้นเนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านความหลากหลายของระบบนิเวศทั่วโลกแห่งแรกของประเทศไทยและใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่นี้มีเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างโลกทั้งใบ มนุษย์และสิ่งแวดล้อม เชื่อมโยงกับเรื่องของในหลวงรัชกาลที่ 9 และศาสตร์พระราชา โดยแบ่งการจัดแสดงออกเป็นสามส่วน ได้แก่ Our Home, Our Life และ Our King

5. ศูนย์นวัตกรรมแห่งอนาคต (Futurium) (กำหนดเปิดประมาณ ปี 2569) อพวช.
กำหนดพัฒนา โครงการ “ศูนย์นวัตกรรมแห่งอนาคต - FUTURIUM” ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของไทยและของโลก ที่เหมาะสมกับผู้เข้าชมทุกเพศ ทุกระดับ การศึกษา และทุกระดับอายุ เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ประสบการณ์ด้านการ วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและสร้างสรรค์นวัตกรรม กับบุคลากร นักวิจัย ผู้ประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นแหล่งในการกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ สร้างจิตวิทยาศาสตร์ ให้ความรู้ ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นำไปสู่การประยุกต์สร้างสรรค์นวัตกรรม หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ให้กับประเทศ เป็นแหล่งให้ความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์แก่เยาวชน เกี่ยวกับอาชีพทางด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อค้นพบตัวเองและพิจารณาถึงการเลือกศึกษาต่อในระดับที่ สูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นสถานที่สำหรับการแสดงผลงานวิจัย-พัฒนา ต้นแบบของนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ ภาคเอกชนหรือภาครัฐ นำไปประยุกต์ใช้ พัฒนาต่อยอด หรือนำสู่การประกอบการเชิงธุรกิจต่อไป จน เกิดธุรกิจใหม่ ผู้ประกอบการรายใหม่ สร้างมูลค่าเพิ่มส่งผลดีต่อการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม การ พาณิชยกรรม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการแก้ไขปัญหาให้กับประเทศในอนาคต

6. จัดตั้งวิทยาศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม
สะดวก สบาย ทันสมัย ที่เปิดให้บริการนิทรรศการ และกิจกรรมเสริมศึกษา กับกลุ่มเป้าหมายในเขต เมืองชั้นในของกรุงเทพมหานคร และผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมที่อยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ที่อาจไม่สะดวกใน การเดินทางมายัง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี ปัจจุบันจัดตั้งวิทยาศาสตร์ มีดังนี้

- จัดตั้งวิทยาศาสตร์ อพวช. ณ เดอะสตรีท รัชดา จ.กรุงเทพมหานคร
- จัดตั้งวิทยาศาสตร์ อพวช. สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ จ.เชียงใหม่
- จัดตั้งวิทยาศาสตร์ อพวช. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จ.นครราชสีมา

7. การผลิตสื่อการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ การเผยแพร่นอกจากการจัดนิทรรศการ และกิจกรรมเสริมศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไปแล้ว อพวช. ยังได้จัดทำสื่อการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์เพื่อเป็นสื่อกลางในการให้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และข่าวสารกิจกรรมของ อพวช. ได้แก่ บริการทางเว็บไซต์ วารสาร อพวช. รายการโทรทัศน์ และ รายการวิทยุ เป็นต้น

8. นิทรรศการวิทยาศาสตร์เคลื่อนที่/คาราวานวิทยาศาสตร์ เป็นกิจกรรมที่ อพวช. จัดขึ้นเพื่อกระจายโอกาสการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สู่ทุกภูมิภาคของประเทศ โดยการนำนิทรรศการและ กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เช่น นิทรรศการวิทยาศาสตร์แบบสื่อสัมผัส (Hands on Science Exhibition) การแสดงทางวิทยาศาสตร์ (Science shows) การทดลองทางวิทยาศาสตร์ (Science Experiment) โดมดูดาวเคลื่อนที่ (Planetarium) กิจกรรมวิทยาศาสตร์หรรษา (Science Activities)

กิจกรรมปลูกฝังปัญญาเยาว์ การประกวดแข่งขันทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ไปบริการแก่นักเรียนเยาวชน และประชาชนในต่างจังหวัดหมุนเวียนเป็นประจำตลอดปี

9. การให้บริการที่สนับสนุนการสร้างความตระหนักรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์ทั้งในและนอกสถานที่

- การประกวดแข่งขันทางวิทยาศาสตร์
- มหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
- การเรียนรู้วิทยาศาสตร์นอกห้องเรียนด้วยพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์
- ค่ายวิทยาศาสตร์สานใจไทยสู่ใจใต้
- ค่ายวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ (Science Camp)
- ท่องโลกวิทยาศาสตร์ (Science Walk Rally)
- การแสดงทางวิทยาศาสตร์ (Science Shows)
- ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ (Science Lab)

2.3.5 นโยบายความยั่งยืนของ อพวช.

องค์การพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.) ตระหนักถึงความสำคัญในการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรที่โปร่งใส มีธรรมาภิบาลและดำเนินงานโดยยึดถือตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ตามกรอบการบริหารจัดการให้เป็นแนวปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันตามมาตรฐานสากล เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการเติบโตเชิงเศรษฐกิจควบคู่กับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการทำงานและการบริหารจัดการภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและส่งมอบคุณค่าตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

1. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

1.1 ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า นำไปสู่ประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจของ อพวช.

1.2 ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีขององค์กรในทุกระดับ จากองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญ โดยคำนึงถึงความยั่งยืนภายใต้ฐานความคิดด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model)

1.3 เร่งพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน การดำเนินงานและกิจกรรมที่คำนึงถึงการลดผลกระทบต่อภาวะโลกร้อนและก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในด้านอื่น ๆ

ด้วยการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด การจัดการของเสีย โดยการมีส่วนร่วมของพนักงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน

2. ด้านสังคม (Social)

2.1 สร้างความเข้มแข็งและการมีภูมิคุ้มกันของสังคมด้วยการสร้างความตระหนักรู้ด้านวิทยาศาสตร์และความยั่งยืน

2.2 สนับสนุนโอกาสการเข้าถึงข้อมูลองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อให้ประชาชน ในทุกกลุ่ม ทุกวัย และทุกพื้นที่ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างเท่าทันและเท่าเทียม

2.3 สร้างพันธมิตร และความร่วมมือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อประสานพลังในการสร้างประโยชน์แก่สังคม

2.4 พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ โดยรับฟังและติดตามความต้องการ ความคาดหวังและเสียงของลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อส่งมอบบริการและผลิตภัณฑ์ที่นำไปสู่มูลค่าเพิ่มในการสร้างความเข้มแข็งของสังคมอย่างแท้จริงและยั่งยืน

3. ด้านธรรมาภิบาลและการจัดการองค์กร (Governance)

3.1 ยึดหลักธรรมาภิบาล โปร่งใสและเป็นธรรมในการดำเนินกิจการและการปฏิบัติงานพร้อมทั้งปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศของ อปวช. อย่างครบถ้วนเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงและตรวจสอบได้ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการบริหารและควบคุมภายในอย่างเป็นระบบ

3.2 มุ่งเน้นการบริหารจัดการผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความยั่งยืนขององค์กรและความมั่นคงทางการเงิน โดยมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3.3 ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และจิตสำนึก ด้านคุณธรรมความโปร่งใส และความยั่งยืน รวมทั้งนำไปใช้ปฏิบัติในการทำงาน การสนับสนุนสังคมและชุมชน

3.4 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อยกระดับ ความผูกพัน ความพึงพอใจ และพัฒนาขีดความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและการรองรับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

อปวช. ได้มีแนวทางในการพัฒนาต่อยอดจากประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Themes) ของแผนวิสาหกิจ อปวช. ฉบับที่ 6 โดยมีแนวทางในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์และบุคลากรของ อปวช. เพื่อให้รองรับต่อเป้าหมายการพัฒนาของประเทศที่ว่า “ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างยั่งยืนในปี 2580” ด้วย

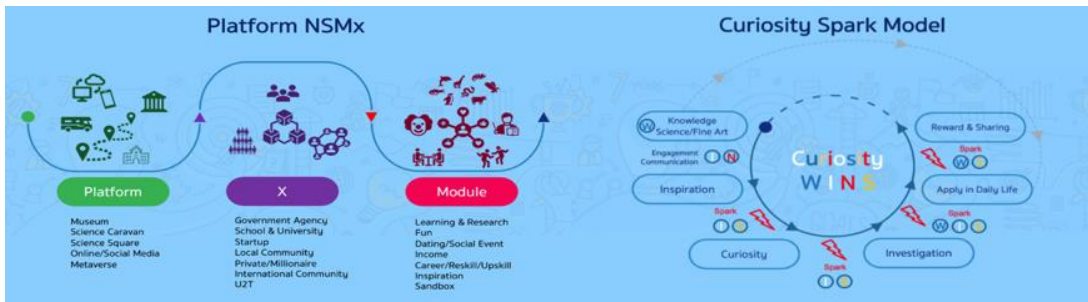

แผนภาพที่ 2-9 เป้าหมาย Super Indicator

บทบาทแห่งการสร้างความสุข ความประทับใจ สร้างรอยยิ้ม (Disneyland) เป็นที่พึ่งของสังคม (Smithsonian) เป็นองค์กรที่มีการบริหารงานที่เป็นระบบใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า (NASA) และเป็นองค์กรแห่งความสุข มีความภาคภูมิใจ (Google) มุ่งหวังให้เยาวชนและสังคมไทยมี Scientific and Positive Mindset ด้านการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ผ่านโครงสร้างพื้นฐานพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ทั้ง 5 แห่ง ณ คลองห้า ปทุมธานี รวมทั้งการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่ผู้ชมสามารถใช้ประโยชน์การเรียนรู้ได้อย่างครบวงจร ทั้งภายนอกและภายในอาคารเพื่อตอบโจทย์การเป็นองค์กรแบบ Disneyland อีกทั้ง อพวช. ยังมีจัตุรัสวิทยาศาสตร์วิทยาศาสตร์ อีก 3 แห่ง ได้แก่ จัตุรัสวิทยาศาสตร์ อพวช. เดอะ สตริท รัชดากรุงเทพฯ จัตุรัสวิทยาศาสตร์ อพวช. เชียงใหม่ และจัตุรัสวิทยาศาสตร์ อพวช. โคราช และมีแผนการที่จะขยายไปสู่ภูมิภาคอื่น ๆ ได้แก่ ภาคตะวันออก (สตอภ.) และภาคใต้ (มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์)

อพวช. เน้นความสอดคล้องและสร้างความสนใจให้กับกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ซึ่งจะได้เรียนรู้และฝึกอาชีพในอนาคตที่ต้องใช้วิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐาน ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมอุดมปัญญา สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นความอยากรเรียนรู้ และมีความคิดอ่านแบบวิทยาศาสตร์ของประชาชนคนไทย โดยกำหนดเป้าหมายที่ยั่งยืนขององค์กร ดังนี้

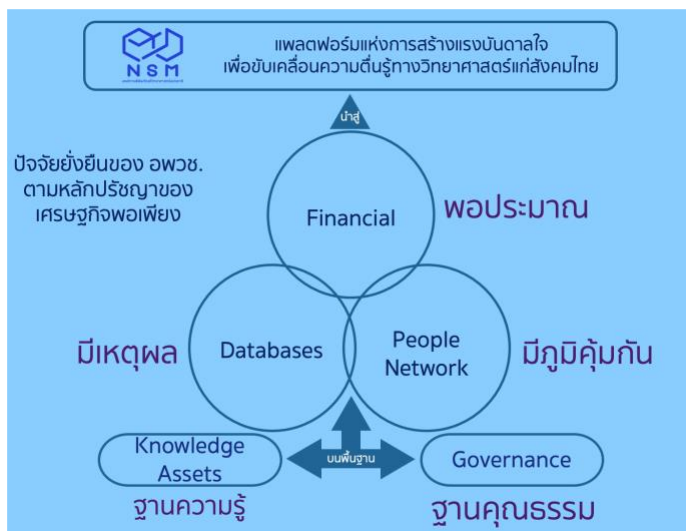
แพลตฟอร์มแห่งการสร้างแรงบันดาลใจเพื่อขับเคลื่อนความตื่นรู้ทางวิทยาศาสตร์แก่สังคมไทย (Inspiration Platform to Propel Science Literacy of the Nation) ประกอบด้วย Platform NSM – X และ Curiosity Spark Model

แผนภาพที่ 2-10 Inspiration Platform NSMX และ โมเดล Curiosity Spark

Platform NSM – X แพลตฟอร์มดินแดนแห่งการค้นพบความมหัศจรรย์ของวิทยาศาสตร์ ทั้ง Onsite และ online โดยมุ่งเน้นให้อพวช. มีบทบาทเป็นผู้ร่วมสร้างและผู้ประสานงานในสร้างเวที/ชุมชนแห่งการสื่อสารวิทยาศาสตร์ สู่กลายเป็นดิสนีย์แลนด์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับภาคเอกชน ชุมชนและประชาชนเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมงานกันภายใต้การสร้างบันทึกข้อตกลงหรือการร่วมลงทุนทางธุรกิจ อพวช. ต้องมีความสามารถเป็นแพลตฟอร์ม ในเชิงการแบ่งปันสู่ Regulator/Promotor

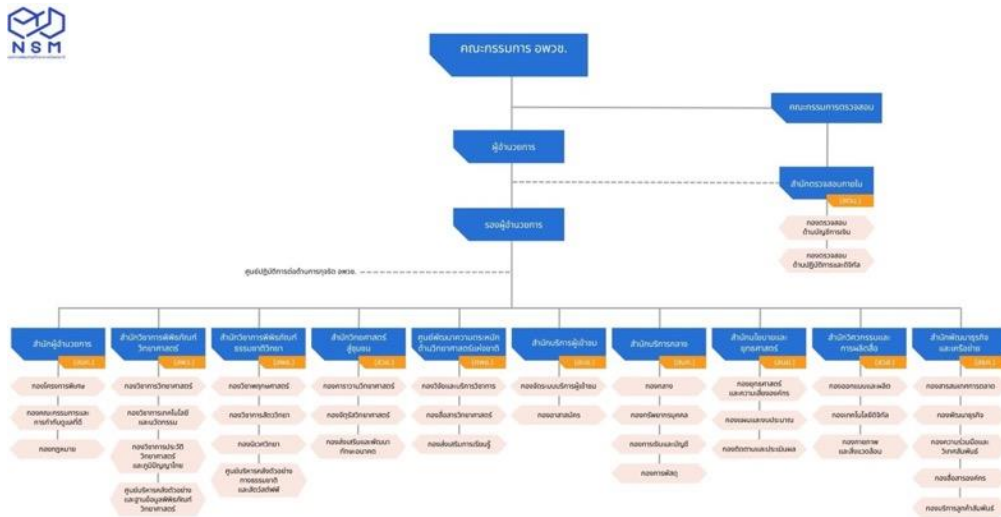
Curiosity Spark Model สร้างสังคมวิทยาศาสตร์อย่างจริงจังให้เป็นรูปธรรม ต้องกระตุ้นให้คนสนใจวิทยาศาสตร์มากขึ้นอย่างน้อยเพียงใด และนำวิทย์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ไม่ใช่การสร้างนักวิทยาศาสตร์ เด็กนักเรียนเยาวชนต้องที่ อพวช. ต้องสร้างพลังในการคิดสร้างสรรค์ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการได้รับแรงบันดาลใจ มากกว่าความรู้ ให้มาสนใจ ติดตาม แวดวงวิทยาศาสตร์ ต้องเปลี่ยนวิธีการในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ ในรูปแบบใหม่ ๆ ด้วยความสนุกสนาน เนื่องจากสังคมไทยนิยมความสนุกสนาน บันเทิง ต้องทำให้ถูกจริตกับกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง เพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดและจุดประกายตั้ง Curiosity WINS หัดให้ตั้งคำถาม หาคำตอบ นำสิ่งที่ค้นพบไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จากนั้นนำไปเผยแพร่แบ่งปันจนกลายเป็นองค์ความรู้ต่อไป

แผนภาพที่ 2-11 ปัจจัยที่ยั่งยืนของ อพวช. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยยั่งยืนของ อพวช. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อขับเคลื่อนความ
 ตันรู้ทางวิทยาศาสตร์แก่สังคมไทย ประกอบด้วยคุณสมบัติ 3 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมี
 เหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี บนพื้นฐาน 2 เงื่อนไข คือ ความรอบรู้ และคุณธรรม ดังนั้น อพวช. จึง
 ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอย่างรอบด้านและเป็นองค์รวม ทั้งมิติสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม สู่
 ประเด็นปัจจัยยั่งยืนทั้ง 6 ประการ ดังนี้ 1. งบประมาณ (Financial) 2. ฐานข้อมูลความรู้และงานวิจัย
 (Databases) 3. ทรัพยากรบุคคล (People) 4. เครือข่ายความร่วมมือ (Network) 5. ทรัพยากร
 ความรู้ (Knowledge Assets) และ 6. การกำกับดูแลที่ดี (Governance)

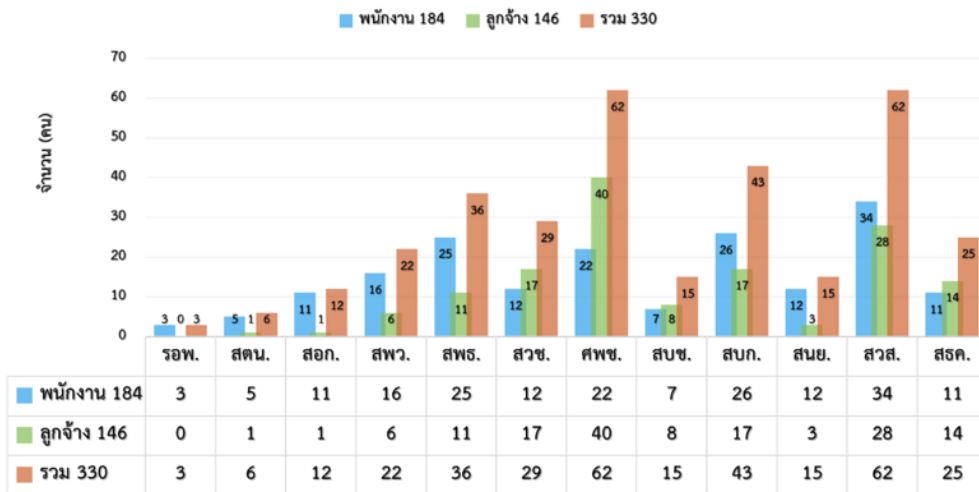
2.3.6 โครงสร้างองค์กร

แผนภาพที่ 2-12 โครงสร้างองค์กรของ อพวช.

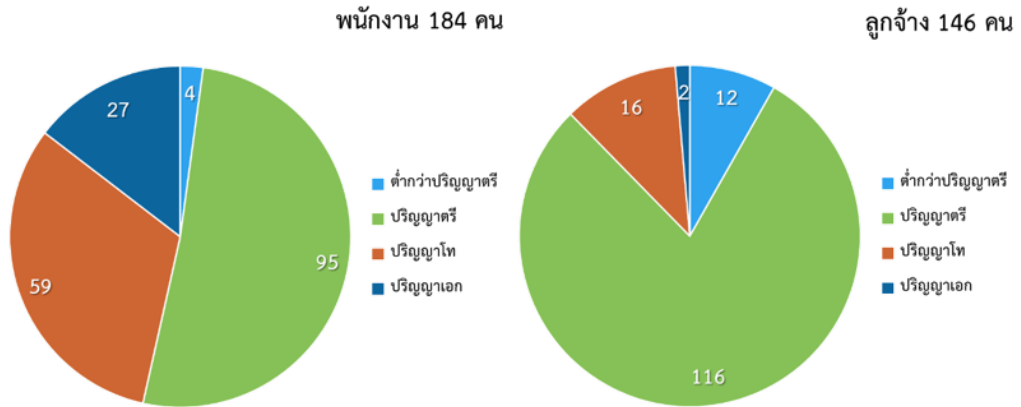
2.3.7 บุคลากรของ อพวช.

ข้อมูลอัตรากำลัง ณ วันที่ 1 ก.พ. 2567

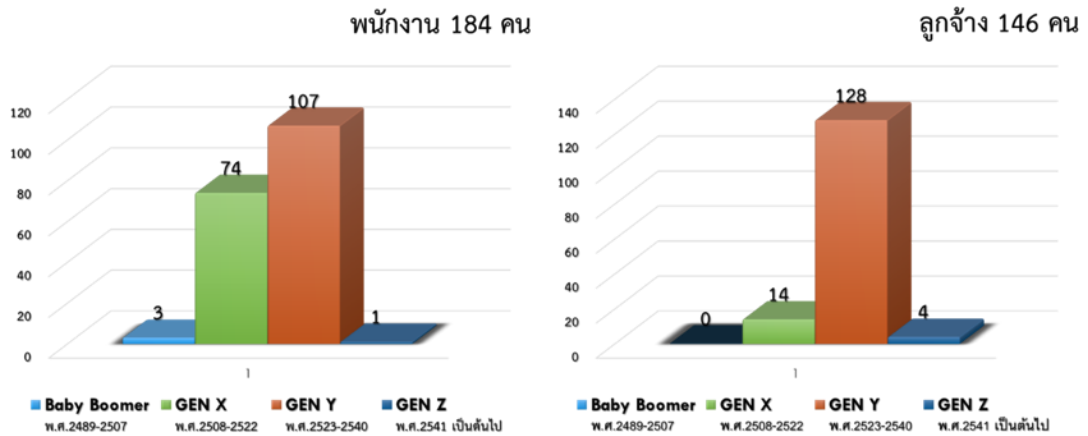
แผนภาพที่ 2-13 ข้อมูลแสดงอัตรากำลังแยกตามสำนัก

ข้อมูลบุคลากรแยกตามวุฒิการศึกษา ณ วันที่ 1 ก.พ. 2567

แผนภาพที่ 2-14 ข้อมูลแสดงอัตรากำลังแยกตามวุฒิการศึกษา

ข้อมูลบุคลากรแยกตามกลุ่มรุ่น (Generation) ณ วันที่ 1 ก.พ. 2567

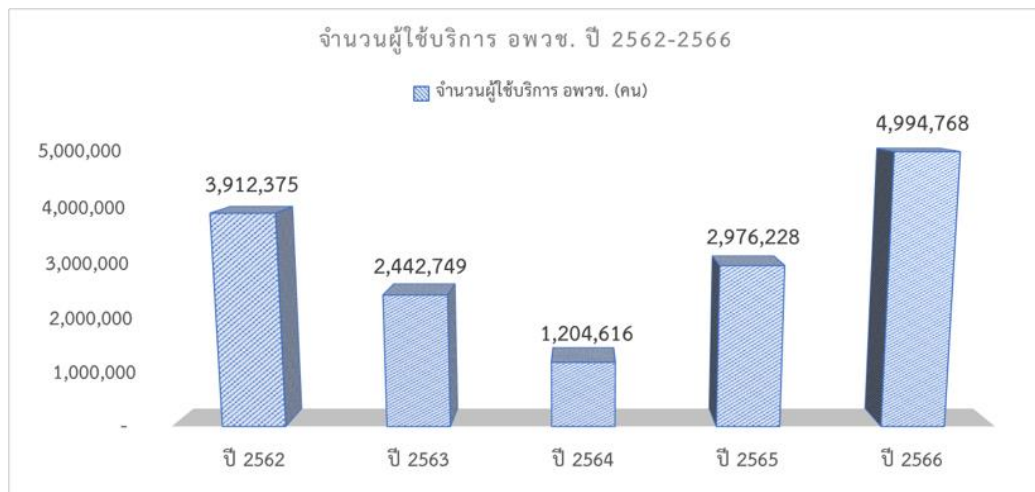

แผนภาพที่ 2-15 ข้อมูลแสดงอัตรากำลังแยกตามกลุ่มรุ่น

2.3.8 ผู้ใช้บริการนิทรรศการและกิจกรรม

จากสถิติจำนวนผู้ให้บริการ อพวช. ปีงบประมาณ 2562-2566 อพวช. มีจำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์และจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ณ อพวช. คลองห้า จัตุรัสวิทยาศาสตร์คาราวานวิทยาศาสตร์ นิทรรศการวิทยาศาสตร์เคลื่อนที่ และมหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (ส่วนกลาง) โดยมีจำนวนผู้ให้บริการสูงที่สุดในปี 2562 ถึง 3.91 ล้านคน และในปีงบประมาณ 2563 จำนวนผู้ให้บริการลดลงอยู่ที่ 2.44 ล้านคน โดยมีปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบในปี 2563 จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ อพวช. จำเป็นปิดให้บริการชั่วคราว ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 หลังจากรัฐบาลมีนโยบายผ่อนปรนตามมาตรการควบคุมโรค อพวช. เริ่มเปิดให้บริการอีกครั้ง โดยใช้

มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) จนถึงปีงบประมาณ 2564 ที่มีการแพร่ระบาดระลอกใหม่ และยังคงส่งผลกระทบต่อเนื่องจากการปิดให้บริการ ทำให้จำนวนผู้ใช้บริการ อพวช. ในปี 2564 มีจำนวน 1.20 ล้านคน ซึ่งเป็นการให้บริการนิทรรศการและกิจกรรม (Onsite) และในปีงบประมาณ 2565 มีจำนวนผู้ใช้บริการ อพวช. (Onsite) จำนวน 2.97 ล้านคน โดยมีจำนวนผู้ใช้บริการสูงขึ้นกว่าปี 2564 จากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิดที่คลี่คลายลง และจากสถานการณ์ที่เริ่มดีขึ้น ส่งผลต่อเนื่องให้จำนวนผู้เข้าใช้บริการของ อพวช. ในปี 2566 เพิ่มขึ้นเป็น 4.99 ล้านคน เพิ่มขึ้นถึง 2.02 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 68.01

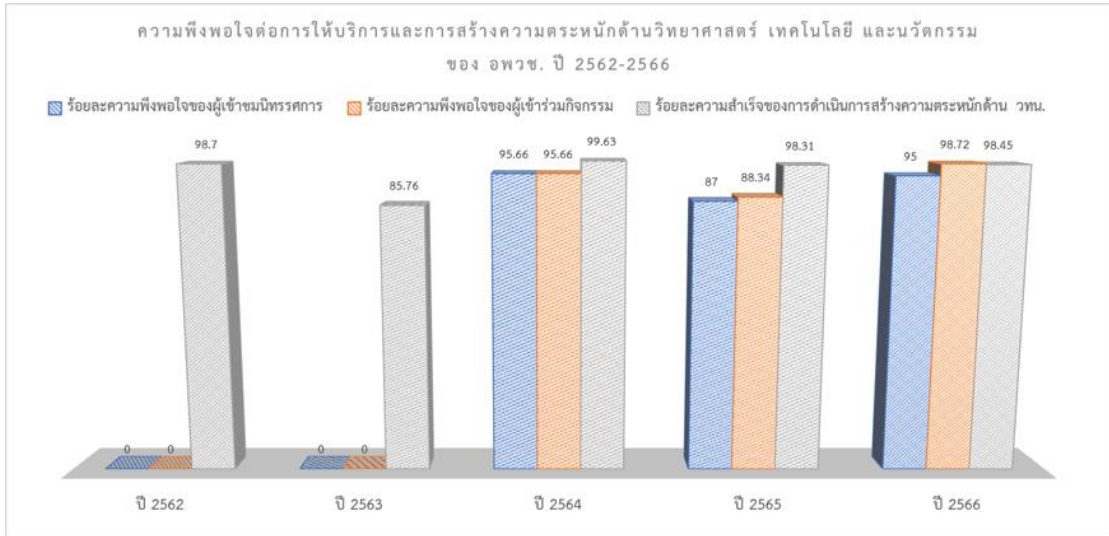

แผนภาพที่ 2-16 ข้อมูลจำนวนผู้ใช้บริการ อพวช. ปี 2562 - 2566

2.3.9 ความพึงพอใจต่อการให้บริการ และการสร้างความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ของ อพวช. ปี 2562-2566

ในปี พ.ศ. 2566 การศึกษาพฤติกรรม ความพึงพอใจ ความไม่พึงพอใจ ความต้องการ ความคาดหวัง และความกังวล ที่มีต่อการให้บริการขององค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.) การออกแบบการศึกษาวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) ที่มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้การสำรวจกับ 1,161 ตัวอย่าง “กลุ่มผู้รับบริการ” ใน 4 พิพิธภัณฑ์หลัก คือ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีสารสนเทศ และพิพิธภัณฑ์พระรามเก้า และผู้รับบริการใน จัตุรัสวิทยาศาสตร์ ณ เดอะสตรีท รัชดา และจัตุรัสวิทยาศาสตร์ เชียงใหม่และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของ อพวช. ได้แก่ 22 โรงเรียน “กลุ่มลูกค้า/ผู้รับบริการภายนอก (ครูอาจารย์)” 10 หน่วยงาน “พันธมิตร” และ 10 ตัวแทน “กลุ่มชุมชน/หน่วยงานในพื้นที่ให้บริการ” และการประชุมกลุ่ม (Focus Group) 44 คน ตัวแทน “กลุ่มบุคลากรของ อพวช.” และดำเนินการระหว่างเดือน มีนาคม 2566 ถึง เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2566 พบว่า ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าชมนิทรรศการ ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และร้อยละความสำเร็จของการดำเนินการ

สร้างความตระหนักด้าน วทน. ในปี 2566 มีผลความพึงพอใจทั้ง 3 ด้าน สูงกว่าผลความพึงพอใจในปี 2565

แผนภาพที่ 2-17 ข้อมูลร้อยละความพึงพอใจต่อการให้บริการ อพวช. ปี 2562 - 2566

2.4 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

2.4.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร

ตารางที่ 2-1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในขององค์กรโดยใช้ กรอบ 7'S McKinsey

ประเด็นการวิเคราะห์	จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
1. กลยุทธ์ขององค์การ (Strategy)	S1 ผู้นำด้านแหล่งเรียนรู้ตาม อัยาศัย และแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน ด้านวิทยาศาสตร์ (คาราวานวิทยาศาสตร์ Outreach Program)	W1 มีการวิเคราะห์กลุ่มลูกค้าที่ชัดเจน แต่ยังขาดผลิตภัณฑ์และบริการที่ครอบคลุมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ W2 มีการทำการตลาดและประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อสื่อสารผลิตภัณฑ์และบริการกับลูกค้าเดิม แต่ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายใหม่ เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ประเด็นการวิเคราะห์	จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
		W3 ขาดการวางแผนการตลาด และ ประชาสัมพันธ์ สื่อกิจกรรม ให้กับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทัน กาล
2. โครงสร้างองค์การ (Structure)	S2 อพวช. มีพิพิธภัณฑสถานวิทยาสตร ์ระดับประเทศทั้งหมด 4 พิพิธภัณฑ ์ และกำลังจะมีพิพิธภัณฑ ์แห่งที่ 5 ในพื้นที่ 180 ไร่ ซึ่งมีขนาดใหญ่ ี่สุดในอาเซียน	-
3. ระบบปฏิบัติการ (System)	S3 อพวช. มีอัตราค่าเข้าชม และค่า ้เข้าร่วมกิจกรรม ี่ไม่สูงมากนักเมื่อ ้เทียบกับหน่วยงานเอกชน	W4 ความไม่คล่องตัวในการ ้ทำงาน ระบบการทำงาน
4. บุคลากร (Staff)	-	W5 แผนพัฒนาบุคลากรยังไม่ ้ครอบคลุมบางตำแหน่งงาน W6 ขาดการวิเคราะห์ช่องว่าง ้สมรรถนะบุคลากร ้เพื่อพัฒนา ้บุคลากรให้ สอดคล้องกับ ้ตำแหน่ง
5. ทักษะ ความรู้ ้ ความสามารถ (Skill)	S4 บุคลากร อพวช. ้มีความ ้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการ ้พิพิธภัณฑ ์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ้การสร้างความตระหนักด้าน ้วทน. ้และธรรมชาติวิทยา สตีฟส์ตีว ์	W7 ยังไม่สามารถเชื่อมโยง ้ฐานข้อมูล platform ต่างๆ ให้ ้เป็น one data platform และ ้ขาดการวิเคราะห์ข้อมูล (Data ้Analytics) ้เพื่อนำไปใช้ในการ ้วางแผนการทำงานให้ ้มี ้ประสิทธิภาพ W8 การบริหารแผนการลงทุน ้ไม่มีประสิทธิภาพ โดยการ ้เบิกจ่ายงบลงทุน มีค่าเฉลี่ย 5 ้ปี ้ที่ 57.35% และการดำเนินการ

ประเด็นการวิเคราะห์	จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
		ตามแผนฯ มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 48.15% ผลคะแนนตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ สคร. ได้คะแนนเพียงระดับ 1.000 (80%) ตลอด 5 ปีหลัง
6. รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)	S5 อพวช. เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่ไม่แสวงหาผลกำไร ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลและสามารถดำเนินการหารายได้จากการดำเนินงาน	W9 การจัดนิทรรศการและกิจกรรมต่างๆ เน้นเด็กและเยาวชนเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ไม่สามารถขยายไปสู่กลุ่มผู้รับบริการกลุ่มอื่นๆ ได้
7. คุณค่า/ค่านิยมร่วม (Shared Value)	-	W10 ขาดการทำงานเชิงรุกเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับแหล่งทุนในระดับชาติและระดับนานาชาติ

2.4.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

ตารางที่ 2-2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรโดยใช้ กรอบ STEEP

ประเด็นการวิเคราะห์	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
1. สังคม (Social: S)	<p>O1 วิถีชีวิตและพฤติกรรมของลูกค้าเปลี่ยนไปโดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต</p> <p>O2 ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา เป็นโอกาสให้ อพวช. ดำเนินกิจกรรมคาราวานวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการขยายเวทีและกิจกรรมสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นได้มากขึ้น</p> <p>O3 การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายใหม่ในการ</p>	<p>T1 สังคมไทยยังให้ความสนใจทางด้านวิทยาศาสตร์น้อยส่งผลให้แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ยังไม่ได้รับความสนใจมากพอ กระแสสังคมให้ความสำคัญในการแสดงออกของเยาวชน ในด้านความบันเทิงมากกว่าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สะท้อนจากจำนวนการแข่งขัน</p>

ประเด็นการวิเคราะห์	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
	ให้บริการของ อพวช. รวมทั้งเป็นโอกาสในการใช้ ความรู้ความสามารถของผู้สูงอายุ ในการสนับสนุนการดำเนินงานของ อพวช.	ทางด้านบัณฑิตไม่ว่ารายการต่าง ๆ จะได้รับความสนใจการแข่งขันมากกว่าทางด้านวิทยาศาสตร์ ที่ อพวช. จัดขึ้น นอกจากนี้ สะท้อนได้จากรายการโทรทัศน์ที่ยังมีรายการทางด้านนี้ ောหาทางวิทยาศาสตร์ที่น้อยและไม่หลากหลาย T2 การสร้างตัวตนของ อพวช. ในสังคมไทย ยังไม่เป็นที่รู้จักหรือยอมรับ ในฐานะองค์กรของชาติที่มีความสำคัญในมุมมองของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายในสังคม
2. เทคโนโลยี (Technological: T)	O4 เทคโนโลยี AI ยิ่งใกล้ตัวเรามากยิ่งขึ้น เป็นกำลังหลักที่มีความสำคัญในการที่อาจจะมาเปลี่ยนโลก ในการทำงาน ใช้ชีวิตได้ง่าย สะดวก ปลอดภัย ด้วยการประมวลผลอย่างรวดเร็ว แม่นยำ	-
3. เศรษฐกิจ (Economic: E)	O5 พันธมิตรแหล่งเรียนรู้ใกล้เคียงสามารถทำโครงการเพื่อกลุ่มเป้าหมายเดียวกันได้ เพิ่มโอกาสด้านธุรกิจ	T3 ประเทศไทยมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่หลายประเภทเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ มีการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีทำเลที่ตั้งใกล้ชุมชน สะท้อนจากจำนวนแหล่งเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นใน

ประเด็นการวิเคราะห์	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
		ประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีสูงถึงมากกว่า ๑,๐๐๐ แห่ง เป็นผลให้ประชาชนที่สนใจจะเดินทางมายังแหล่งเรียนรู้มีโอกาสในการเลือกที่จะเดินทางไปเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ นอกเหนือจากการมารับบริการที่ อพวช. ซึ่งทำให้คู่แข่งทางการตลาดที่น่าสนใจและทันสมัยเพิ่มมากขึ้น
4. สิ่งแวดล้อม (Environmental: E)	-	-
5. การเมือง (Political: P)	<p>O6 อพวช. เป็นหน่วยงานสังกัดในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทำให้มีโอกาสร่วมงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น และมีโอกาสในความร่วมมือด้านการวิจัยมากขึ้น</p> <p>O7 นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวในอาเซียน จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อาเซียนรวมตัวกันให้ความสำคัญ Stem Education และ soft power</p> <p>O8 นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยเน้น soft power เช่น Festival สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบเกม (Plearn Science)</p>	<p>T4 ขาดบริการขนส่งมวลชนสาธารณะที่เข้าถึง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี เป็นอุปสรรคต่อกลุ่มลูกค้า ครอบครัวที่จะเดินทางมายัง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี เป็นผลให้กลุ่มครอบครัวมายัง อพวช. มีปริมาณน้อย ซึ่งเป็นร้อยละ ๑๐ ของผู้ใช้บริการทั้งหมดของ อพวช.</p>

2.5 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis)

2.5.1 สภาพแวดล้อมภายใน

จุดแข็ง (Strengths)

1. ผู้นำด้านแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย และแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ด้านวิทยาศาสตร์ (คาราวานวิทยาศาสตร์ Outreach Program)
2. อพวช. มีพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ระดับประเทศทั้งหมด 4 พิพิธภัณฑ์ และกำลังจะมีพิพิธภัณฑ์แห่งที่ 5 ในพื้นที่ 180 ไร่ ซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดในอาเซียน
3. อพวช. มีอัตราค่าเข้าชม และค่าเข้าร่วมกิจกรรม ที่ไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับหน่วยงานเอกชน
4. บุคลากร อพวช. มีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การสร้างความตระหนักรู้ด้าน วทน. และธรรมชาติวิทยา สตีฟส์ตีว
5. อพวช. เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่ไม่แสวงหาผลกำไร ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลและสามารถดำเนินการหารายได้จากการดำเนินงาน

จุดอ่อน (Weakness)

1. มีการวิเคราะห์กลุ่มลูกค้าที่ชัดเจน แต่ยังขาดผลิตภัณฑ์และบริการที่ครอบคลุมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ
2. มีการทำการตลาดและประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อสื่อสารผลิตภัณฑ์และบริการกับลูกค้าเดิม แต่ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายใหม่ เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ
3. ขาดการวางแผนการตลาดและ ประชาสัมพันธ์ สื่อกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทันกาล
4. ความไม่คล่องตัวในการทำงาน ระบบการทำงาน
5. แผนพัฒนาบุคลากรยังไม่ครอบคลุมบางตำแหน่งงาน
6. ขาดการวิเคราะห์ช่องว่างสมรรถนะบุคลากร เพื่อพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับตำแหน่ง
7. ยังไม่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูล platform ต่างๆ ให้เป็น one data platform และขาดการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ
8. การบริหารแผนการลงทุนไม่มีประสิทธิภาพ โดยการเบิกจ่ายงบลงทุน มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 57.35% และการดำเนินการตามแผนฯ มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 48.15% ผลคะแนนตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ สคร. ได้คะแนนเพียงระดับ 1.000 (80%) ตลอด 5 ปีหลัง

9. การจัดนิทรรศการและกิจกรรมต่างๆ เน้นเด็กและเยาวชนเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ไม่สามารถขยายไปสู่กลุ่มผู้รับบริการกลุ่มอื่นๆ ได้

10. ขาดการทำงานเชิงรุกเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับแหล่งทุนในระดับชาติ และระดับนานาชาติ

2.5.2 สภาพแวดล้อมภายนอก

โอกาส (Opportunities)

1. วิถีชีวิตและพฤติกรรมของลูกค้าเปลี่ยนไปโดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา เป็นโอกาสให้ อพวช. ดำเนินกิจกรรมคาราวานวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการขยายเวทีและกิจกรรมสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นได้มากขึ้น
3. การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายใหม่ในการให้บริการของ อพวช. รวมทั้งเป็นโอกาสในการใช้ความรู้ ความสามารถของผู้สูงอายุ ในการสนับสนุนการดำเนินงานของ อพวช.
4. เทคโนโลยี AI ยิ่งใกล้ตัวเรามากยิ่งขึ้น เป็นกำลังหลักที่มีความสำคัญในการที่อาจจะมาเปลี่ยนโลก ในการทำงาน ใช้ชีวิตได้ง่าย สะดวก ปลอดภัย ด้วยการประมวลผลอย่างรวดเร็ว แม่นยำ
5. พันธมิตรแหล่งเรียนรู้ใกล้เคียง สามารถทำโครงการเพื่อกลุ่มเป้าหมายเดียวกันได้ เพิ่มโอกาสด้านธุรกิจ
6. อพวช. เป็นหน่วยงานสังกัดในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทำให้มีโอกาสร่วมงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น และมีโอกาสในความร่วมมือด้านการวิจัยมากขึ้น
7. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวในอาเซียน จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อาเซียนรวมตัวกันให้ความสำคัญ Stem Education และ Soft Power
8. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยเน้น soft power เช่น Festival สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบเกม (Plearn Science)

อุปสรรค (Threats)

1. สังคมไทยยังให้ความสนใจทางด้านวิทยาศาสตร์น้อยส่งผลให้แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ยังไม่ได้รับความสนใจมากพอ กระแสสังคมให้ความสำคัญในการแสดงออกของเยาวชน ในด้านความบันเทิงมากกว่าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สะท้อนจากจำนวนการแข่งขันทางด้านบันเทิงไม่ว่ารายการต่าง ๆ จะได้รับความสนใจการแข่งขันมากกว่าทางด้าน

วิทยาศาสตร์ ที่ อพวช. จัดขึ้น นอกจากนี้สะท้อนได้จากรายการโทรทัศน์ที่ยังมีรายการทางด้านเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ที่น้อยและไม่หลากหลาย

2. การสร้างตัวตนของ อพวช. ในสังคมไทย ยังไม่เป็นที่รู้จักหรือยอมรับ ในฐานะองค์กรของชาติที่มีความสำคัญในมุมมองของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายในสังคม

3. ประเทศไทยมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่หลายประเภทเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ มีการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีทำเลที่ตั้งใกล้ชุมชน สะท้อนจากจำนวนแหล่งเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นในประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีสูงถึงมากกว่า 1,000 แห่ง เป็นผลให้ประชาชนที่สนใจจะเดินทางมายังแหล่งเรียนรู้มีโอกาสในการเลือกที่จะเดินทางไปเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ นอกเหนือจากการรับบริการที่ อพวช. ซึ่งทำให้คู่แข่งทางการตลาดที่น่าสนใจและทันสมัยเพิ่มมากขึ้น

4. ขาดบริการขนส่งมวลชนสาธารณะที่เข้าถึง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี เป็นอุปสรรคต่อกลุ่มลูกค้า ครอบครัวที่จะเดินทางมายัง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี เป็นผลให้กลุ่มครอบครัวมายัง อพวช. มีปริมาณน้อย ซึ่งเป็นร้อยละ 10 ของผู้ใช้บริการทั้งหมดของ อพวช.

2.6 การประเมินสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

2.6.1 การกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นบุคลากรในสังกัดองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการทบทวนแผนวิสาหกิจขององค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566 – 2570) สำหรับผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง ในวันที่ 5 มีนาคม 2567 ซึ่งจำนวนมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการกำหนดค่าน้ำหนักปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ทั้งสิ้นจำนวน 43 ตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลด้วยประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และพนักงานระดับปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบและคัดกรองแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก 1 ตัวอย่าง ดังนั้น แบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้จริงเท่ากับ 42 ตัวอย่าง จากนั้นได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ประมวลผลและวิเคราะห์ค่าทางสถิติ โดยมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 2-3 ค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายใน

รายการ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายใน	คนที่							
	1	2	3	4	5	...	42	\bar{X}
S1: กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy)	0.10	0.15	0.10	0.15	0.25	...	0.15	0.19
S2: โครงสร้างองค์กร (Structure)	0.30	0.18	0.30	0.25	0.10	...	0.15	0.16
S3: ระบบปฏิบัติงาน (System)	0.15	0.18	0.05	0.15	0.20	...	0.10	0.14
S4: บุคลากร (Staff)	0.05	0.10	0.20	0.20	0.05	...	0.15	0.15
S5: ทักษะ ความรู้ความสามารถ (Skill)	0.15	0.12	0.15	0.10	0.10	...	0.15	0.15
S6: รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)	0.15	0.15	0.15	0.10	0.25	...	0.15	0.11
S7: คุณค่า/ค่านิยมร่วม (Shared Value)	0.10	0.12	0.05	0.05	0.05	...	0.15	0.10
น้ำหนักคะแนนรวม	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	...	1.00	1.00

ตารางที่ 2-4 ค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอก

รายการ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอก	คนที่							
	1	2	3	4	5	...	42	\bar{X}
1. สังคม (Social: S)	0.30	0.20	0.10	0.15	0.30	...	0.15	0.24
2. เทคโนโลยี (Technological: T)	0.40	0.25	0.20	0.30	0.30	...	0.25	0.23
3. เศรษฐกิจ (Economic: E)	0.10	0.25	0.30	0.25	0.20	...	0.15	0.21
4. สิ่งแวดล้อม (Environmental: E)	0.10	0.15	0.30	0.10	0.20	...	0.25	0.16
5. การเมือง (Political: P)	0.10	0.15	0.10	0.20	0.10	...	0.20	0.16
น้ำหนักคะแนนรวม	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	...	1.00	1.00

2.6.2 การวิเคราะห์องค์กรโดยการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นบุคลากรในสังกัดองค์การพิพิธภัณฑศึกษาชาติ อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑศึกษาชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566 – 2570) สำหรับผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง ในวันที่ 5 มีนาคม 2567 ซึ่งจำนวนมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Microsoft Form ผ่านลิงค์ QR Code ในการให้คะแนนสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ทั้งสิ้นจำนวน 43 ตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลด้วย ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และพนักงานระดับปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ประมวลผลและวิเคราะห์ค่าทางสถิติ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 1-5 คะแนน และผลการวิเคราะห์ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ส่งผลต่อการปฏิบัติงานมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ส่งผลต่อการปฏิบัติงานมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ส่งผลต่อการปฏิบัติงานปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ส่งผลต่อการปฏิบัติงานน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ส่งผลต่อการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ตารางที่ 2-5 การให้คะแนนสภาพแวดล้อมภายใน 7'S McKinsey

ประเด็นสำคัญ	สภาพแวดล้อมภายใน : จุดแข็ง		สภาพแวดล้อมภายใน : จุดอ่อน	
	คะแนนเฉลี่ย	Strength	คะแนนเฉลี่ย	Weakness
1. กลยุทธ์ขององค์การ (Strategy)	4.21	S1	4.00	W1
			4.07	W2
			4.23	W3
2. โครงสร้างองค์การ (Structure)	4.58	S2		
3. ระบบปฏิบัติงาน (System)	4.28	S3	4.16	W4
4. บุคลากร (Staff)			4.09	W5
			3.88	W6
5. ทักษะ ความรู้ความสามารถ (Skill)	4.40	S4	4.30	W7
			4.12	W8
6. รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)	4.09	S5	4.02	W9
7. คุณค่า/ค่านิยมร่วม (Shared Value)			4.30	W10
รวมคะแนนค่าเฉลี่ย	+4.29		-4.12	

ตารางที่ 2-6 การให้คะแนนสภาพแวดล้อมภายนอก STEEP

ประเด็นสำคัญ	สภาพแวดล้อม ภายนอก : โอกาส		สภาพแวดล้อม ภายนอก : อุปสรรค	
	คะแนนเฉลี่ย	Opportunities	คะแนนเฉลี่ย	Threats
1. สังคม (Social: S)	4.23	O1	3.93	T1
	4.23	O2	4.02	T2
	3.98	O3		
2. เทคโนโลยี (Technological: T)	3.91	O4		
3. เศรษฐกิจ (Economic: E)	4.00	O5	4.23	T3
4. สิ่งแวดล้อม (Environmental: E)				
5. การเมือง (Political: P)	4.19	O6	4.02	T4
	4.00	O7		
	4.05	O8		
รวมคะแนนค่าเฉลี่ย	+4.07		-4.05	

2.7 การสรุปผลการวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

ตารางที่ 2-7 การสรุปผลการวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมภายใน

รายการปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายใน	น้ำหนัก	คะแนนเฉลี่ย		คะแนนเฉลี่ย x น้ำหนัก		สรุปผล (จุดแข็ง-จุดอ่อน)
		จุด แข็ง	จุดอ่อน	จุด แข็ง	จุดอ่อน	
S1: กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy)	0.19	4.21	4.10	0.80	0.78	0.02
S2: โครงสร้างองค์กร (Structure)	0.16	4.58	-	0.73	-	0.73
S3: ระบบในการดำเนินงานของ องค์กร (System)	0.14	4.28	4.16	0.60	0.58	0.02
S4: บุคลากรในองค์กร (Staff)	0.15	-	3.99	-	0.60	-0.60
S5: ความรู้ความสามารถของ บุคลากร (Skill)	0.15	4.40	4.21	0.66	0.63	0.03

รายการปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายใน	น้ำหนัก	คะแนนเฉลี่ย		คะแนนเฉลี่ย x น้ำหนัก		สรุปผล (จุดแข็ง-จุดอ่อน)
		จุดแข็ง	จุดอ่อน	จุดแข็ง	จุดอ่อน	
S6: แบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารของผู้บริหารระดับสูง (Style)	0.11	4.09	4.02	0.45	0.44	0.01
S7: ค่านิยมร่วมกัน (Shared Value)	0.10	-	4.30	-	0.43	-0.43
เฉลี่ยปัจจัยภายใน				+3.24	-3.46	
สรุปปัจจัยภายใน				-0.22		

ตารางที่ 2-8 การสรุปผลการวิเคราะห์สถานภาพของสภาพแวดล้อมภายนอก

รายการปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอก	น้ำหนัก	คะแนนเฉลี่ย		คะแนนเฉลี่ย x น้ำหนัก		สรุปผล
		โอกาส	อุปสรรค	โอกาส	อุปสรรค	
1. สังคม (Social: S)	0.24	4.15	3.98	1.00	0.95	0.04
2. เทคโนโลยี (Technological: T)	0.23	3.91	-	0.90	-	0.90
3. เศรษฐกิจ (Economic: E)	0.21	4.00	4.23	0.84	0.89	-0.05
4. สิ่งแวดล้อม (Environmental: E)	0.16	-	-	-	-	-
5. การเมือง (Political: P)	0.16	4.08	4.02	0.65	0.64	0.01
เฉลี่ยปัจจัยภายนอก				+3.39	-2.49	
สรุปปัจจัยภายนอก				+0.90		

จากตาราง 2-7 และ 2-8 ได้แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักแล้ว พบว่าปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง (Strength) ได้คะแนนรวมเฉลี่ย **+3.24** คะแนน และปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน (Weak) ได้คะแนนรวมเฉลี่ย **-3.46** คะแนน ซึ่งสรุปผลได้ว่าองค์กรมีปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน **-0.22** ในขณะที่ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส (Opportunity) ได้คะแนนรวมเฉลี่ย **+3.39** คะแนน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรค (Threats) ได้คะแนนรวมเฉลี่ย **-2.49** คะแนน สรุปได้ว่าองค์กรมีปัจจัยที่เป็นโอกาส **+0.90**

2.8 การประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ขององค์กร

เมื่อนำเอาข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ได้ถ่วงน้ำหนักคะแนนแล้ว มารวมตำแหน่งในกราฟเรดาร์ ที่สร้างระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก สามารถระบุ

ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Position) โดยใช้แนวคิด TOWS Matrix ซึ่งสามารถระบุตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ได้เป็น 4 พื้นที่ที่มีความหมายต่างกัน ดังนี้

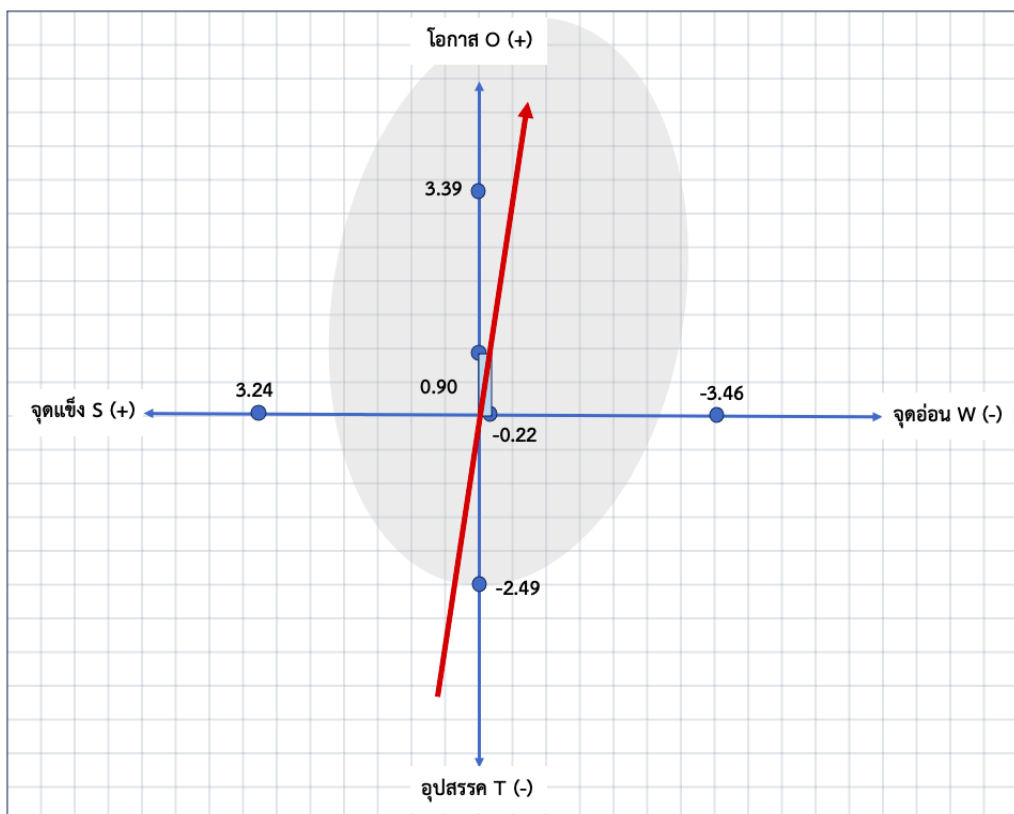
1. SO เป็นตำแหน่งที่แสดงว่า องค์กรมีจุดแข็งที่สอดคล้องกับโอกาส องค์กรประเภทนี้จึงควรกำหนดทิศทางและกลยุทธ์เชิงรุก เพื่อรักษาความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์

2. WO เป็นตำแหน่งที่แสดงถึงโอกาสที่ได้เปรียบ แต่ภาพรวมภายในองค์กรมีจุดอ่อนที่ต้องการการแก้ไข ดังนั้นองค์กรประเภทนี้ควรดำเนินกลยุทธ์เชิงแก้ไข ที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์กร (Turnaround) เพื่อแก้ไขจุดอ่อน และสร้างจุดแข็งในการแข่งขัน

3. ST เป็นตำแหน่งที่ระบุว่าองค์กรสามารถพึ่งพาตัวเองได้ จากจุดแข็งภายใน แม้ว่าปัจจัยภายนอกจะไม่เอื้อต่อการเติบโตก็ตาม องค์กรประเภทนี้ควรดำเนินกลยุทธ์เชิงป้องกัน เพื่อใช้จุดแข็งขององค์กรในการแก้ไขวิกฤต หรือสร้างโอกาส

4. WT เป็นตำแหน่งที่แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่อาจจะเป็นวิกฤตในอนาคต ดังนั้น องค์กรที่อยู่ในตำแหน่งทางยุทธศาสตร์นี้ ควรเร่งการดำเนินกลยุทธ์เชิงรับ โดยแก้ไขจุดอ่อน หรือหลีกเลี่ยงภัยคุกคามที่เป็นปัญหา เพื่อหลีกเลี่ยงหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

จากข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้จากตารางสรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักปัจจัยภายในและภายนอก ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำเป็นกราฟเรดาร์ เพื่อแสดงตำแหน่งทางยุทธศาสตร์

แผนภาพที่ 2-18 ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของ อพาวช.

จากแผนภาพเราจะเห็นได้ว่า ตำแหน่งยุทธศาสตร์ของ อพวช. ตกอยู่ในพื้นที่ WO เป็นตำแหน่งที่แสดงถึงโอกาสที่ได้เปรียบ แต่ภาพรวมภายในองค์กรมีจุดอ่อนที่ต้องการการแก้ไข ดังนั้น อพวช. ควรดำเนินกลยุทธ์เชิงแก้ไขที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์กร (Turnaround) เพื่อแก้ไขจุดอ่อนและสร้างจุดแข็งในการแข่งขัน

เมื่อนำเอาข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ได้ถ่วงน้ำหนักคะแนนแล้ว มาระบุตำแหน่งในกราฟเรดาร์ ที่สร้างระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก สามารถระบุตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ คัดเลือกเฉพาะประเด็นที่มีลำดับความสำคัญสูง จึงปรากฏประเด็น SWOT จำนวน 20 ประเด็น ดังนี้

1. จุดแข็ง (Strengths : S) 5 อันดับแรก

S2: อพวช. มีพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ระดับประเทศทั้งหมด 4 พิพิธภัณฑ์ และกำลังจะมีพิพิธภัณฑ์แห่งที่ 5 ในพื้นที่ 180 ไร่ ซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดในอาเซียน

S4: บุคลากร อพวช. มีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การสร้างความตระหนักรู้ด้าน วทน. และธรรมชาติวิทยา สตีฟส์

S3: อพวช. มีอัตราค่าเข้าชม และค่าเข้าร่วมกิจกรรม ที่ไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับหน่วยงานเอกชน

S1: ผู้นำด้านแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย และแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ด้านวิทยาศาสตร์ (คาราวานวิทยาศาสตร์ Outreach Program)

S5: อพวช. เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่ไม่แสวงหาผลกำไร ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลและสามารถดำเนินการหารายได้จากการดำเนินงาน

2. จุดอ่อน (Weaknesses : W) 5 อันดับแรก

W7: ยังไม่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูล platform ต่างๆ ให้เป็น one data platform และขาดการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

W10: ขาดการทำงานเชิงรุกเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับแหล่งทุนในระดับชาติ และระดับนานาชาติ

W3: ขาดการวางแผนการตลาดและ ประชาสัมพันธ์ สื่อกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทันกาล

W4: ความไม่คล่องตัวในการทำงาน ระบบการทำงาน

W2: การบริหารแผนการลงทุนไม่มีประสิทธิภาพ โดยการเบิกจ่ายงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 57.35% และการดำเนินการตามแผนฯ มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 48.15% ผลคะแนนตามบันทึก

ข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ สคร. ได้คะแนนเพียงระดับ 1.000 (80%) ตลอด 5 ปีหลัง

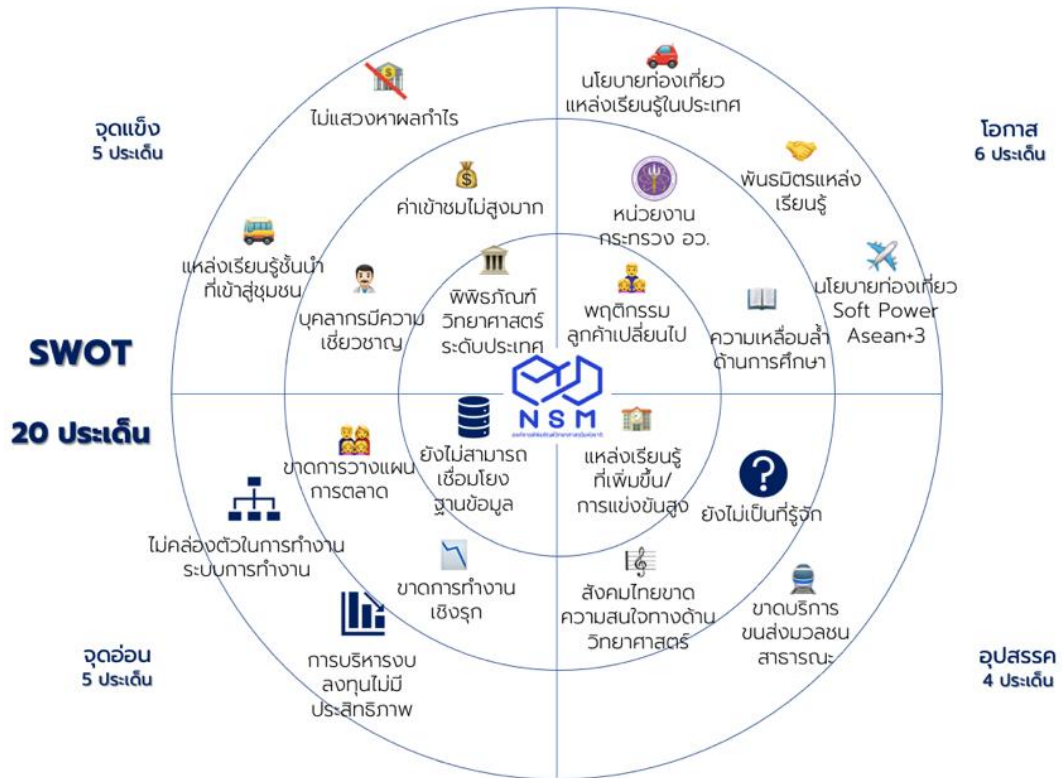
3. โอกาส (Opportunities : O) 6 อันดับแรก

- O1: วิถีชีวิตและพฤติกรรมของลูกค้าเปลี่ยนไปโดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- O2: ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา เป็นโอกาสให้อพวช. ดำเนินกิจกรรมการรวมนักวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการขยายเวทีและกิจกรรมสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นได้มากขึ้น
- O6: อพวช. เป็นหน่วยงานสังกัดในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทำให้มีโอกาสร่วมงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น และมีโอกาสในความร่วมมือด้านการวิจัยมากขึ้น
- O8: นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยเน้น soft power เช่น Festival สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบเกม (Plearn Science)
- O5: พันธมิตรแหล่งเรียนรู้ใกล้เคียง สามารถทำโครงการเพื่อกลุ่มเป้าหมายเดียวกันได้เพิ่มโอกาสด้านธุรกิจ
- O7: นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวในอาเซียน จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อาเซียนรวมตัวกันให้ความสำคัญ Stem Education และ Soft power

4. อุปสรรค (Threats : T) 4 อันดับแรก

- T3: ประเทศไทยมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่หลายประเภทเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ มีการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีทำเลที่ตั้งใกล้ชุมชน สะท้อนจากจำนวนแหล่งเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นในประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีสูงถึงมากกว่า 1,000 แห่ง เป็นผลให้ประชาชนที่สนใจจะเดินทางมายังแหล่งเรียนรู้มีโอกาสในการเลือกที่จะเดินทางไปเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ นอกเหนือจากการมารับบริการที่ อพวช. ซึ่งทำให้คู่แข่งทางการตลาดที่น่าสนใจและทันสมัยเพิ่มมากขึ้น
- T4: ขาดบริการขนส่งมวลชนสาธารณะที่เข้าถึง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี เป็นอุปสรรคต่อกลุ่มลูกค้า ครอบครัวที่จะเดินทางมายัง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี เป็นผลให้กลุ่มครอบครัวมายัง อพวช. มีปริมาณน้อย ซึ่งเป็นร้อยละ 10 ของผู้ใช้บริการทั้งหมดของ อพวช.
- T2: การสร้างตัวตนของ อพวช. ในสังคมไทย ยังไม่เป็นที่รู้จักหรือยอมรับ ในฐานะองค์กรของชาติที่มีความสำคัญในมุมมองของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายในสังคม
- T1: สังคมไทยยังให้ความสนใจทางด้านวิทยาศาสตร์น้อยส่งผลให้แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ยังไม่ได้รับความสนใจมากพอ กระแสสังคมให้ความสำคัญในการแสดงออกของเยาวชน ในด้านความบันเทิงมากกว่าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สะท้อนจากจำนวนการแข่งขันทางด้านบันเทิงไม่ว่ารายการต่าง ๆ จะได้รับความสนใจการแข่งขันมากกว่าทางด้าน

วิทยาศาสตร์ที่ อพวช. จัดขึ้น นอกจากนี้สะท้อนได้จากรายการโทรทัศน์ที่ยังมีรายการทางด้านเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ที่น้อยและไม่หลากหลาย

แผนภาพที่ 2-19 ประเด็น SWOT ของ อพวช. ที่ได้รับการจัดลำดับความสำคัญ

บทที่ 3

แผนขององค์กร

3.1 การทบทวนแผนวิสาหกิจขององค์การพิพิธภัณฑศึกษาแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570)

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์การพิพิธภัณฑศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์การระดับประเทศในการสร้างความเข้าใจ หรือยกระดับความเข้าใจในเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการทบทวนแผนวิสาหกิจขององค์การพิพิธภัณฑศึกษาแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ครั้งนี้ เพื่อเสนอแนะแนวทางและกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ภายในองค์กร จากการประมวลสถานการณ์ในอดีตและการวิเคราะห์ภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน พบว่าในอนาคตองค์กรจะมีความเสี่ยงในทุกมิติ ทั้งในด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง การศึกษานี้ จึงให้ความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์เชิงแก้ไข เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 – 2570) นโยบายของคณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (พ.ศ.2563 – 2570) แผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ (พ.ศ. 2566 – 2570) รวมทั้งแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END)

3.2.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

“อพวช. เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับทุกคนด้วยความมหัศจรรย์ของวิทยาศาสตร์ ที่มีมาตรฐานระดับโลกในปี 2570”

3.2.2 พันธกิจ (Mission)

- 1) สร้างแรงบันดาลใจและความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์
- 2) ให้บริการพิพิธภัณฑด้วยมาตรฐานระดับโลก
- 3) วิจัย รวบรวมวัสดุตัวอย่างและจัดการองค์ความรู้เพื่อการสื่อสารวิทยาศาสตร์
- 4) พัฒนาธุรกิจและสร้างความร่วมมือระดับประเทศและนานาชาติที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑศึกษา

3.2.3 ค่านิยมหลัก (Core Value)

WINS

Wisdom: ความรอบรู้ในมนุษย์ ธรรมชาติและศิลปวิทยาการ

Innovation: มีความคิดริเริ่ม ค้นคว้า สร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่เสมอ

Neighborly: มอบสิ่งที่ดีที่สุดในให้กับลูกค้า เพื่อนร่วมงาน และสังคม

Spark: เป็นประกายมีชีวิตชีวา มีพลังเชิงบวก

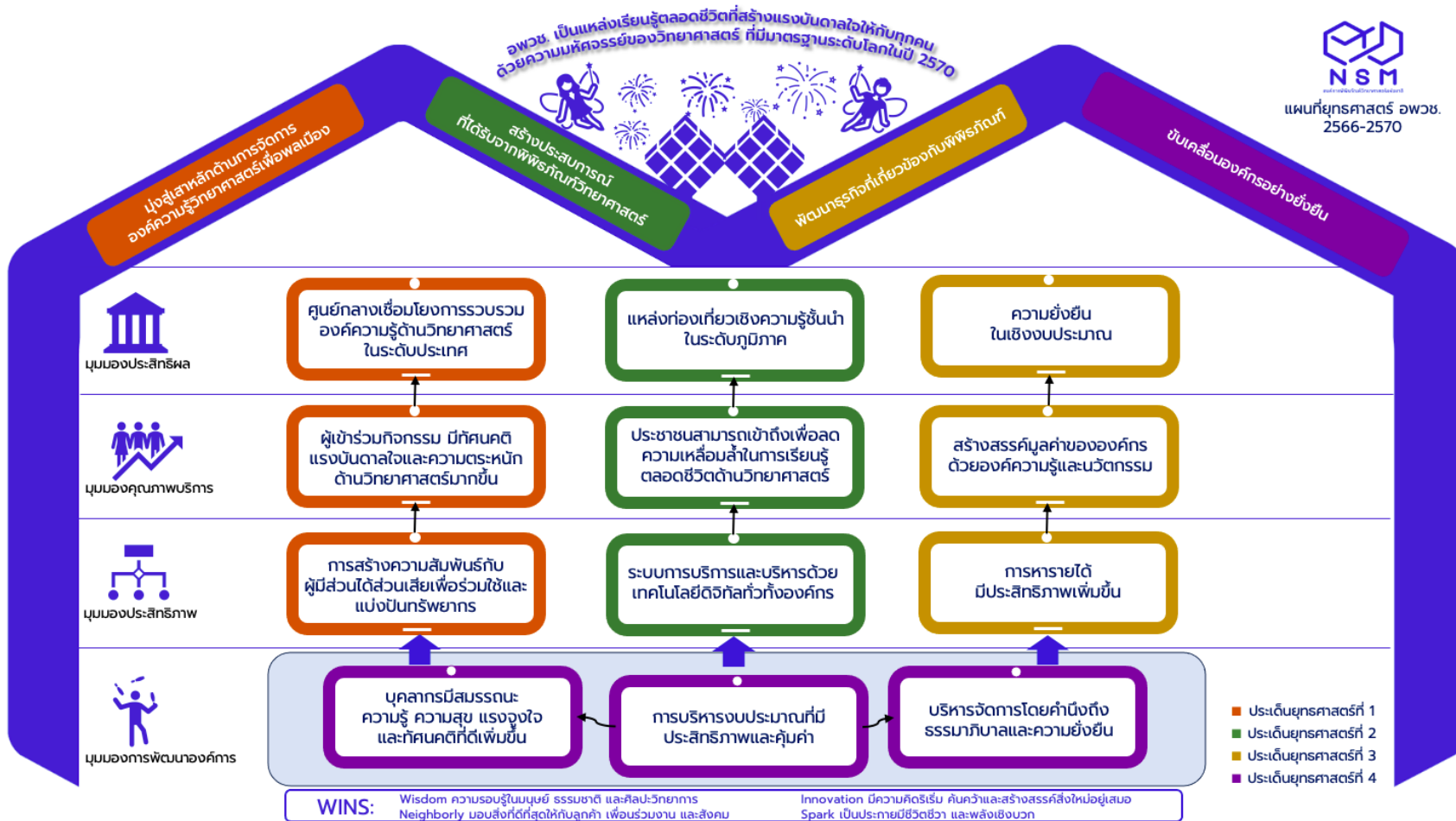
3.2.4 ประเด็นยุทธศาสตร์/เป้าประสงค์และตัวชี้วัดเป้าประสงค์

ตารางที่ 3-1 ประเด็นยุทธศาสตร์/เป้าประสงค์และตัวชี้วัดเป้าประสงค์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 มุ่งสู่เสาหลักด้านการจัดการองค์ความรู้วิทยาศาสตร์เพื่อพลเมือง	
เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
1. ศูนย์กลางเชื่อมโยงการรวบรวมองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ในระดับประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ● ระดับความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพ Platform
2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีทัศนคติ แรงบันดาลใจ และความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์มากขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> ● ร้อยละความสำเร็จการสร้างความรู้ความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์ ● ร้อยละ ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
3. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อร่วมใช้และแบ่งปันทรัพยากร	<ul style="list-style-type: none"> ● ร้อยละกิจกรรมที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วม
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างประสบการณ์ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์	
เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงความรู้ชั้นนำในระดับภูมิภาค	<ul style="list-style-type: none"> ● อันดับสถานที่ท่องเที่ยวชั้นนำจากเว็บท่องเที่ยว
2. ประชาชนสามารถเข้าถึงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านวิทยาศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้จำนวนผู้ใช้บริการ ● ร้อยละความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ
3. ระบบการบริการและบริหารด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลทั่วทั้งองค์กร	<ul style="list-style-type: none"> ● ร้อยละความสำเร็จการพัฒนาองค์กรสู่ดิจิทัล ● ร้อยละการลดค่าใช้จ่ายบริหารงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนารูปร่างที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ	
เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
1. ความยั่งยืนในเชิงงบประมาณ	<ul style="list-style-type: none"> ● สัดส่วนร้อยละของเงินรายได้ต่อเงินงบดำเนินงาน
2. สร้างสรรค์มูลค่าขององค์กรด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม	<ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนกระบวนการ/ผลิตภัณฑ์หรือบริการ
3. การหารายได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> ● ร้อยละรายได้ดำเนินงานเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ขับเคลื่อนองค์กรอย่างยั่งยืน	
เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
1. บุคลากรมีสมรรถนะ ความรู้ ความสุข แรงจูงใจและทัศนคติที่ดีเพิ่มขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> ● ผลสำรวจระดับความผูกพันขององค์กร ● ผลสำรวจระดับความสุขของบุคลากรในการทำงาน
2. การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า	<ul style="list-style-type: none"> ● ร้อยละของภาพรวมการเบิกจ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงปี ● ร้อยละค่าใช้จ่ายต่อจำนวนผู้ใช้บริการลดลงจากปีก่อนหน้า ● ร้อยละค่ากำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น
3. บริหารจัดการโดยคำนึงถึงธรรมาภิบาลและความยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> ● คะแนน ITA ● ค่า Factor X ของ Eco-Efficiency

3.3 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic Map)

แผนภาพที่ 3-1 แผนที่ยุทธศาสตร์ของ อพวช.

3.4 แนวทางในการดำเนินการ (WAYS)

ตารางที่ 3-2 การวิเคราะห์แนวทางยุทธศาสตร์ด้วย TOWS Matrix

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths)</p> <p>S2: อพวช. มีพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ระดับประเทศทั้งหมด 4 พิพิธภัณฑ์ และกำลังจะมีพิพิธภัณฑ์แห่งที่ 5 ในพื้นที่ 180 ไร่ ซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดในอาเซียน</p> <p>S4: บุคลากร อพวช. มีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การสร้างความตระหนักด้าน วทน. และธรรมชาติวิทยา สตีฟส์ตีร์</p> <p>S3: อพวช. มีอัตราค่าเข้าชม และค่าเข้าร่วมกิจกรรม ที่ไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับหน่วยงานเอกชน</p> <p>S1: ผู้นำด้านแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย และแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ด้านวิทยาศาสตร์ (คาราวานวิทยาศาสตร์ Outreach Program)</p> <p>S5: อพวช. เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่ไม่แสวงหาผลกำไร ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลและสามารถดำเนินการหารายได้จากกิจการดำเนินงาน</p>	<p>จุดอ่อน (Weaknesses)</p> <p>W7: ยังไม่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูล platform ต่างๆ ให้เป็น one data platform และขาดการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>W10: ขาดการทำงานเชิงรุกเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับแหล่งทุนในระดับชาติและระดับนานาชาติ</p> <p>W3: ขาดการวางแผนการตลาดและ ประชาสัมพันธ์ สื่อกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทันกาล</p> <p>W4: ความไม่คล่องตัวในการทำงาน ระบบการทำงาน</p> <p>W2: การบริหารแผนการลงทุนไม่มีประสิทธิภาพ โดยการเบิกจ่ายงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 57.35% และการดำเนินการตามแผนฯ มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 48.15% ผลคะแนนตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ สคร. ได้คะแนนเพียงระดับ 1.000 (80%) ตลอด 5 ปีหลัง</p>
<p>โอกาส (Opportunities)</p> <p>O1: วิถีชีวิตและพฤติกรรมของลูกค้าเปลี่ยนไปโดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต</p> <p>O2: ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา เป็นโอกาสให้ อพวช. ดำเนินกิจกรรมคาราวานวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการขยายเวทีและกิจกรรมสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นได้มากขึ้น</p> <p>O6: อพวช. เป็นหน่วยงานสังกัดในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทำให้มีโอกาสร่วมงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น และมีโอกาสในความร่วมมือด้านการวิจัยมากขึ้น</p> <p>O8: นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยเน้น soft power เช่น Festival สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบเกม (Plearn Science)</p> <p>O5: พันธมิตรแหล่งเรียนรู้ใกล้เคียง สามารถทำโครงการเพื่อกลุ่มเป้าหมายเดียวกันได้ เพิ่มโอกาสด้านธุรกิจ</p> <p>O7: นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวในอาเซียน จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อาเซียนรวมตัวกันให้ความสำคัญ Stem Education และ Soft power</p>	<p>กลยุทธ์เชิงรุก (SO)</p> <p>S2O6: ยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการองค์ความรู้ และเชื่อมโยงสู่ฐานข้อมูลประเทศ</p> <p>S4O1: พัฒนาการสื่อสารวิทยาศาสตร์เพื่อตอบโจทย์สังคม</p> <p>S1O5: สร้างพันธมิตรในการจัดการความรู้และสื่อสารวิทยาศาสตร์ทั้งภายในประเทศและระดับ</p>	<p>กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)</p> <p>W2O8: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในฐานะแหล่งท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค</p> <p>W10O1: พัฒนานิทรรศการ กิจกรรมเสริมศึกษาให้มีความหลากหลายโดดเด่นครบวงจร เพื่อมุ่งสู่กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย</p>

		W7O5: พัฒนาระบบดิจิทัลให้รองรับภารกิจขององค์กรในการพัฒนาธุรกิจ
<p>อุปสรรค (Threats)</p> <p>T3: ประเทศไทยมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่หลายประเภทเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ มีการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีทำเลที่ตั้งใกล้ชุมชน สะท้อนจากจำนวนแหล่งเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นในประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีสูงถึงมากกว่า 1,000 แห่ง เป็นผลให้ประชาชนที่สนใจจะเดินทางมายังแหล่งเรียนรู้มีโอกาสนในการเลือกที่จะเดินทางไปเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ นอกเหนือจากการมารับบริการที่ อพวช. ซึ่งทำให้คู่แข่งทางการตลาดที่น่าสนใจและทันสมัยเพิ่มมากขึ้น</p> <p>T4: ขาดบริการขนส่งมวลชนสาธารณะที่เข้าถึง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี เป็นอุปสรรคต่อกลุ่มลูกค้า ครอบครัวที่จะเดินทางมายัง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี เป็นผลให้กลุ่มครอบครัวมายัง อพวช. มีปริมาณน้อย ซึ่งเป็นร้อยละ 10 ของผู้ใช้บริการทั้งหมดของ อพวช.</p> <p>T2: การสร้างตัวตนของ อพวช. ในสังคมไทย ยังไม่เป็นที่รู้จักหรือยอมรับ ในฐานะองค์กรของชาติที่มีความสำคัญในมุมมองของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายในสังคม</p> <p>T1: สังคมไทยยังให้ความสนใจทางด้านวิทยาศาสตร์น้อยส่งผลให้แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ยังไม่ได้รับความสนใจมากพอ กระแสสังคมให้ความสำคัญในการแสดงออกของเยาวชน ในด้านความบันเทิงมากกว่าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สะท้อนจากจำนวนการแข่งขันทางด้านบันเทิงไม่ว่ารายการต่าง ๆ จะได้รับความนิยมการแข่งขันมากกว่าทางด้านวิทยาศาสตร์ ที่ อพวช. จัดขึ้น นอกจากนี้สะท้อนได้จากรายการโทรทัศน์ที่ยังมีรายการทางด้านเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ที่น้อยและไม่หลากหลาย</p>	<p>กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)</p> <p>S3T1: ขยายโอกาสทางธุรกิจและสร้างรายได้ด้วยนวัตกรรม</p> <p>S4T3: พัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม</p> <p>S5T2: ดำเนินการตลาดเชิงรุกเพื่อสร้างรายได้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม</p>	<p>กลยุทธ์เชิงรับ (WT)</p> <p>W10T3: เสริมสร้างศักยภาพทุนมนุษย์ให้พร้อมสำหรับศตวรรษที่ 21</p> <p>W4T4: การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร</p> <p>W10T2: พัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืน</p>

จากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีความสำคัญ 5 อันดับแรก ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix จะทำให้ได้กลยุทธ์ออกมารวม 4 รูปแบบ ซึ่งเกิดจากการจับคู่ระหว่างปัจจัยภายใน (Internal Factors) และปัจจัยภายนอก (External Factors) ที่ได้มาจากการวิเคราะห์ SWOT และนำมาประกอบการจัดทำแผนให้เกิดทางเลือกเพื่อสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ ทั้งกลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) และกลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) มาจัดทำในรูปแบบของตาราง TOWS Matrix เพื่อทบทวนแผนวิสาหกิจของ อพวช.

การกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินการ (WAYS) ได้มาจากการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ภายในและภายนอกที่มีความสำคัญ 4-6 อันดับแรก ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางเลือกเชิงกลยุทธ์ที่เป็นไปได้ และจากการวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ขององค์การพิพิธภัณฑวิทยาาสตร์แห่งชาติ พบว่า มีตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ที่เอื้อต่อการกระตุ้นและส่งเสริมสังคมไทยให้สนใจและเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการพัฒนาประเทศ และปลูกฝังให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งแสดงถึงองค์กรมีจุดอ่อนที่สอดคล้องกับโอกาส ดังนั้น การกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน จึงมุ่งเน้นในการนำกลยุทธ์เชิงแก้ไข รวมถึงนำกลยุทธ์เชิงรุก เชิงป้องกันและเชิงรับมาปรับใช้ในบางกรณี ดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-3 ความสัมพันธ์ของจุดแข็งและโอกาส จุดอ่อนและโอกาส จุดแข็งและอุปสรรค และจุดอ่อนและอุปสรรคในการกำหนดกลยุทธ์

ความสัมพันธ์ของจุดแข็งและโอกาส	กลยุทธ์เชิงรุก
S2O6	- ยกกระดับมาตรฐานระบบการจัดการองค์ความรู้และเชื่อมโยงสู่ฐานข้อมูลประเทศ
S4O1	- พัฒนาการสื่อสารวิทยาศาสตร์เพื่อตอบโจทย์สังคม
S1O5	- สร้างพันธมิตรในการจัดการความรู้และสื่อสารวิทยาศาสตร์ทั้งภายในประเทศและระดับ
ความสัมพันธ์ของจุดอ่อนและโอกาส	กลยุทธ์เชิงแก้ไข
W2O8	- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในฐานะแหล่งท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค
W10O1	- พัฒนานิทรรศการ กิจกรรมเสริมศึกษาให้มีความหลากหลายโดดเด่นครบวงจร เพื่อมุ่งสู่กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

W7O5	- พัฒนาระบบดิจิทัลให้รองรับภารกิจขององค์กรในการพัฒนาธุรกิจ
ความสัมพันธ์ของจุดแข็งและอุปสรรค	กลยุทธ์เชิงป้องกัน
S3T1	- ขยายโอกาสทางธุรกิจและสร้างรายได้ด้วยนวัตกรรม
S4T3	- พัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม
S5T2	- ดำเนินการตลาดเชิงรุกเพื่อสร้างรายได้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม
ความสัมพันธ์ของจุดอ่อนและอุปสรรค	กลยุทธ์เชิงรับ
W10T3	- เสริมสร้างศักยภาพทุนมนุษย์ให้พร้อมสำหรับศตวรรษที่ 21
W4T4	- การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร
W10T2	- พัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืน

สรุปประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ได้ดังตารางที่ 3-2 ถึงตารางที่ 3-5

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : มุ่งสู่เสาหลักด้านการจัดการองค์ความรู้วิทยาศาสตร์เพื่อพลเมือง ประกอบด้วย 3 เป้าประสงค์ 4 ตัวชี้วัด และ 3 กลยุทธ์ รายละเอียดดังตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3-4 สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
1. มุ่งสู่เสาหลักด้านการจัดการองค์ความรู้วิทยาศาสตร์เพื่อพลเมือง	1.1 ศูนย์กลางเชื่อมโยงการรวบรวมองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ในระดับประเทศ	1) ระดับความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพ Platform	1) กลยุทธ์ยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการองค์ความรู้และเชื่อมโยงสู่ฐานข้อมูลประเทศ
	1.2 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีทัศนคติแรงบันดาลใจและความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์มากขึ้น	1) ร้อยละความสำเร็จการสร้างความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์ 2) ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	1) กลยุทธ์พัฒนาการสื่อสารวิทยาศาสตร์เพื่อตอบโจทย์สังคม
	1.3 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อร่วมใช้และแบ่งปันทรัพยากร	1) ร้อยละกิจกรรมที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วม	1) กลยุทธ์สร้างพันธมิตรในการจัดการความรู้และสื่อสารวิทยาศาสตร์ทั้ง

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
			ภายในประเทศและระดับสากล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : สร้างประสบการณ์ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 3 เป้าประสงค์ 5 ตัวชี้วัด และ 3 กลยุทธ์ รายละเอียดดังตารางที่ 3-5

ตารางที่ 3-5 สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
2. สร้างประสบการณ์ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์	2.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงความรู้ชั้นนำในระดับภูมิภาค	1) อันดับสถานที่ท่องเที่ยวชั้นนำจากเว็บท่องเที่ยว	1) กลยุทธ์พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในฐานแหล่งท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค
	2.2 ประชาชนสามารถเข้าถึงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านวิทยาศาสตร์	1) จำนวนผู้ใช้บริการ 2) ร้อยละความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	1) กลยุทธ์พัฒนา นิทรรศการ กิจกรรมเสริมศึกษาให้มีความหลากหลายโดดเด่นครบวงจร เพื่อมุ่งสู่กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย
	2.3 ระบบการบริการและบริหารด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลทั่วทั้งองค์กร	1) ร้อยละความสำเร็จการพัฒนางานองค์กรสู่ดิจิทัล 2) ร้อยละการลดค่าใช้จ่ายบริหารงาน	1) กลยุทธ์พัฒนาระบบดิจิทัลให้รองรับภารกิจขององค์กรในการพัฒนาธุรกิจ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนารูทกิจที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ ประกอบด้วย 3 เป้าประสงค์ 3 ตัวชี้วัด และ 3 กลยุทธ์ รายละเอียดดังตารางที่ 3-6

ตารางที่ 3-6 สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
3. พัฒนารัฐกิจที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์	3.1 ความยั่งยืนในเชิงงบประมาณ	1) สัดส่วนร้อยละของเงินรายได้ต่อเงินงบดำเนินงาน	1) กลยุทธ์ขยายโอกาสทางธุรกิจและสร้างรายได้ด้วยนวัตกรรม
	3.2 สร้างสรรค์มูลค่าขององค์กรด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม	1) จำนวนกระบวนการ/ผลิตภัณฑ์หรือบริการ	1) กลยุทธ์พัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม
	3.3 การหารายได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	1) ร้อยละรายได้ดำเนินงานเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า	1) กลยุทธ์ดำเนินการตลาดเชิงรุกเพื่อสร้างรายได้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : ขับเคลื่อนองค์กรอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3 เป้าประสงค์ 7 ตัวชี้วัด และ 3 กลยุทธ์ รายละเอียดดังตารางที่ 3-7

ตารางที่ 3-7 สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
4. ขับเคลื่อนองค์กรอย่างยั่งยืน	4.1 บุคลากรมีสมรรถนะ ความรู้ ความสุข แรงจูงใจและทัศนคติที่ดีเพิ่มขึ้น	1) ผลสำรวจระดับความผูกพันขององค์กร 2) ผลสำรวจระดับความสุขของบุคลากรในการทำงาน	1) กลยุทธ์เสริมสร้างศักยภาพพูนมนุษย์ให้พร้อมสำหรับศตวรรษที่ 21
	4.2 การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า	1) ร้อยละของภาพรวมการเบิกจ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2) ร้อยละค่าใช้จ่ายต่อจำนวนผู้ใช้บริการลดลงจากปีก่อนหน้า 3) ร้อยละค่ากำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น	1) กลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
	4.3 บริหารจัดการโดยคำนึงถึงธรรมาภิบาลและความยั่งยืน	1) คะแนน ITA 2) ค่า Factor X ของ Eco-Efficiency	1) กลยุทธ์พัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืน

3.5 มาตรการ/เครื่องมือ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS)

จากประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและกลยุทธ์ที่ได้จากข้อ 3.4 สามารถนำมาจัดทำแผนงาน/โครงการในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ โดย

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 มีจำนวน 3 แผนงาน 8 โครงการ/กิจกรรม
 - ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 มีจำนวน 3 แผนงาน 9 โครงการ/กิจกรรม
 - ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 มีจำนวน 3 แผนงาน 7 โครงการ/กิจกรรม
 - ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 มีจำนวน 3 แผนงาน 8 โครงการ/กิจกรรม
- ตามตารางที่ 3-8 ถึง 3-11

ตารางที่ 3-8 แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	มุ่งสู่เสาหลักด้านการจัดการองค์ความรู้วิทยาศาสตร์เพื่อพลเมือง							
เป้าประสงค์ที่ 1.1	ศูนย์กลางเชื่อมโยงการรวบรวมองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ในระดับประเทศ							
กลยุทธ์ที่ 1.1.1	กลยุทธ์ยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการองค์ความรู้และเชื่อมโยงสู่ฐานข้อมูลประเทศ							
แผนงานที่ 1.1.1.1	สร้างระบบการจัดการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และมาตรฐานพิพิธภัณฑ์							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการพัฒนาฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความหลากหลายทางชีวภาพสำหรับผู้ใช้งานในระดับสากล	เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	ร้อยละความสำเร็จในการพัฒนาฐานข้อมูลองค์ความรู้	20	40	60	80	100	ศพช./ทุกสำนัก
2. โครงการพัฒนามาตรฐานการจัดการพิพิธภัณฑ์	เพื่อพัฒนามาตรฐานการจัดการพิพิธภัณฑ์	ระดับความสำเร็จของการพัฒนามาตรฐานการจัดการพิพิธภัณฑ์	5	5	5	5	5	สพช./ทุกสำนัก
เป้าประสงค์ที่ 1.2	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีทัศนคติ แรงบันดาลใจและความตระหนักรู้ด้านวิทยาศาสตร์มากขึ้น							
กลยุทธ์ที่ 1.2.1	กลยุทธ์พัฒนาการสื่อสารวิทยาศาสตร์เพื่อตอบโจทย์สังคม							
แผนงานที่ 1.2.1.1	สร้างการสื่อสารวิทยาศาสตร์เชิงรุกสู่สังคม							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	

1. โครงการวิทยาศาสตร์สู่ชุมชน	เพื่อนำนิทรรศการและกิจกรรมไปยังทุกพื้นที่ในประเทศ	จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่ (แสนคน)	2	3	3	3	3	3	สวช/ทุกสำนัก
2. โครงการ Science Delivery by NSM	เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในรูปแบบ online	จำนวนคนที่เข้าถึง (ล้านคน)	16.5	16.7	16.9	17.1	17.3	17.3	ศพช/ทุกสำนัก
		จำนวนคนที่มีปฏิสัมพันธ์ (ล้านคน)	0.57	0.59	0.61	0.63	0.65	0.65	ศพช
3. โครงการพัฒนานักสื่อสารวิทยาศาสตร์	เพื่อสร้างนักสื่อสารวิทยาศาสตร์ให้แก่ประเทศ	จำนวนนักสื่อสารวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการอบรมหรือร่วมกิจกรรมกับ อพวช.	800	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	สวช/ศพช/สพว/สพธ
4. โครงการสร้างแรงบันดาลใจด้านวิทยาศาสตร์สู่สาธารณะ	เพื่อสร้างแรงบันดาลใจด้านวิทยาศาสตร์ให้กับทุกช่วงวัย	ระดับการสร้างแรงบันดาลใจด้านวิทยาศาสตร์	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	สวช/ทุกสำนัก
เป้าประสงค์ที่ 1.3		การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อร่วมใช้และแบ่งปันทรัพยากร							
กลยุทธ์ที่ 1.3.1		กลยุทธ์สร้างพันธมิตรในการจัดการความรู้และสื่อสารวิทยาศาสตร์ทั้งภายในประเทศและระดับสากล							
แผนงานที่ 1.31.1		สร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับชาติและนานาชาติ							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ	
			66	67	68	69	70		
1. โครงการพัฒนาเครือข่ายการสร้างความตระหนักด้าน วทน. ในประเทศ	เพื่อสร้างเครือข่ายการสร้างความตระหนักด้าน วทน.	จำนวนเครือข่าย	6	7	8	9	10	สพว/สพธ/ศพช/สธค/สวช	
2. โครงการการพัฒนาความร่วมมือในเวทีระดับนานาชาติ	เพื่อสร้างความร่วมมือในเวทีระดับนานาชาติ	จำนวนเครือข่าย	6	7	8	9	10	สพว/สพธ/ศพช/สธค/สวช	

ตารางที่ 3-9 แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2	สร้างประสบการณ์ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์							
เป้าประสงค์ที่ 2.1	แหล่งท่องเที่ยวเชิงความรู้ชั้นนำในระดับภูมิภาค							
กลยุทธ์ที่ 2.1.1	กลยุทธ์พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในฐานะแหล่งท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค							
แผนงานที่ 2.1.1.1	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงความรู้ชั้นนำในระดับภูมิภาค							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการพัฒนาพื้นที่ของอพวช. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสาระบันเทิง	เพื่อพัฒนาพื้นที่ของอพวช. เป็นแหล่ง	ระดับความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ของ อพวช. เป็น	30	40	60	80	100	สวส/สพช/สธค/สภค

	ห้องเที่ยวเชิง สาระบันเทิง	แหล่งท่องเที่ยวเชิง สาระบันเทิง							
2. โครงการเตรียมความพร้อม ศูนย์นวัตกรรมแห่งอนาคต	เพื่อเตรียมความ พร้อมศูนย์ นวัตกรรมแห่ง อนาคตให้พร้อมเปิด ให้บริการ	ร้อยละของ ความสำเร็จการ บริหารจัดการเพื่อ เปิดให้บริการ	-	20	50	100	-	สอภ/ คณะกรรมการ เตรียมการ เปิด ให้บริการ ศูนย์ นวัตกรรม แห่งอนาคต	
3. โครงการพัฒนาความสามารถ ในการให้บริการนิทรรศการครบ วงจรทั้งในประเทศและระดับ ภูมิภาค	เพื่อพัฒนา ความสามารถใน การให้บริการ นิทรรศการ ของ อพวช.	ร้อยละความสำเร็จ ในการดำเนินการ ตามแผนพัฒนา หน่วยบริการ นิทรรศการ ของ อพวช.	20	40	60	80	100	สวส/สวช/ สอภ สพว/สพธ/	
เป้าประสงค์ที่ 2.2	ประชาชนสามารถเข้าถึงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านวิทยาศาสตร์								
กลยุทธ์ที่ 2.2.1	กลยุทธ์พัฒนานิทรรศการ กิจกรรมเสริมศึกษาให้มีความหลากหลายโดดเด่นครบวงจร เพื่อมุ่งสู่ กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย								
แผนงานที่ 2.2.1.1	พัฒนานิทรรศการที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านวิทยาศาสตร์								
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับ ผิดชอบ	
			66	67	68	69	70		
1. โครงการสร้างความทันสมัย ด้วยเทคโนโลยีเพื่อการจัดแสดง ในพิพิธภัณฑ์	เพื่อการสร้าง ประสบการณ์ มหัศจรรย์ด้วย เทคโนโลยีดิจิทัลใน การบริการของ อพวช.	ระดับการสร้าง ความทันสมัยใน การจัดแสดง/ ต้อนรับ ผู้ชม เพื่อ การสร้าง ประสบการณ์ มหัศจรรย์ (Museum Experience)	5	5	5	5	5	สวส/สพช/ สพว/สพธ	
2. โครงการพัฒนานิทรรศการ ใหม่เพื่อตอบโจทย์สังคม	เพื่อพัฒนาและจัด แสดงนิทรรศการ ใหม่ด้วยองค์ความรู้ ที่ตอบโจทย์สังคม	จำนวนนิทรรศการ ใหม่ (ทั้งในประเทศ และสากล)	10	10	10	10	10	สพว/สพธ สวส	
3. โครงการพัฒนากิจกรรมการ เรียนรู้สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ หลากหลาย	เพื่อพัฒนากิจกรรม เสริมศึกษาใหม่ สำหรับ กลุ่มเป้าหมายที่ หลากหลาย	จำนวนผู้เข้าร่วม กิจกรรม/ จำนวนกิจกรรม ใหม่	2.5/ 16	2.5/ 18	2.5/ 20	3.0/ 22	3.0/ 24	ศพช	
เป้าประสงค์ที่ 2.3	ระบบการบริการและบริหารด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลทั่วทั้งองค์กร								
กลยุทธ์ที่ 2.3.1	กลยุทธ์พัฒนาระบบดิจิทัลให้รองรับภารกิจขององค์กรในการพัฒนาธุรกิจ								
แผนงานที่ 2.3.1.1	พัฒนาระบบดิจิทัลและทักษะของบุคลากรในการพัฒนาธุรกิจ								
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับ ผิดชอบ	
			66	67	68	69	70		

1.โครงการพัฒนาองค์กรสู่ดิจิทัล (Digital Transformation)	เพื่อปรับเปลี่ยนให้อพวช. สู่องค์กรดิจิทัล	ระดับความสำเร็จของการพัฒนาเทคโนโลยี	5	5	5	5	5	5	สวส
2. โครงการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะดิจิทัล (Digital Literacy)	เพื่อพัฒนาบุคลากรอพวช. ให้มี Digital Literacy	ความสำเร็จพัฒนาบุคลากร	5	5	5	5	5	5	สวส/สภค
3. โครงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทางธุรกิจ	เพื่อประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัลในทางธุรกิจ	ระดับความสำเร็จการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในองค์กรทางธุรกิจ	-	5	5	5	5	5	สวส/สภค

ตารางที่ 3-10 แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3		พัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์							
เป้าประสงค์ที่ 3.1		ความยั่งยืนในเชิงงบประมาณ							
กลยุทธ์ที่ 3.1.1		กลยุทธ์ขยายโอกาสทางธุรกิจและสร้างรายได้ด้วยนวัตกรรม							
แผนงานที่ 3.1.1.1		สร้างรูปแบบธุรกิจใหม่และเพิ่มรายได้ด้วยนวัตกรรม							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ	
			66	67	68	69	70		
1. โครงการผลักดันผลิตภัณฑ์ใหม่จากนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าธุรกิจ	เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากนวัตกรรมที่มาจากองค์ความรู้ของอพวช.	จำนวนผลิตภัณฑ์/บริการใหม่ที่สร้างรายได้	7	7	7	7	7	ศพช. สวช. สพว. สพธ.	
2. โครงการพัฒนารูปแบบธุรกิจใหม่	เพื่อพัฒนารูปแบบธุรกิจใหม่ที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์	จำนวนโมเดลรูปแบบธุรกิจใหม่ที่เกิดขึ้น	1	1	1	1	1	สธค ศพช. สวช. สพว. สพธ.	
เป้าประสงค์ที่ 3.2		สร้างเสริมมูลค่าขององค์กรด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม							
กลยุทธ์ที่ 3.2.1		กลยุทธ์พัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม							
แผนงานที่ 3.2.1.1		สร้างหลักสูตรและบริการวิชาการจากองค์ความรู้และนวัตกรรม							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ	
			66	67	68	69	70		
1. โครงการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและการบริการวิชาการ	เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและการบริการวิชาการ	จำนวนหลักสูตรฝึกอบรมและการบริการวิชาการ	8	10	12	14		สวส/สภค/สพว/สพธ	
2. โครงการของเล่น/สื่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์	เพื่อพัฒนาของเล่นวิทยาศาสตร์ใหม่ด้วย STEM	จำนวนของเล่นวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น	10	10	10	10	10	สพว/สพธ สวส	
เป้าประสงค์ที่ 3.3		การหารายได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น							
กลยุทธ์ที่ 3.3.1		กลยุทธ์ดำเนินการตลาดเชิงรุกเพื่อสร้างรายได้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม							
แผนงานที่ 3.3.1.1		ส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและลูกค้า							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ	

			66	67	68	69	70	มิตชอบ
1. โครงการสื่อสารภาพลักษณ์องค์กรสู่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	เพื่อสื่อสารภาพลักษณ์องค์กรสู่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในและต่างประเทศ	ร้อยละความสำเร็จของการเผยแพร่ Brand ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและลูกค้า (ไทยปี 65-66, ต่างประเทศปี 67-70)	100	-	-	-	-	สอดคล้อง
2. โครงการสำรวจความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของอพวช.	เพื่อสำรวจความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของอพวช.	ร้อยละความพึงพอใจ	85	85	85	85	85	สอดคล้อง
3. โครงการการตลาดแบบยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลาง (Customer Focused Marketing)	เพื่อทำการตลาดที่ยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลางทั้งในและต่างประเทศ	ร้อยละผู้รับบริการกลุ่มใหม่ต่อผู้รับบริการทั้งหมด (ไทยปี 65-66, ต่างประเทศปี 67-70)	3	-	-	-	-	สอดคล้อง/สพข
			-	1	2	2	2	

ตารางที่ 3-11 แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4		ขับเคลื่อนองค์กรอย่างยั่งยืน						
เป้าประสงค์ที่ 4.1		บุคลากรมีสมรรถนะ ความรู้ ความสุข แรงจูงใจและทัศนคติที่ดีเพิ่มขึ้น						
กลยุทธ์ที่ 4.1.1		กลยุทธ์เสริมสร้างศักยภาพทุนมนุษย์ให้พร้อมสำหรับศตวรรษที่ 21						
แผนงานที่ 4.1.1.1		พัฒนาทักษะของบุคลากรและสร้างองค์กรแห่งความสุข						
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการพัฒนาสมรรถนะและทักษะของบุคลากรทุกระดับทุกส่วนงานเพื่อยกระดับการเข้าสู่เวทีโลก	เพื่อพัฒนาทักษะของบุคลากรให้พร้อมสำหรับการยกระดับองค์กรการเข้าสู่เวทีโลก	ระดับความสำเร็จของการพัฒนาบุคลากร	5	5	5	5	5	สบก/ทุกสำนัก
2. โครงการพัฒนาให้อพวช.เป็นองค์กรแห่งความสุข	เพื่อพัฒนาให้อพวช. เป็นองค์กรแห่งความสุข	ร้อยละความสุขของบุคลากร	70	70	80	80	90	สบก/ทุกสำนัก
เป้าประสงค์ที่ 4.2		การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า						
กลยุทธ์ที่ 4.2.1		กลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร						
แผนงานที่ 4.2.1.1		ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร						
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. กิจกรรมเพิ่มความสามารถการเบิกจ่ายงบประมาณ	เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการเบิกจ่ายงบประมาณ	ร้อยละความสามารถในการเบิกจ่ายตามแผน	93	93	93	93	93	ทุกหน่วยงาน

2. กิจกรรมการนำระบบบริหารจัดการเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ (EVM)	เพื่อบริหารจัดการเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์	ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินงาน	100	100	100	100	100	คณะกรรมการ EVM
เป้าประสงค์ที่ 4.3	บริหารจัดการโดยคำนึงถึงธรรมาภิบาลและความยั่งยืน							
กลยุทธ์ที่ 4.3.1	กลยุทธ์พัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืน							
แผนงานที่ 4.3.1.1	สร้างองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อความยั่งยืน							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการส่งเสริมพฤติกรรมพึงประสงค์	เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมพึงประสงค์ตามหลักธรรมาภิบาล	ร้อยละความสำเร็จของโครงการ	100	100	100	100	100	สอภ./สภก.
2. โครงการและกิจกรรมด้าน CSR	เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและกลุ่มคนที่มีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	≥3	≥3	≥3	≥3	≥3	คณะกรรมการโครงการเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
3. โครงการพัฒนาองค์กรเพื่อความยั่งยืน	เพื่อให้องค์กรมีความยั่งยืนตามมาตรฐานสากล	ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินงาน	-	100	100	100	100	คณะกรรมการพัฒนาความยั่งยืนอพวช.
4. โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจ	เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจ	ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินงาน	100	100	100	100	100	คณะกรรมการ Eco-efficiency

3.6 กรอบความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ระดับชาติและยุทธศาสตร์ของ อพวช.

นโยบาย/แนวคิด	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) (พ.ศ. 2558-2573) เป้าหมายที่ 4,7,8,9,10,11,13,14,15,16,17	นโยบายของคณะรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี นโยบายของคณะรัฐมนตรี สร้างรายได้ และขยายโอกาส	แนวคิดรัฐมนตรีกระทรวง อว.ทางสายคุณาศาสตร์ เรียนดี มีความสุข มีรายได้ วิจัย-นวัตกรรมดี ตอบโจทย์ ตรงความต้องการ	
แผนระดับ 1	ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)	(1) ด้านความมั่นคง (4) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	(2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ (5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	
แผนระดับ 2	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)	(11) การพัฒนาคุณภาพคนตลอดช่วงชีวิต : (11.3) การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น (12) การพัฒนาการเรียนรู้: (1) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21	(18) การเติบโตอย่างยั่งยืน: (1) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม : (2) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสังคม (3) การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	
	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)	(2) หมายเหตุที่ 2 ไทยเป็นจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน (12) หมายเหตุที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งชาติ	(10) หมายเหตุที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ (13) หมายเหตุที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน	
แผนระดับ 3	นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (พ.ศ. 2563 – 2570)	(1) การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้ : (ป.1) สร้างระบบผลิตและพัฒนากำลังคนให้คุณภาพ (ป.3) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาทักษะเพื่ออนาคต	กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (พ.ศ. 2566 – 2570) 4. การพัฒนากำลังคน สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานวิจัยให้เข้าฐาน การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบก้าวกระโดดและอย่างยั่งยืน	
	แผนยุทธศาสตร์วิจัยวิทยาศาสตร์ (พ.ศ. 2566 – 2570)	(สนับสนุน) ทิศทางหลักในการพัฒนารัฐวิสาหกิจภายใต้หมายเหตุที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ (หลัก) ทิศทางหลักในการพัฒนารัฐวิสาหกิจภายใต้หมายเหตุที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งชาติ	(สนับสนุน) ทิศทางหลักในการพัฒนารัฐวิสาหกิจ ภายใต้หมายเหตุที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยง และผลกระทบจากภัยธรรมชาติและเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (สนับสนุน) ทิศทางหลักในการพัฒนารัฐวิสาหกิจภายใต้หมายเหตุที่ 13 ไทยมีภาครัฐ ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ประชาชน	
	แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย (พ.ศ. 2566 – 2570)	เป้าหมายที่ 1 (ต้นน้ำ) ยุทธศาสตร์เปลี่ยนผ่านดิจิทัลภาครัฐให้ดีขึ้น คล่องตัว เพื่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Digital Government Transformation) แนวทางที่ 1 การเตรียมความพร้อมพื้นฐานที่จำเป็น (Fundamental) โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับบุคลากรภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล		
แผนวิสัยทัศน์ อพวช.	วิสัยทัศน์	อพวช. เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับทุกคนด้วยความหัตถ์ของวิทยาศาสตร์ ที่มีมาตรฐานระดับโลกในปี 2570		
	พันธกิจ	1) สร้างแรงบันดาลใจและความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์ 2) วิจัย ครอบคลุมตัวอย่างและจัดการองค์ความรู้เพื่อการสื่อสารวิทยาศาสตร์	3) ให้บริการพิพิธภัณฑ์ด้วยมาตรฐานระดับโลก 4) พัฒนารัฐกิจและสร้างความร่วมมือระดับประเทศและนานาชาติที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์	
	คำนิยาม	WINS: Wisdom: ความรอบรู้ในมนุษย์ ธรรมชาติและศิลปวิทยาการ Neighborly: มองสิ่งที่ดีที่สุดในให้กับลูก้า เพื่อร่วมงาน และสังคม Innovation: มีความคิดริเริ่ม ค้นคว้าและสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่เสมอ Spark: เป็นประกายมีชีวิตชีวา และพลังเชิงบวก		
	ประเด็นยุทธศาสตร์ 1 มุ่งสู่สากลด้านการจัดการองค์ความรู้วิทยาศาสตร์เพื่อพลเมือง	ประเด็นยุทธศาสตร์ 2 สร้างประสบการณ์ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์ 3 พัฒนารัฐกิจที่เกื้อหนุนกับพิพิธภัณฑ์	ประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ขับเคลื่อนองค์กรอย่างยั่งยืน
	เป้าประสงค์ 1.1 ศูนย์กลางเชื่อมโยงการรวมขององค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ในระดับประเทศ 1.2 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีทัศนคติ แรงบันดาลใจและความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์มากขึ้น 1.3 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใช้และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อร่วมใช้และแบ่งปัน	เป้าประสงค์ 2.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงความรู้ชั้นนำในระดับภูมิภาค 2.2 ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลความเคลื่อนไหวสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านวิทยาศาสตร์ 2.3 ระบบการบริหารและบริหารด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่แข็งแกร่ง	เป้าประสงค์ 3.1 ความยั่งยืนในเชิงงบประมาณ 3.2 สร้างสรรค์มูลค่าขององค์กรด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม 3.3 การรายได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	เป้าประสงค์ 4.1 บุคลากรมีสมรรถนะ: ความรู้ ความสุข แรงจูงใจและทัศนคติที่ดีเพิ่มขึ้น 4.2 การบริหารงานประปรานที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า 4.3 บริหารจัดการโดยคำนึงถึงธรรมาภิบาลและความยั่งยืน
ก.1 ยุทธศาสตร์ฐานระบบการจัดการองค์ความรู้และเชื่อมโยงสู่ฐานข้อมูลประเทศ ก.2 พัฒนาการสื่อสารวิทยาศาสตร์เพื่อตอบโจทย์สังคม ก.3 สร้างพันธมิตรในการจัดการความรู้และสื่อสารวิทยาศาสตร์ทั้งภายในประเทศและระดับสากล	ก.1 กลยุทธ์พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในฐานะแหล่งท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค ก.2 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ที่ทันสมัยให้มีความหลากหลายโดดเด่นครบวงจร เพื่อมุ่งสู่กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ก.3 การพัฒนาระบบดิจิทัลให้รองรับภารกิจขององค์กรในการพัฒนารัฐกิจ	ก.1 ขยายโอกาสทางธุรกิจและสร้างรายได้ด้วยนวัตกรรม ก.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม ก.3 ดำเนินการตลาดเชิงรุกเพื่อสร้างรายได้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม	ก.1 เสริมสร้างศักยภาพทุนมนุษย์ให้พร้อมสำหรับศตวรรษที่ 21 ก.2 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร ก.3 พัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืน	

แผนภาพที่ 3-2 กรอบความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ระดับชาติและยุทธศาสตร์ของ อพวช.

บทที่ 4

ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์

4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนแผนวิสาหกิจ อพวช.

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ และการวิเคราะห์ SWOT เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ด้วย TOWS Matrix ในการทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) พบว่า มีประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ 1) มุ่งสู่เสาหลักด้านการจัดการองค์ความรู้วิทยาศาสตร์เพื่อพลเมือง 2) สร้างประสบการณ์ที่ศจรรยที่สุดล้ำแห่งวิทยาศาสตร์ 3) พัฒนารูรกิจที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ และ 4) ขับเคลื่อนองค์การพลวัตที่ชาญฉลาดอย่างยั่งยืน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

4.1.1 องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ควรใช้ยุทธศาสตร์เชิงรุกมุ่งสู่เสาหลักด้านการจัดการองค์ความรู้วิทยาศาสตร์เพื่อพลเมือง โดยใช้ความสามารถพิเศษขององค์กรที่ อพวช. มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ระดับประเทศ และ อพวช.มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้การสื่อสารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และใช้ความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์จากการที่ อพวช.บริหารงานและให้บริการพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ระดับประเทศ และบุคลากร อพวช. มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการที่ อพวช. มีมาตรฐานระบบการจัดการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ นอกจากนั้น การนำความท้าทายทางยุทธศาสตร์มาเพิ่มประสิทธิภาพให้การดำเนินงานของ อพวช. ในบางส่วนยังไม่ได้มาตรฐานในระดับสากล เมื่อเทียบกับสถาบันอย่างสมิธโซเนียน

4.1.2 องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ควรให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์เชิงป้องกันสร้างประสบการณ์ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ โดยใช้ความสามารถพิเศษขององค์กรที่ อพวช. มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ระดับประเทศ และ อพวช. มีความเชี่ยวชาญในการสร้างความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์ และใช้ความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์จากการที่ อพวช. มุ่งเน้นการสื่อสารวิทยาศาสตร์เพื่อตอบโจทย์สังคมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีผู้รับบริการจำนวนมากในแต่ละปี และบุคลากร อพวช. มีความเชี่ยวชาญ ด้าน วทน. ขยายโอกาสในการให้บริการสู่ทุกช่วงวัย รวมถึง การนำความท้าทายทางยุทธศาสตร์ด้านแหล่งเรียนรู้ของ อพวช. ยังไม่มีครอบคลุมทั่วภูมิภาค เมื่อเทียบกับกลุ่มศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา และ ผู้ใช้บริการของ อพวช. ยังมีสัดส่วนไม่ถึงครึ่งของจำนวนผู้ใช้บริการกลุ่มศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาเพิ่มประสิทธิภาพด้านการแข่งขัน

4.1.3 องค์การพิพิธภัณฑศึกษาแห่งชาติ ควรตระหนักกับยุทธศาสตร์เชิงพัฒนาในการพัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ โดยได้เปรียบจากการที่มีโอกาสในความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อยกระดับสู่การเป็นพิพิธภัณฑระดับนานาชาติ รวมถึงการนำความท้าทายทางยุทธศาสตร์จากการที่ อพวช. ขาดการทำตลาดและประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกเพื่อสื่อสารสินค้าและบริการของ อพวช. มาพัฒนาเพื่อเข้าถึงโอกาสที่เกี่ยวข้อง

4.1.4 องค์การพิพิธภัณฑศึกษาแห่งชาติ ควรพร้อมรับและปรับตัวในยุทธศาสตร์เชิงรับขับเคลื่อนองค์กรอย่างยั่งยืน จากการที่การบริหารแผนการลงทุนในด้านการเบิกจ่ายงบลงทุนและการดำเนินงานตามแผนการลงทุนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และขาดการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และ ทิศทางของ อพวช. ยังสร้างผลกระทบไม่ชัดเจนต่อการสร้างขีดความสามารถด้านการแข่งขันของประเทศเมื่อเทียบกับ Miraikan

4.2 การแปลงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ สู่การแผนปฏิบัติการ

การบริหารแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2566 - 2570) ประกอบด้วยการบริหารแผนไปสู่การปฏิบัติการ ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต้องอาศัยกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการ การวางแผน ผลักดัน สนับสนุน ติดตามและประเมินผล เพื่อเป็นนโยบายหรือแนวทางการดำเนินงาน ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

4.2.1 กระบวนการแปลงแผนวิสาหกิจสู่แผนปฏิบัติการ

4.2.1.1 กระบวนการแปลงแผนการบริหารแผนวิสาหกิจไปสู่การปฏิบัติการ กระบวนการจัดการเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของแผน มีแนวทางสนับสนุนซึ่งกันและกัน กระบวนการบริหารแผนวิสาหกิจมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารและการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกับการบริหารแผนอื่น ๆ โดยการถ่ายทอดแผนไปสู่ทุกพิพิธภัณฑ/สำนัก โดยผ่านการประชุมและผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เช่น หนังสือเวียน เว็บไซต์ เป็นต้น

4.2.1.2 กลไกการบริหารแผนวิสาหกิจไปสู่การปฏิบัติ เป็นการเชื่อมโยง 3 ระดับ คือ ระดับนโยบาย ระดับผลักดันแผน และระดับปฏิบัติการ

- ระดับนโยบาย คณะกรรมการองค์การพิพิธภัณฑศึกษาแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการวางนโยบายและกำกับดูแลการดำเนินงานทั่วไปของ อพวช. เป็นผู้พิจารณาอนุมัติแผนการดำเนินงานและนโยบายที่ชัดเจนของ อพวช. แล้วนำเสนอแผนการดำเนินงาน และโครงการรายปี ต่อกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์และนวัตกรรมเพื่อขออนุมัติกรอบงบประมาณจากสำนักงบประมาณ

- ระดับผลักดันแผน คณะกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการ อพวช. รองผู้อำนวยการ อพวช. ผู้อำนวยการสำนัก/พิพิธภัณฑ รวมถึงคณะกรรมการ และคณะทำงานที่

ผู้อำนวยการแต่งตั้งต่าง ๆ มีหน้าที่ในการผลักดันแผนการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ถ่ายทอดจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี นำเสนอขอความเห็นชอบจากผู้อำนวยการ อพวช. และคณะกรรมการ อพวช. เพื่อดำเนินงานตามแผนต่อไป ในกรณีที่แผนงานหรือโครงการที่ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ ผู้บริหารจะนำเสนอแผนงานและกรอบงบประมาณเสนอผู้อำนวยการ อพวช. ใช้รายได้นอกงบประมาณตามกรอบที่คณะกรรมการที่ได้อนุมัติให้ใช้ในแต่ละปี

- ระดับปฏิบัติการ ผู้อำนวยการสำนัก หรือหัวหน้าโครงการ ทุกโครงการ ที่ได้รับอนุมัติงบประมาณแล้ว ต้องกำหนดเป้าหมาย แผนการดำเนินงาน ระยะเวลาการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนเพื่อนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น จากการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามแผนงาน โดยใช้แผนวิสาหกิจ การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน การบริหารจัดการสารสนเทศ และการบริหารทรัพยากรบุคคล มาใช้ประกอบในการผลักดันแผนให้บรรลุตามเป้าหมาย

4.2.2 การติดตามประเมินผล

4.2.2.1 กระบวนการติดตามและประเมินผลแผนวิสาหกิจ การติดตามประเมินผลจะดำเนินการคู่ขนานไปกับกระบวนการบริหารแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินงานตามแผน แล้วนำมาศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน โดยจะนำไปสู่การปรับปรุงหรือการเปลี่ยนแปลงวิธีการหรือกระบวนการดำเนินงานที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดการตื่นตัว พร้อมทั้งจะผลักดันแผนให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมโดยการรวบรวมข้อมูล และให้ผู้รับผิดชอบโครงการติดตามผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด และตามแผนงานที่กำหนดไว้ในแต่ละขั้นตอนของแผนปฏิบัติการ

4.2.2.2 กลไกการบริหารการติดตามและประเมินผลแผนวิสาหกิจ ของ อพวช. กลไกการติดตามประเมินผลเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสนับสนุนให้การดำเนินงานตามแผนวิสาหกิจบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์ที่กำหนด เพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของการดำเนินงาน

การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน (Monitoring) การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน (Monitoring) ของโครงการ / กิจกรรมสำคัญ ซึ่งมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการบรรลุผลตามเป้าประสงค์ของแผนในแต่ละช่วง จนการดำเนินงานเสร็จสิ้นโครงการ/กิจกรรม โดยหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบโครงการ / กิจกรรมนั้นเป็นผู้รายงานความคืบหน้าการดำเนินงานพร้อมปัญหาและอุปสรรคไปยังกองติดตามและประเมินผล สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานของโครงการ / กิจกรรมและนำเสนอผู้บริหาร

/ ที่ประชุมต่อไป นอกจากนั้น ในระดับการดำเนินการ อพวช. จัดให้มีการประชุมผู้บริหาร อพวช. เป็นประจำทุกเดือนเพื่อติดตามผลของแผนปฏิบัติการรับทราบปัญหาการทำงานต่างๆที่เกิดขึ้นและร่วมกันนำเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา นำผลการดำเนินงานเข้ารายงานให้กับคณะกรรมการบริหารทราบ ทุกเดือนถึงความคืบหน้าต่าง ๆ ของงาน และทุกไตรมาส โดยทางบัญชีการเงินและตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่สำคัญ ผลเบื้องต้นที่ได้จัดโครงการ/กิจกรรม (Outcome) ของแต่ละหน่วยงานในสังกัด ที่เชื่อมโยงกับการร่วมนำส่งการบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ตามแผนวิสาหกิจ อพวช. โดยหน่วยงานในสังกัดเป็นผู้รายงานผลลัพธ์แต่ละตัวชี้วัดที่ร่วมรับผิดชอบทุกไตรมาส ไปยังส่วนงานการติดตามตัวชี้วัด กองติดตามและประเมินผล สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ทราบและตรวจสอบความคืบหน้า ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการวิเคราะห์ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผน ตลอดจนข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับบทวนแผน โดยการวัดผล อพวช. ได้มีการวัดผลการดำเนินงานรายปี ตามที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ และ อพวช. ร่วมกันกำหนดขึ้น

4.2.3 การประเมินผลแผนวิสาหกิจ

การประเมินผลกระหนาบจากการดำเนินงานตามตัวชี้วัดตามประเด็นยุทธศาสตร์ของแผน กำหนดการประเมินไว้ 2 ระยะ คือ ในระยะครึ่งแผนและระยะสิ้นสุดแผน ซึ่งจะนำไปสู่การทบทวนปรับปรุงและปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคให้เหมาะสมเท่าทันต่อสถานการณ์ จนสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ และหากกิจกรรมหรือการดำเนินงานใดบรรลุต่อวัตถุประสงค์แล้ว ก็ควรแก่การเป็นแนวทางที่จะพัฒนาต่อไป

ทั้งนี้ ภายหลังจากจัดทำรายงานการติดตามประเมินผล ดังกล่าวข้างต้น โดยสรุปผลสำเร็จของโครงการ กิจกรรมและสัมฤทธิ์ผลตามตัวชี้วัด ข้อผิดพลาด ตลอดจนข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ แล้ว จะมีการนำเสนอรายงานผลการประเมินเพื่อเป็นสารสนเทศย้อนกลับ Feedback Information ให้หน่วยงานในสังกัดและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อที่จะนำมาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการจัดทำแผนและการปฏิบัติงานกับทุกระดับต่อไป

บรรณานุกรม

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566) การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/>
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ. (2565) แผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ (พ.ศ. 2566 – 2570). สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.sepo.go.th/content/330>
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2566) นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวง น.ส.ศุภมาส อิศรภักดี. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.ops.go.th/th/aboutus/policy-minister/item/9669-SupamasPolicy2023>
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2567) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2566 – 2570. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.dga.or.th/policy-standard/policy-regulation/dga-019/dga-027/dg-plan-2566-2570/>
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2565) นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570 และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2565. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.nxpc.or.th/content/documents/1875>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <http://nscr.nesdc.go.th/ns/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570). สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2566-2580) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <http://nscr.nesdc.go.th/master-plans/>

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2566) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน
นายกรัฐมนตรี. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2567, จาก
<https://www.soc.go.th/?p=22892>

องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ. (2566) แผนวิสาหกิจองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์
แห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับปรับปรุง 2566. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2567,
จาก <https://www.nsm.or.th/nsm/th/list-download/enterprise-plan>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. แบบสอบถามการให้ค่าน้ำหนักคะแนนการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก

แบบสอบถามการให้ค่าน้ำหนักคะแนน

ส่วนที่ 1 การกำหนดน้ำหนักคะแนนของการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในด้วย McKinsey 7'S Framework ขอให้ท่านผู้ตอบแบบสอบถามโปรดให้ค่าน้ำหนักคะแนนในแต่ละหัวข้อทั้ง 7 หัวข้อรวมคะแนนทั้งหมด 100 คะแนน

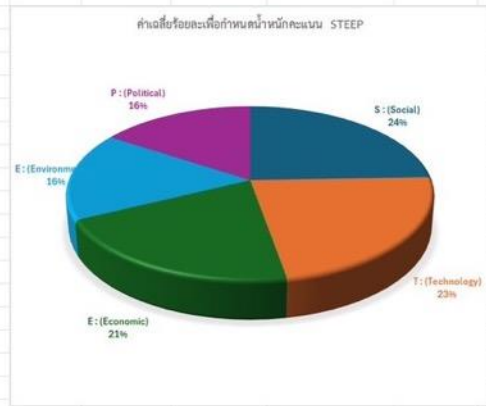
ประเด็นการวิเคราะห์	ค่าน้ำหนักคะแนน
1. Structure	
2. Strategy	
3. System	
4. Style	
5. Staff	
6. Skills	
7. Shared values	
รวมคะแนนทั้งหมด	100

ส่วนที่ 2 การกำหนดน้ำหนักคะแนนของการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกด้วย STEEP ขอให้ท่านผู้ตอบแบบสอบถามโปรดให้ค่าน้ำหนักคะแนนในแต่ละหัวข้อทั้ง 5 หัวข้อรวมคะแนนทั้งหมด 100 คะแนน

ประเด็นการวิเคราะห์	ค่าน้ำหนักคะแนน
S : (Social)	
T : (Technology)	
E : (Economic)	
E : (Environmental)	
P : (Political)	
รวมคะแนนทั้งหมด	100

ภาคผนวก ข. ผลการให้ค่าน้ำหนักคะแนนการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกจาก 42 ตัวอย่าง

ส่วนที่ 1 การกำหนดน้ำหนักคะแนนของการวิเคราะห์การแวดล้อมภายในด้วย McKinsey 7'S Framework ขอให้ท่านผู้ตอบแบบสอบถามโปรดให้ค่าน้ำหนักคะแนนในแต่ละหัวข้อทั้ง 7 หัวข้อรวมคะแนนทั้งหมด 100 คะแนน									ส่วนที่ 2 การกำหนดน้ำหนักคะแนนของการวิเคราะห์การแวดล้อมภายนอกด้วย STEEP ขอให้ท่านผู้ตอบแบบสอบถามโปรดให้ค่าน้ำหนักคะแนนในแต่ละหัวข้อทั้ง 5 หัวข้อ รวมคะแนนทั้งหมด 100 คะแนน					
NO.	1. Structure	2. Strategy	3. System	4. Style	5. Staff	6. Skills	7. Shared values	Sum	S : (Social)	T : (Technology)	E : (Economic)	E : (Environmental)	P : (Political)	Sum
1	10	30	15	5	15	15	10	100	30	40	15	10	10	100
2	15	18	18	10	12	15	12	100	20	25	25	15	15	100
3	10	30	5	20	15	15	5	100	10	20	30	30	10	100
4	15	25	15	20	10	10	5	100	15	30	25	10	20	100
5	25	10	20	5	10	25	5	100	30	30	20	20	10	110
6	15	20	10	15	10	20	10	100	15	20	25	20	20	100
7	15	20	15	15	10	15	10	100	30	25	20	10	15	100
8	15	20	10	10	15	15	15	100	30	30	10	10	20	100
9	15	20	15	10	15	15	10	100	25	25	20	10	20	100
10	10	20	10	10	20	20	10	100	30	20	15	20	15	100
11	5	30	20	5	10	20	10	100	50	20	20	5	5	100
12	20	15	10	20	15	10	10	100	20	30	15	20	15	100
13	20	20	10	5	15	15	15	100	20	20	20	20	20	100
14	15	15	15	10	15	15	15	100	25	25	20	15	15	100
15	15	20	15	10	10	20	10	100	25	20	20	20	15	100
16	10	15	15	10	20	20	10	100	20	15	25	15	25	100
17	20	30	10	10	15	5	10	100	15	15	40	15	15	100
18	20	22	18	12	8	15	5	100	28	10	24	18	20	100
19	10	20	15	5	15	25	10	100	30	15	20	20	15	100
20	10	20	10	10	10	30	10	100	30	15	30	15	10	100
21	20	20	10	10	20	10	10	100	50	20	10	10	10	100
22	20	20	20	10	10	10	10	100	10	30	20	30	10	100
23	20	10	10	10	20	20	10	100	25	20	25	10	20	100
24	40	10	15	5	15	10	5	100	15	20	30	15	20	100
25	40	10	15	5	15	10	5	100	15	20	30	15	20	100
26	20	20	10	10	10	20	10	100	30	20	10	20	20	100
27	10	15	15	20	15	15	10	100	15	20	20	15	30	100
28	20	20	10	10	10	20	10	100	20	20	30	20	10	100
29	25	10	15	10	20	15	5	100	30	20	20	20	10	100
30	20	15	15	15	15	10	10	100	20	25	15	15	20	100
31	10	20	10	10	15	15	20	100	20	30	30	10	10	100
32	10	10	15	10	30	15	10	100	20	20	10	20	30	100
33	5	20	15	15	15	10	20	100	30	20	20	20	10	100
34	10	30	10	10	20	15	5	100	25	20	15	30	10	100
35	20	20	30	10	10	5	5	100	40	15	15	15	20	100
36	20	20	30	10	10	5	5	100	40	15	15	10	20	100
37	15	20	15	10	15	15	10	100	15	30	20	20	15	100
38	10	20	15	10	20	10	15	100	30	20	20	20	10	100
39	20	10	20	10	20	15	5	100	30	20	20	20	10	100
40	10	20	10	15	20	20	5	100	25	35	20	10	10	100
41	10	40	10	20	10	5	5	100	10	50	10	10	20	100
42	15	15	10	15	15	15	15	100	15	25	15	25	20	100
SUM	680	815	596	467	615	625	402	4,200	1,028	960	864	693	665	4,210
NO.	1. Structure	2. Strategy	3. System	4. Style	5. Staff	6. Skills	7. Shared values	Sum	S : (Social)	T : (Technology)	E : (Economic)	E : (Environmental)	P : (Political)	Sum
%	16%	19%	14%	11%	15%	15%	10%	100%	24%	23%	21%	16%	16%	100%

ภาคผนวก ค. การทำแบบสอบถาม SWOT อพวช. ออนไลน์ด้วย Microsoft Form

แบบสอบถาม SWOT Analysis

ภาคผนวก ง. แบบสอบถาม SWOT อพวช.

แบบสอบถามการให้คะแนนประเด็น SWOT อพวช.2567

ตอนที่ 1 การกำหนดค่าระดับคะแนนผลลัพธ์ที่ได้จากการทำ SWOT Analysis ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน
ดำเนินงานขององค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาาสตร์แห่งชาติ

ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องค่าระดับคะแนนในแต่ละหัวข้อ โดยให้เป็นลำดับ
คะแนน ดังนี้

- “5” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของ อพวช. มากที่สุด
 “4” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของ อพวช. มาก
 “3” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของ อพวช. ปานกลาง
 “2” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของ อพวช. น้อย
 “1” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสำนักฯ น้อยที่สุด

หัวข้อ	ประเด็น	ค่าระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
S1	อพวช. มีพิพิธภัณฑ์วิทยาาสตร์ระดับประเทศทั้งหมด 4 พิพิธภัณฑ์ และกำลังจะมีพิพิธภัณฑ์แห่งที่ 5 ในพื้นที่ 180 ไร่ ซึ่งมี ขนาดใหญ่ที่สุดในอาเซียน					
S2	บุคลากร อพวช. มีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการ พิพิธภัณฑ์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การสร้างความตระหนักรู้ด้าน วทน. และธรรมชาติวิทยา สตีฟัสต์					
S3	อพวช. เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่ไม่แสวงหากำไร ที่ได้รับการ สนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลและสามารถดำเนินการหารายได้ จากการดำเนินงาน					
S4	ผู้นำด้านแหล่งเรียนรู้ตามอัยาศัย และแหล่งเรียนรู้นอห้องเรียน ด้านวิทยาศาสตร์ (คาราวานวิทยาศาสตร์ Outreach Program)					
S5	อพวช. มีอัตราค่าเข้าชม และค่าเข้าร่วมกิจกรรม ที่ไม่สูงมากนัก เมื่อเทียบกับหน่วยงานเอกชน					
W1	มีการวิเคราะห์กลุ่มลูกค้าที่ชัดเจน แต่ยังขาดผลิตภัณฑ์และบริการ ที่ครอบคลุมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ					

หัวข้อ	ประเด็น	ค่าระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
W2	มีการทำการตลาดและประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อสื่อสารผลิตภัณฑ์และบริการกับลูกค้าเดิม แต่ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายใหม่ เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ					
W3	ขาดการวางแผนการตลาดและ ประชาสัมพันธ์ สื่อกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทันกาล					
W4	ความไม่คล่องตัวในการทำงาน ระบบการทำงาน					
W5	แผนพัฒนาบุคลากรยังไม่ครอบคลุมบางตำแหน่งงาน					
W6	ขาดการวิเคราะห์ช่องว่างสมรรถนะบุคลากร เพื่อพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับตำแหน่ง					
W7	ยังไม่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูล platform ต่างๆ ให้เป็น one data platform และขาดการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ					
W8	การบริหารแผนการลงทุนไม่มีประสิทธิภาพ โดยการเบิกจ่ายงบลงทุน มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 57.35% และการดำเนินการตามแผนฯ มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 48.15% ผลคะแนนตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ สคร. ได้คะแนนเพียงระดับ 1.000 (80%) ตลอด 5 ปีหลัง					
W9	การจัดนิทรรศการและกิจกรรมต่างๆ เน้นเด็กและเยาวชนเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ไม่สามารถขยายไปสู่กลุ่มผู้รับบริการกลุ่มอื่นๆ ได้					
W10	ขาดการทำงานเชิงรุกเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับแหล่งทุนในระดับชาติและระดับนานาชาติ					
O1	วิถีชีวิตและพฤติกรรมของลูกค้าเปลี่ยนไปโดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
O2	ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา เป็นโอกาสให้ อพวช. ดำเนินกิจกรรมการรวานวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการขยายเวทีและกิจกรรมสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นได้มากขึ้น					
O3	การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายใหม่ในการให้บริการของ อพวช. รวมทั้งเป็นโอกาสในการใช้ความรู้					

หัวข้อ	ประเด็น	ค่าระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
	ความสามารถของผู้สูงอายุ ในการสนับสนุนการดำเนินงานของ อพวช.					
O4	เทคโนโลยี AI ยิ่งใกล้ตัวเรามากยิ่งขึ้น เป็นกำลังหลักที่มีความสำคัญในการที่อาจจะมาเปลี่ยนโลก ในการทำงาน ใช้ชีวิตได้ง่าย สะดวก ปลอดภัย ด้วยการประมวลผลอย่างรวดเร็ว แม่นยำ					
O5	พันธมิตรแหล่งเรียนรู้ใกล้เคียง สามารถทำโครงการเพื่อกลุ่มเป้าหมายเดียวกันได้ เพิ่มโอกาสด้านธุรกิจ					
O6	อพวช. เป็นหน่วยงานสังกัดในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทำให้มีโอกาสร่วมงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น และมีโอกาสในความร่วมมือด้านการวิจัยมากขึ้น					
O7	นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวในอาเซียน จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อาเซียนรวมตัวกันให้ความสำคัญ Stem Education และ Soft Power					
O8	นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยเน้น soft power เช่น Festival สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบเกม (Plearn Science)					
T1	สังคมไทยยังให้ความสนใจทางด้านวิทยาศาสตร์น้อยส่งผลให้แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ยังไม่ได้ได้รับความสนใจมากพอ กระแสสังคมให้ความสำคัญในการแสดงออกของเยาวชน ในด้านความบันเทิงมากกว่าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สะท้อนจากจำนวนการแข่งขันทางด้านบันเทิงไม่ว่ารายการต่าง ๆ จะได้รับความสนใจการแข่งขันมากกว่าทางด้านวิทยาศาสตร์ ที่ อพวช. จัดขึ้น นอกจากนี้สะท้อนได้จากรายการโทรทัศน์ที่ยังมีรายการทางด้านเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ที่น้อยและไม่หลากหลาย					
T2	การสร้างตัวตนของ อพวช. ในสังคมไทย ยังไม่เป็นที่รู้จักหรือยอมรับ ในฐานะองค์กรของชาติที่มีความสำคัญในมุมมองของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายในสังคม					

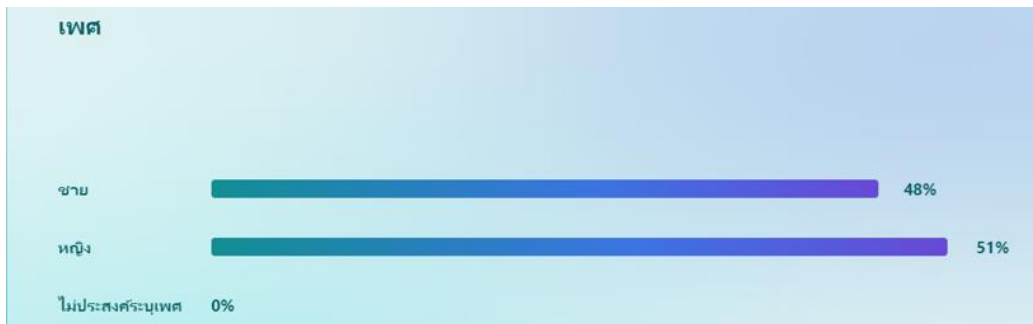
หัวข้อ	ประเด็น	ค่าระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
T3	ประเทศไทยมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่หลายประเภทเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ มีการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีทำเลที่ตั้งใกล้ชุมชน สะท้อนจากจำนวนแหล่งเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นในประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีสูงถึงมากกว่า 1,000 แห่ง เป็นผลให้ประชาชนที่สนใจจะเดินทางมายังแหล่งเรียนรู้มีโอกาสในการเลือกที่จะเดินทางไปเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ นอกเหนือจากการรับบริการที่ อพวช. ซึ่งทำให้คู่แข่งทางการตลาดที่น่าสนใจและทันสมัย เพิ่มมากขึ้น					
T4	ขาดบริการขนส่งมวลชนสาธารณะที่เข้าถึง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี เป็นอุปสรรคต่อกลุ่มลูกค้า ครอบครัวที่จะเดินทางมายัง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี เป็นผลให้กลุ่มครอบครัวมายัง อพวช. มีปริมาณน้อย ซึ่งเป็นร้อยละ 10 ของผู้ใช้บริการทั้งหมดของ อพวช.					

ภาคผนวก จ. ผลการให้คะแนนสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในจาก 43 ตัวอย่าง

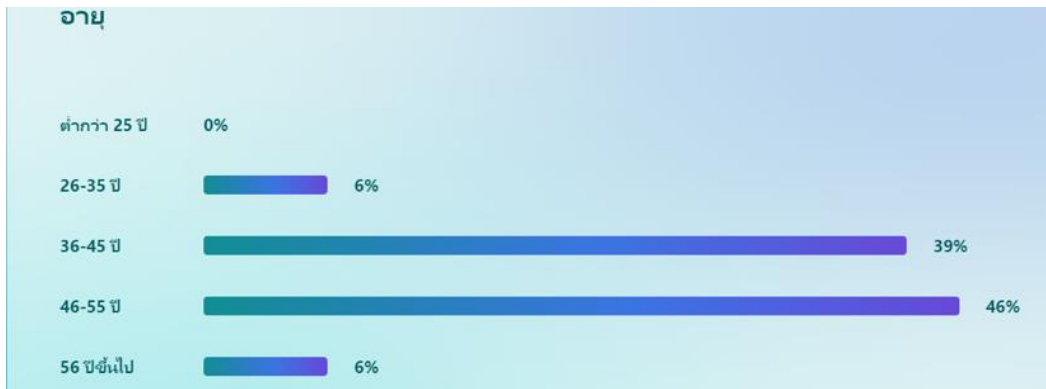
1. ประเด็น swot จำนวน 27 ประเด็น

	A	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI			
1	ID	S1	S2	S3	S4	S5	W1	W2	W3	W4	W5	W6	O1	O2	O3	O4	O5	T1	T2	T3	T4	W7	W8	W9	W10	O6	O7	O8			
2	1	5	5	5	5	4	5	3	4	4	4	5	5	4	5	5	5	4	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5	5		
3	2	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	5	5	5	5		
4	3	5	5	5	5	5	5	5	5	4	3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	5	5	5	5		
5	4	5	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5		
6	5	5	4	4	4	5	3	4	4	3	3	4	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	3	4	3	5	4	5	4	
7	6	4	4	3	4	3	4	3	5	4	4	4	4	4	4	4	4	3	2	4	4	4	4	3	3	3	4	4	4		
8	7	4	4	3	2	2	5	4	4	4	5	5	4	3	4	4	4	4	3	5	5	5	5	5	5	5	3	4	4	4	
9	8	4	4	4	4	4	3	3	3	4	1	5	4	5	4	4	4	5	5	4	4	4	5	5	1	5	5	4	5	5	
10	9	5	5	5	4	2	3	3	5	5	5	5	5	4	4	4	4	5	5	4	4	4	3	3	2	2	3	4	3		
11	10	5	5	5	5	5	4	4	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	4	4	4	4	4	4		
12	11	5	4	5	3	4	4	4	4	5	5	5	4	4	5	5	4	4	3	5	5	5	5	4	4	2	3	3			
13	12	5	4	3	3	5	3	5	4	5	5	5	5	3	4	4	5	1	3	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5		
14	13	1	1	1	1	1	5	5	5	3	3	5	5	5	5	2	5	1	5	5	5	5	5	1	4	1	1	1	1		
15	14	4	4	4	4	4	5	5	5	4	5	5	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	4	3	3		
16	15	5	5	5	5	5	3	4	3	5	5	4	5	5	5	5	4	4	5	4	4	4	5	4	5	3	5	4	4		
17	16	4	4	5	4	5	4	4	5	4	5	4	4	5	4	4	3	5	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5		
18	17	3	5	5	5	5	5	5	5	3	3	4	4	5	5	4	4	5	5	4	5	5	5	5	4	3	4	3	4		
19	18	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	3	3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	5	5		
20	19	5	5	5	4	5	4	4	5	5	4	4	5	5	5	4	4	5	5	5	5	5	2	3	2	1	1	2	5		
21	20	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	4	4	5	5	4	4	3	4	4	4		
22	21	4	4	5	3	5	4	3	3	5	4	3	4	4	4	3	3	2	3	3	2	3	3	3	4	5	4	3	3		
23	22	3	2	3	2	4	3	3	5	4	5	3	3	2	3	2	2	3	2	2	2	2	2	5	4	4	4	2	2		
24	23	5	5	3	5	5	4	4	4	5	4	4	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		
25	24	5	5	5	5	5	4	4	4	3	4	3	4	4	4	3	4	4	5	4	5	4	5	2	3	3	3	1	1	2	
26	25	5	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
27	26	4	4	5	5	4	4	3	3	4	4	5	5	3	4	3	3	3	3	3	3	4	3	4	3	4	5	4	4	4	
28	27	5	5	5	4	5	4	4	4	3	4	3	3	4	3	4	3	4	4	5	3	3	1	3	4	3	5	4	4	4	
29	28	4	5	3	4	5	3	3	5	5	5	5	5	4	5	4	4	2	3	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	
30	29	4	4	2	3	4	4	4	5	3	4	4	3	3	4	4	4	5	3	3	3	3	5	5	5	5	5	5	5	5	
31	30	5	5	3	4	5	3	4	4	4	4	5	4	4	3	3	3	3	4	3	3	3	5	5	5	5	4	4	3	3	
32	31	5	5	2	5	3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	5	3	4	5	4	5	5	5	5	5	5	5	
33	32	5	5	5	5	4	3	4	4	3	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	
34	33	5	5	5	5	5	4	4	4	5	5	5	4	4	5	5	5	5	4	3	3	3	5	5	5	5	5	4	4	4	
35	34	5	4	5	4	5	3	4	3	5	4	4	5	4	4	4	4	4	2	4	3	4	3	3	3	3	5	4	4	4	
36	35	5	5	5	5	5	2	3	4	5	3	5	5	5	5	5	5	5	4	5	3	5	4	5	3	5	5	5	4	4	
37	36	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	3	5	5	5	5	5	5	4	5	3	5	4	5	4	5	4	5	4	4	
38	37	5	5	2	5	4	2	3	5	1	5	5	3	5	5	4	4	5	2	5	5	4	5	4	5	4	3	3	4	4	
39	38	5	5	3	5	4	3	4	3	2	3	4	3	4	5	4	3	3	3	3	4	5	3	3	3	2	5	5	5	5	
40	39	4	4	4	5	4	5	4	5	2	5	4	4	5	4	3	4	4	4	1	2	4	5	4	5	4	5	4	5	5	
41	40	5	5	3	4	5	4	5	4	5	5	5	5	5	3	4	4	5	5	5	4	5	5	5	5	5	3	3	4	4	
42	41	5	5	4	5	4	5	4	5	4	4	5	4	5	4	3	4	4	4	5	4	4	4	4	5	4	5	4	5	5	
43	42	5	5	4	4	4	5	5	4	5	4	4	3	5	5	5	4	5	4	4	4	4	4	4	3	5	4	5	4	4	
44	43	5	3	2	5	2	4	4	2	3	4	4	5	3	5	2	4	2	5	4	3	5	3	4	4	4	2	4	4	3	
45																															
46	X	4.58	4.40	3.98	4.21	4.28	4.00	4.02	4.07	4.16	4.09	4.30	4.23	4.19	4.23	3.98	4.00	3.93	4.02	4.02	4.23	4.23	4.30	3.88	4.12	3.91	4.00	4.05			

2. เพศ

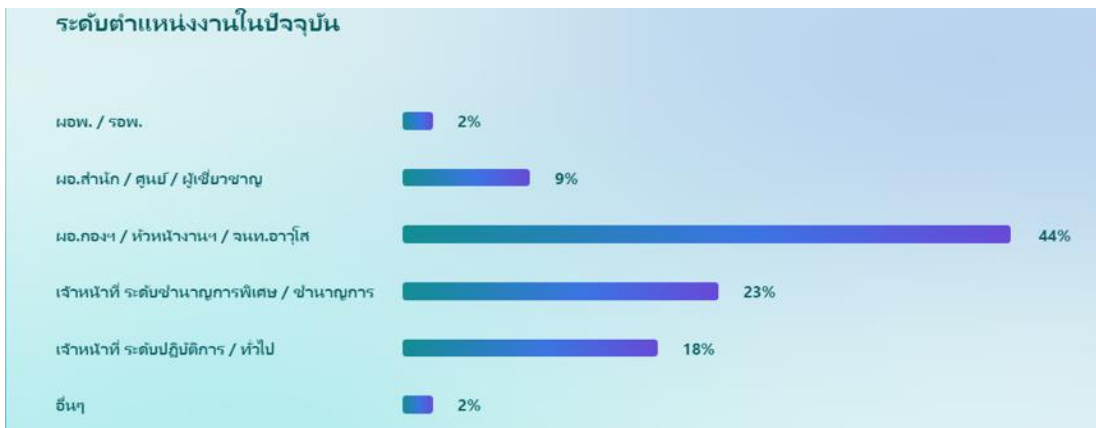
3. อายุ

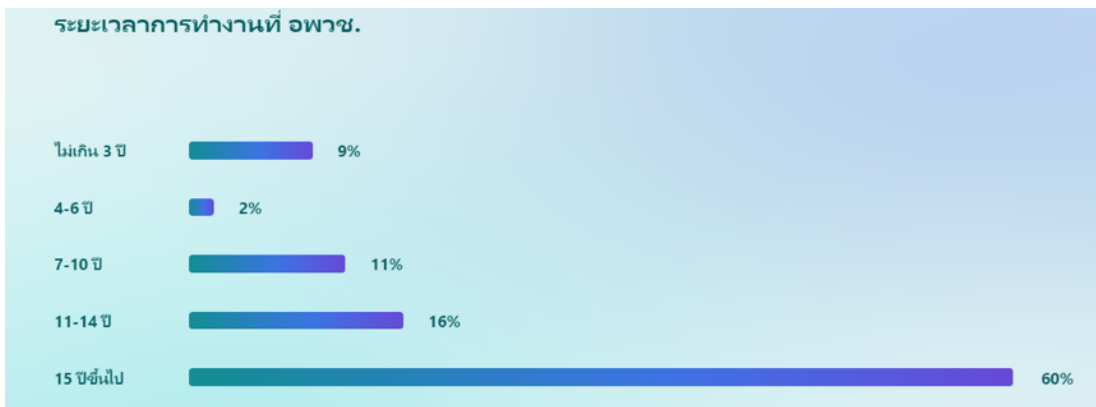
4. สังกัด

5. ระดับตำแหน่งงานในปัจจุบัน

6. ระยะเวลาการทำงานที่ อพวช.

ภาคผนวก ฉ. ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง (ครั้งที่ 1) วันที่ 5 มี.ค. 2567

 การประชุมคณะกรรมการบริหาร ครั้งที่ 5 วันที่ 12 มีนาคม 2567

3.1 ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง (ครั้งที่ 1) วันที่ 5 มี.ค. 2567

INPUT SWOT SA/SC/CC Strategic Positioning

>>>>> สหาย..

ภาพบรรยากาศ

 ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง (ครั้งที่ 1) วันที่ 5 มี.ค. 2567

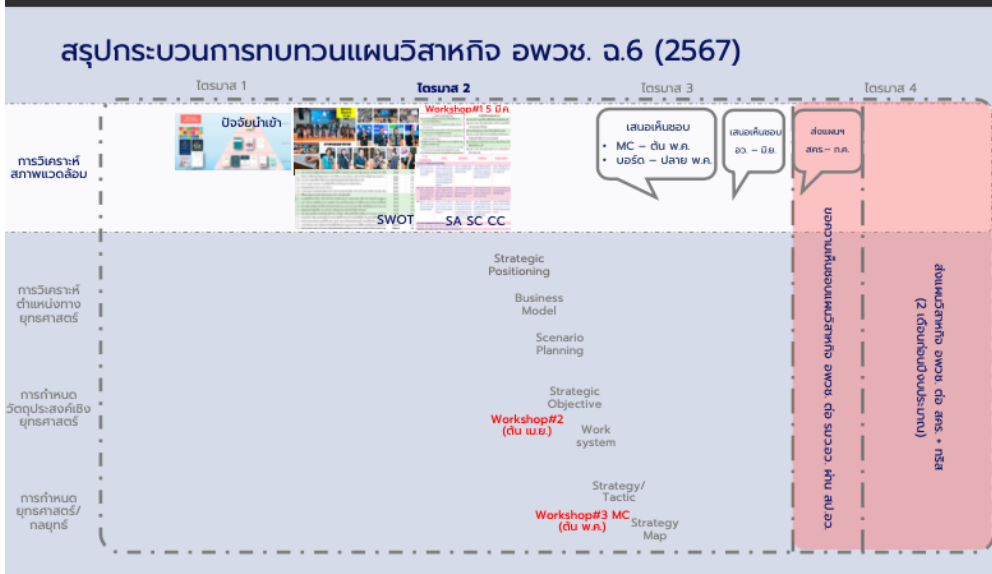
กำหนดการสัมมนา

- เปิดตัวนิทรรศการ “นโยบายและทิศทางของ อพวช.” โดย ผศ.วรินทร์ วรรณวิทย์ อพวช.
- บรรยาย “Digital Transformation & Museum Trends for 2025 and Further” โดย นายสุรพงศ์ วงษ์ศิริ รพท.
- บรรยาย “Sustainability to partnerships” โดย นางกรรณิการ์ เงิน รพท.
- บรรยาย “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุค Digital Disruption” โดย นายอนันตพร วรรณวิเชียร รพท.
- บรรยาย อพวช. กับ นโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญ โดย นายอนันตกร ช่อจันทร์ ออ.สพม.
- ผลการดำเนินงานของแผนแม่บทที่สำคัญ ประจำปี 2567
 - แผนกลยุทธ์การบริหารและพัฒนาทุนมนุษย์ โดย นางสาวศิริวิวัฒน์ เสริมวิฑูรย์ ออ.สพท.
 - แผนยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ โดย นางสาวศิริวิรัช กิ่งเหล็ก ออ.ศพร.
 - แผนยุทธศาสตร์การจัดการนวัตกรรม โดย นางสาวพิชญะ กิ่งเหล็ก ออ.ศพร.
 - แผนปฏิบัติการดิจิทัล โดย นายณิธิ บุญเอ็กเวรดี ออ.สวส.
 - แผนยุทธศาสตร์ด้านการมุ่งเน้นลูกค้าและการตลาด โดย นายธีรพงษ์ เกียรติจันทร์ ออ.สพช.
 - แผนยุทธศาสตร์ด้านการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดย นางสาวจิรัชรินทร์ อรรถจินดา ออ.อธค.
 - แผนปฏิบัติการ อพวช. + แผนการบริหารความเสี่ยง โดย นายอนันตกร ช่อจันทร์ ออ.สพม.

- Workshop 1: การทบทวนการวิเคราะห์ SWOT + SWOT Ranking
- Workshop 2: การทบทวนการวิเคราะห์ Global Megatrends

เริ่ม INPUT

ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง (ครั้งที่ 1) วันที่ 5 มี.ค. 2567

การรวบรวมและวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าในการวางแผนยุทธศาสตร์ ดำเนินการแล้วเสร็จ

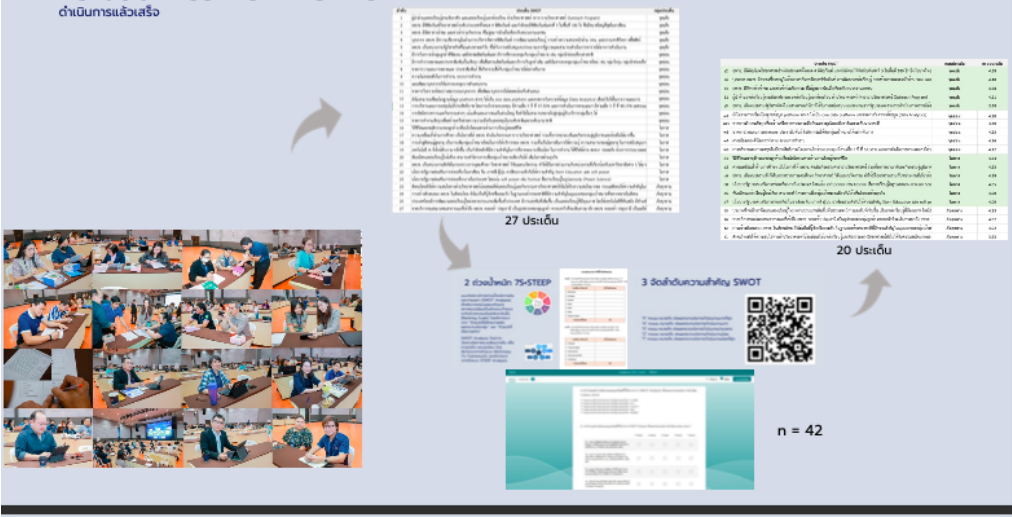
รายงาน INPUT ปัจจัยนำเข้า

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง (ครั้งที่ 1) วันที่ 5 มี.ค. 2567

วัตถุประสงค์ (ตามภารกิจในการทบทวนแผนวิสาหกิจ)
1. เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแผนวิสาหกิจ อพวช. 2567
2. การวิเคราะห์ ปัจจัย: จุดแข็ง-โอกาส (SWOT Analysis)
3. ศึกษาวิเคราะห์และประเมินศักยภาพด้านทรัพยากร อพวช. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์องค์กรที่เกี่ยวข้อง
4. การนำข้อมูลเชิงลึกที่ได้มาวิเคราะห์
5. การจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์ตามแผนงาน (GSD-2017)
6. จัดทำโมเดล (SWOT Analysis) - SWOT
7. การนำเสนอผลการดำเนินงานของแผนวิสาหกิจฉบับใหม่
8. จัดทำเอกสารแผนงาน อพวช. 2567

กระบวนการวิเคราะห์ SWOT

ดำเนินการแล้วเสร็จ

จุดแข็ง (Strengths)

- S2: อพวช. มีพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ระดับประเทศทั้งหมด 4 พิพิธภัณฑ์ และกำลังจะมีพิพิธภัณฑ์แห่งที่ 5 ในพื้นที่ 180 ไร่ ซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดในอาเซียน
- S4: บุคลากร อพวช. มีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การสร้างความตระหนักด้าน วทน. และธรรมชาติวิทยา สตีฟส์ตีว
- S3: อพวช. มีอัตราค่าเข้าชม และค่าเข้าร่วมกิจกรรม ที่ไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับหน่วยงานเอกชน
- S1: ผู้นำด้านแหล่งเรียนรู้ตามอริยาศัย และแหล่งเรียนรู้รุ่นออกห้องเรียน ด้านวิทยาศาสตร์ (คาราวานวิทยาศาสตร์ Outreach Program)
- S5: อพวช. เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่ไม่แสวงหาผลกำไร ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลและสามารถดำเนินการหารายได้จากการดำเนินงาน

ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง (ครั้งที่ 1) วันที่ 5 มี.ค. 2567

จุดอ่อน (Weaknesses)

- W7: ยังไม่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูล platform ต่างๆ ให้เป็น one data platform และขาดการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ
- W10: ขาดการทำงานเชิงรุกเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับแหล่งทุนในระดับชาติและระดับนานาชาติ
- W3: ขาดการวางแผนการตลาดและ ประชาสัมพันธ์ สื่อกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทันกาล
- W4: ความไม่คล่องตัวในการทำงาน ระบบการทำงาน
- W2: การบริหารแผนการลงทุนไม่มีประสิทธิภาพ โดยการเบิกจ่ายงบลงทุน มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 57.35% และการดำเนินการตามแผนฯ มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 48.15% ผลคะแนนตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ สคร. ได้คะแนนเพียงระดับ 1,000 (80%) ตลอด 5 ปีหลัง

ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง (ครั้งที่ 1) วันที่ 5 มี.ค. 2567

โอกาส (Opportunities)

- O1: วิถีชีวิตและพฤติกรรมของลูกค้าเปลี่ยนไปโดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- O2: ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา เป็นโอกาสให้ อพวช. ดำเนินกิจกรรมการรวานวิทยาศาสตร์ รวมถึงการขยายเวทีและกิจกรรมสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นได้มากขึ้น
- O6: อพวช. เป็นหน่วยงานสังกัดในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทำให้มีโอกาสร่วมงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น และมีโอกาสในความร่วมมือด้านการวิจัยมากขึ้น
- O8: นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยเน้น soft power เช่น Festival สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบเกม (Plearn Science)
- O5: พันธมิตรแหล่งเรียนรู้ใกล้เคียง สามารถทำโครงการเพื่อกลุ่มเป้าหมายเดียวกันได้เพิ่มโอกาสด้านธุรกิจ
- O7: นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวในอาเซียน จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อาเซียนรวมตัวกันให้ความสำคัญ Stem Education และ Soft power

ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง (ครั้งที่ 1) วันที่ 5 มี.ค. 2567

ภัยคุกคาม / อุปสรรค (Threats)

- T3: ประเทศไทยมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่หลายประเภทเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ มีการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีทำเลที่ตั้งใกล้ชุมชน สะท้อนจากจำนวนแหล่งเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นในประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีสูงถึงมากกว่า 1,000 แห่ง เป็นผลให้ประชาชนที่สนใจจะเดินทางมายังแหล่งเรียนรู้มีโอกาสนในการเลือกที่จะเดินทางไปเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ นอกเหนือจากการมารับบริการที่ อพวช. ซึ่งทำให้คู่แข่งทางการตลาดที่น่าสนใจและทันสมัยเพิ่มมากขึ้น
- T4: ขาดบริการขนส่งมวลชนสาธารณะที่เข้าถึง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี เป็นอุปสรรคต่อกลุ่มลูกค้า ครอบครัวที่จะเดินทางมายัง อพวช. คลองห้า ปทุมธานี เป็นผลให้กลุ่มครอบครัวมายัง อพวช. มีปริมาณน้อย ซึ่งเป็นร้อยละ 10 ของผู้ใช้บริการทั้งหมดของ อพวช.
- T2: การสร้างตัวตนของ อพวช. ในสังคมไทย ยังไม่เป็นที่รู้จักหรือยอมรับ ในฐานะองค์กรของชาติที่มีความสำคัญในมุมมองของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายในสังคม
- T1: สังคมไทยยังให้ความสำคัญทางด้านวิทยาศาสตร์น้อยส่งผลให้แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ยังไม่ได้รับความนิยมจากพอ กระแสสังคมให้ความสำคัญในการแสดงออกของเยาวชน ในด้านความบันเทิงมากกว่าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สะท้อนจากจำนวนการแข่งขันทางด้านบันเทิงไม่ว่ารายการต่าง ๆ จะได้รับความสนใจการแข่งขันมากกว่าทางด้านวิทยาศาสตร์ที่ อพวช. จัดขึ้น นอกจากนี้สะท้อนได้จากรายการโทรทัศน์ที่ยังมีรายการทางด้านเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ที่น้อยและไม่หลากหลาย

ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง (ครั้งที่ 1) วันที่ 5 มี.ค. 2567

กระบวนการวิเคราะห์ความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์และความท้าทายทางยุทธศาสตร์ (SA, SC) ดำเนินการแล้วเสร็จ

พิจารณาจุดอ่อนที่เป็น Ranking สูง, Combination ประเด็นของจุดแข็งและโอกาสขององค์กร แต่เป็นประเด็นที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วนเกี่ยวกับคู่แข่ง และ Combination ประเด็นของจุดอ่อนและภัยคุกคามขององค์กร พบว่าองค์กรพัฒนาศักยภาพองค์กร (SC – Strategic Challenges) ที่สำคัญที่สุด

- ความท้าทายยุทธศาสตร์ (SC)**
- SC1 ราคาค่าบริการของผู้ป่วย (Cost/Service) ที่เพิ่มขึ้นเป็นภาระทางการเงินที่สำคัญ
 - SC2 ราคาค่าบริการของแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
 - SC3 การบริหารความเสี่ยงของโรคในผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงและการดำเนินตามแผนการแพทย์ที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
 - SC4 แหล่งจ่ายยารักษาโรค ที่มีโรคหายากหรือยากหายากมีเพียงผู้ผลิตเดียว
 - SC5 ผู้ให้บริการตรวจสุขภาพ, ผู้ให้บริการวินิจฉัยสุขภาพ, ผู้ให้บริการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน
 - SC6 ทรัพยากรของแพทย์, นิสิตวิชาพยาบาล, วิชาชีพทางการแพทย์ที่สามารถให้บริการแก่ผู้ป่วยได้
 - SC7 ภาครัฐที่มีบทบาทของแพทย์, หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลสุขภาพเชิงป้องกันที่จำกัด

จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	ภัยคุกคาม
1. มีแพทย์ที่มีประสบการณ์สูง 2. มีแพทย์ที่มีประสบการณ์สูง 3. มีแพทย์ที่มีประสบการณ์สูง 4. มีแพทย์ที่มีประสบการณ์สูง 5. มีแพทย์ที่มีประสบการณ์สูง	1. ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่ำ 2. ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่ำ 3. ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่ำ 4. ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่ำ 5. ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่ำ	1. มีโอกาสในการขยายบริการ 2. มีโอกาสในการขยายบริการ 3. มีโอกาสในการขยายบริการ 4. มีโอกาสในการขยายบริการ 5. มีโอกาสในการขยายบริการ	1. คู่แข่งที่มีประสิทธิภาพสูง 2. คู่แข่งที่มีประสิทธิภาพสูง 3. คู่แข่งที่มีประสิทธิภาพสูง 4. คู่แข่งที่มีประสิทธิภาพสูง 5. คู่แข่งที่มีประสิทธิภาพสูง

พิจารณาจุดอ่อนที่เป็น Ranking สูง และ Combination ประเด็นของจุดแข็งและโอกาส พบว่าองค์กรพัฒนาศักยภาพองค์กร (SC – Strategic Advantages) ที่สำคัญที่สุด

- ความได้เปรียบยุทธศาสตร์ (SA)**
- SA1 องค์กรบริหารงานภายใต้การพัฒนาศักยภาพที่พร้อม
 - SA2 บุคลากรแพทย์, มีความเชี่ยวชาญด้านการตรวจวินิจฉัยโรค
 - SA3 องค์กรมีความสามารถในการจัดการความผิดปกติทางการแพทย์
 - SA4 องค์กรมุ่งเน้นการให้บริการทางการแพทย์ที่ครอบคลุมตั้งแต่การป้องกันโรคไปจนถึงการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน
 - SA5 องค์กรมีความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อยกระดับการบริการทางการแพทย์
 - SA6 บุคลากรแพทย์, มีความเชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์การป้องกันโรค

กระบวนการวิเคราะห์ Core Competency ดำเนินการแล้วเสร็จ

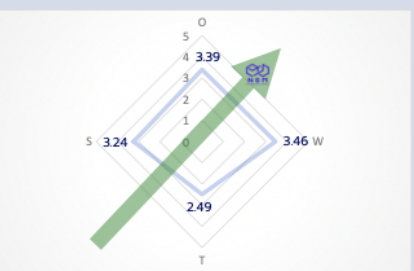
จากการวิเคราะห์ SWOT ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA) และความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC) สู่ความสามารถพิเศษขององค์กร (CC) ของ อพchw. เมื่อพิจารณาจุดแข็งที่เป็น Ranking สูง ความได้เปรียบ (SA) เกี่ยวกับคู่แข่ง ทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งสิ่งที่จับต้องได้และสิ่งที่จับต้องไม่ได้ อย่างโนวาวหรือประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถวิเคราะห์ความสามารถพิเศษ (CC) ของ อพchw.

Core Competency	Value	Rareness	Imitation	Organization
ความสามารถพิเศษขององค์กรในปัจจุบัน				
CC1 อพchw. มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการผลิตภัณฑ์ประเภท	อพchw. มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพสูง	อพchw. เป็นผลิตภัณฑ์ที่หายากและมีความได้เปรียบ	อพchw. มีคู่แข่งที่พยายามลอกเลียนแบบ	อพchw. มีกระบวนการจัดการผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน
CC2 อพchw. มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์	อพchw. มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญสูงและมีประสบการณ์	อพchw. เป็นบุคลากรที่มีความหายากและมีประสิทธิภาพสูง	อพchw. มีคู่แข่งที่พยายามลอกเลียนแบบ	อพchw. มีกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน
CC3 อพchw. มีความเชี่ยวชาญในการสร้างความตระหนักถึงแบรนด์	อพchw. มีความสามารถในการสร้างความตระหนักถึงแบรนด์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	อพchw. เป็นความสามารถที่หายากและมีประสิทธิภาพสูง	อพchw. มีคู่แข่งที่พยายามลอกเลียนแบบ	อพchw. มีกระบวนการสร้างความตระหนักถึงแบรนด์ที่ชัดเจน
ความสามารถพิเศษขององค์กรในอนาคต				
CC4 อพchw. มีความสามารถในการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ	อพchw. มีความสามารถในการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ	อพchw. เป็นความสามารถที่หายากและมีประสิทธิภาพสูง	อพchw. มีคู่แข่งที่พยายามลอกเลียนแบบ	อพchw. มีกระบวนการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจที่ชัดเจน
CC5 อพchw. มีความสามารถในการจัดการความเสี่ยง	อพchw. มีความสามารถในการจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ	อพchw. เป็นความสามารถที่หายากและมีประสิทธิภาพสูง	อพchw. มีคู่แข่งที่พยายามลอกเลียนแบบ	อพchw. มีกระบวนการจัดการความเสี่ยงที่ชัดเจน

ตำแหน่งยุทธศาสตร์ อพchw. ดำเนินการแล้วเสร็จ

ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง (Strength) ได้คะแนนเฉลี่ย +3.24 คะแนน และปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน (Weakness) ได้คะแนนเฉลี่ย -3.46 คะแนน ซึ่งสรุปผลได้ว่า **องค์กรมีปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน -0.22** ในขณะที่ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส (Opportunity) ได้คะแนนเฉลี่ย +3.39 คะแนน และปัจจัยที่เป็นภัยคุกคาม (Threat) ได้คะแนนเฉลี่ย -2.49 คะแนน สรุปได้ว่า **องค์กรมีปัจจัยที่เป็นโอกาส +0.90**

ตำแหน่งยุทธศาสตร์ของ อพchw. ตกอยู่ในพื้นที่ **WO (Weakness-Opportunity)** เป็นตำแหน่งที่แสดงถึงโอกาสที่ได้เปรียบ แต่ภาพรวมภายในองค์กรมีจุดอ่อนที่ต้องการการแก้ไข ดังนั้น อพchw. ควรดำเนินกลยุทธ์เชิงแก้ไข ที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์กรเพื่อแก้ไขจุดอ่อน และสร้างจุดแข็งในการแข่งขัน

ภาคผนวก ข. ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง (ครั้งที่ 2) วันที่ 1 เม.ย. 2567

สรุปสาระสำคัญและความก้าวหน้า
การทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6
(พ.ศ. 2566-2570)

ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570)
สำหรับผู้บริหาร อพวช. **ครั้งที่ 2/2567** วันที่ 1 เม.ย. 2567

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหาร อพวช. ครั้งที่ 2/2567

1 เม.ย. 2567
ผู้เข้าร่วมสัมมนา 65 คน

โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
การทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช.
ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566 - 2570)
ครั้งที่ 2

กำหนดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
การทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
สำหรับผู้บริหาร อพวช. (ครั้งที่ ๒/๒๕๖๗)
 ณ ห้อง IT Auditorium ทิพย์รัตน์เทคโนโลยีสารสนเทศ วันจันทร์ที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๗

เวลา	กำหนดการ
๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๕ น.	<ul style="list-style-type: none"> ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมสัมมนา เปิดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ โดย ผอ.ท.
๐๙.๓๕ - ๐๙.๓๐ น.	สรุปสาระสำคัญและความก้าวหน้าการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ ๖ โดย นายอรรถกร ช่างงาน (ผอ.สนย.)
๐๙.๓๐ - ๑๐.๐๐ น.	Workshop ๑: การทบทวนการวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และ
๑๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.	Workshop ๒: การทบทวนการวิเคราะห์ Business Model
๑๒.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.	<ul style="list-style-type: none"> Workshop ๓: การทบทวนการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Workshop ๔: การทบทวน Work System เพื่อสนับสนุนให้ อพวช. บรรลุวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

• เอกสารประกอบการสัมมนา
เชิงปฏิบัติการฯ ครั้งที่ 2

https://nsmthailand.sharepoint.com/f/s/mstems_753eec/Eru0Qm5N_0IPnAqX0n4sIDABNxc68TmochjuDjvDmDlxA?e=vxB01B

สรุปสาระสำคัญ

- 1** • **ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)**
SP เดิมเหมาะสม – ปรับการมีส่วนร่วมและเพิ่มการสื่อสารทำความเข้าใจ
- 2** • **นทวน Business Model**
BSC ปรับ – Key Activities, Key Partners, Customer Segments
- 3** • **นทวนวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)**
4 ประเด็นยุทธศาสตร์ เดิมเหมาะสม
12 กลยุทธ์เดิม เพียงพอกับความท้าทายของ SWOT ใหม่ 3 ประเด็น
- 4** • **นทวน Work System**
กย.สนย. กำลังทำทวนระบบงานและกระบวนการ ปี 67 – ทุกศูนย์/สำนัก

Timeline การทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (ปี 2567)

เกณฑ์	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Scanning)	11 ปัจจัยนำเข้า	Workshop#1 S, D, G, 67 12 SWOT	13 SA, SC, CC	
2. การวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)		Workshop#2 (1 เม.ย. 67) 21 Strategic Positioning 22 Business Model		
3. การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)		23 Scenario Planning 31 Strategic Objective 32 Balance 33 Work systems	เสนอเห็นชอบ • MC – 14 พ.ค. 67 • Board – 21 พ.ค. 67	
4. การกำหนดยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ (Strategic Formulation)		Workshop#3 MC (3 พ.ค. 67) สถาบันวิจัยสมรภูมิ ปก. (วังน้อย) 10 เม.ย. 67 (ทย. เข้า survey สถานณ์)	เสนอเห็นชอบ อ.ว. – ๖ เม.ย. 67 Workshop#3 MC (3 พ.ค. 67) 4.1 Strategy/Tactic 4.2 Strategy Map	ส่งแผนฯ สด.- ก.ค. ขอความเห็นชอบต่อ รบว.อ. ผ่าน สป.อว. 2 เดือนก่อนปีงบประมาณ 2568

เผยแพร่แผนวิสาหกิจฯ และกรอกข้อมูลด้าน SP ลงระบบ SE-AM ปี 2567

ระดมความคิด สร้าง/ทบทวนกลยุทธ์จัดความท้าทาย ใหม่

การจัดการความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ด้วยกรอบยุทธศาสตร์น้ำขึ้นน้ำลง

เขียนความคิดเห็นลงในกระดาษ Post it จำนวน 3 ข้อ

- 12 กลยุทธ์เดิม (ระบุอักษรย่อ เช่น ST1-3, ST2-2)
- เพิ่มกลยุทธ์ใหม่ให้ระบุอธิบายกรอบยุทธศาสตร์น้ำขึ้นน้ำลง (ลด เลิก เสริม สร้าง)

ผลที่คาดหวัง

- 12 กลยุทธ์เดิมเพียงพอหรือไม่
- กลยุทธ์ที่จัดการประเด็น SWOT ใหม่

1. การบริหารงบลงทุนไม่ประสิทธิภาพ

2. นโยบายท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้อื่นๆในประเทศ

3. นโยบายท่องเที่ยวเกี่ยว Soft Power Asean+3

ลดขั้นตอนในกรณี.....ลง

เสริมความเข้มแข็งในการพัฒนา.....

W8

ข้อ 1. จุดอ่อน W8
การบริหารแผนการลงทุนไม่มีประสิทธิภาพ โดยการเบิกจ่ายงบลงทุน มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 57.35% และการดำเนินการตามแผนฯ มีค่าเฉลี่ย 5 ปี ที่ 48.15% ผลคะแนนตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ สสร. ได้คะแนนเพียงระดับ 1000 (80%) ตลอด 5 ปีหลัง

กลยุทธ์เดิม	กลยุทธ์ใหม่
<ul style="list-style-type: none"> ข้อ 1 W8 กลยุทธ์เดิมยังใช้ได้ ST4 (2) ใช้ได้อยู่ ST4 กลยุทธ์ที่ 2 : กลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร W8 ST2-3,21 / ST3-3 ST4 ขับเคลื่อนองค์กรพลวัตที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง 1) ST4 ข้อ 2 น่าจะ (ได้ 2) เพิ่มโครงการเร่งรัดการใช้งบลงทุน ST4 ข้อ 2 กลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร ST4 - 2 กำหนดและกำหนด KPI ที่ชัดเจนเพื่อไม่ซ้ำ และเบิกจ่ายตามที่กำหนดได้ทันที W8 ST4 (2) ข้อ 1 จุดอ่อน W8 ควรจะมีการสร้างโครงการเพื่อการควบคุมจุดอ่อนใน ST4.2 ST4.2 กลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร ST1-3/ ST2-3/ ST3-3/ ST4-3 ใช้งบลงทุนไม่ตรงแผน W8 เดิม ST1/ ST2/ ST3/ ST4 ST4 2. ใช้ได้อยู่ ข้อ 1 W8 จุดอ่อน ST4-2 ใช้ได้อยู่ แต่กระบวนการในกิจกรรมควรปรับปรุงให้อยู่ใน Timeline การใช้จ่ายงบประมาณ W8 จุดอ่อน ST1-ST3 เห็นว่ายังไม่โอเค 	<ul style="list-style-type: none"> W8 เพิ่มอบรมกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ST4 ปรับแผนการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างให้เร็ว ST4 (2) เพิ่มกลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรเฉพาะด้าน ควรมีการสร้างกิจกรรมภายใต้กลยุทธ์ ST4-2 ให้เพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบลงทุน จัดตั้ง TOR ราคากลาง ให้กองพัสดุภายในไตรมาส 4 ของปีงบประมาณก่อนหน้า แผน ST4-2 งบลงทุนเป็นจุดอ่อน เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างที่ต้องแก้ไขทั้งกระบวนการจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพอาจจะใช้กระบวนการดิจิทัลเข้ามาแก้ไข W8 1. ควรมีโครงการหรือนโยบายที่ชัดเจนในการจัดทำข้อมูลประกอบการขอ งบ 2. โครงการที่ชัดเจนในการจัดซื้อจัดจ้างบริหารสัญญาจ้าง ST4-2 สร้าง/เสริม กระบวนการหรือเครื่องมือในการติดตาม/เร่งรัดการใช้งบลงทุนให้เป็นไปตามแผน จุดอ่อน W8

O7

ข้อ 2. โอกาส O7
นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวในอาเซียน ชัน เกาหลี ญี่ปุ่น อาเซียนรวมตัวกันให้ความสำคัญ Stem Education และ Soft Power

กลยุทธ์เดิม	กลยุทธ์ใหม่
<ul style="list-style-type: none"> ST1 - ST2 เห็นว่ายังใช้ได้ / ST3 - ST4 เสริมและสร้างให้เข้มแข็ง ST2-2 สร้าง/เสริม ST1-เน้นด้านการสร้าง/สื่อสาร Content / ST2 - ภาษาต่างประเทศ ST2-1 / ST2-2 / ST3-1 / ST4-1 ST2-2 เพิ่มการสร้างเชื่อมโยงสาระ วกน. เข้ากับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศิลปกรรมและมรดกของชาติให้มากขึ้น สาระบันเทิง แหล่งเรียนรู้ (เน้น) ST1-2 / ST2-1 / ST3-1 / ST4-2 ST2-1 / ST2-2 / สร้างความพร้อมของสถานที่ให้รองรับนานาชาติ ST1-3 หาพันธมิตรในอาเซียน+3 ST2-2 ไม่เห็นด้วยว่า จำเป็นต้องแหล่งท่องเที่ยวภูมิภาค เป้าหมายของอพทช. คือ สร้างความตระหนักในเด็กไทย! ST4-1 พัฒนาศักยภาพ บุคลากร ด้านภาษา/การสื่อสาร การพัฒนา ทัศนศาสตร์+กิจกรรม ST2-1 / ST2-2 ST2-3 / ST3-3 ST1-3 ใช้ได้อยู่ +เพิ่มกิจกรรม ST2-2 กลยุทธ์ควรเพิ่มเติม กลุ่มเป้าหมายไทย และต่างประเทศ อยู่ใน ST2 แต่ควรจะมีเพิ่มอีก 1 กลยุทธ์ที่ Focus แหล่งนักท่องเที่ยว 	

O8

ข้อ 3. ใทาส O8

นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยเน้น soft power เช่น Festival สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบเกม (Plearn Science)

กลยุทธ์เดิม	กลยุทธ์ใหม่
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ST1(3) / ST2(1) (2) / ST3(3) ▪ ST2-2 ทำกิจกรรมให้หลากหลายตาม trend ▪ ST2(2) / ST3(3) ▪ ST3-3 / ST4-1 / ST2-2 ▪ ST3-3 ไปออกงาน Festival ทั่วประเทศ. / ทำทางเกมมาร์ตี / ทำ ไอเทมดีทูลูกเต๋า(สิ่งที่ทำ Content ได้) ▪ ST2-2 การสร้างสื่อนิทรรศการหรือสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบ Blended Learning ▪ ST3-3 ปรับปรุงให้มีความชัดเจนเรียก Soft Power มากขึ้น ▪ ST1-2 / ST2-1 / ST3-3 ▪ ST2-1 ▪ ST2-2 สร้างความเชื่อมโยงเรื่องราวเชิงพื้นที่ เช่น วัฒนธรรม อัตลักษณ์ คุณค่าของท้องถิ่น กับประเด็นสาระ: ความรู้เชิงวิทยาศาสตร์สื่อสารสร้างกิจกรรมสัมพันธ์กับพื้นที่ทั้งใน อพ. และสถานที่ต่าง ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การหารายได้ ไม่ได้มาจากนวัตกรรมเพียงอย่างเดียว แต่สามารถมาจากองค์ความรู้จากงานวิจัยต่าง ๆ ก็ได้

ข้อเสนอแนะ

1

เพื่อทราบผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหาร อพวช. ครั้งที่ 2/2567 วันที่ 1 เม.ย. 2567

2

นัดหมายคณะ MC ในการเข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการทบทวนแผนวิสาหกิจ อพวช. ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566-2570) สำหรับผู้บริหาร อพวช. ครั้งที่ 3/2567 วันที่ 3 พ.ค. 2567
ณ สถาบันนวัตกรรม ปตท. อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายสาธิต ลาภวุฒิรัตน์
วัน เดือน ปีเกิด	11 กรกฎาคม 2522
การศึกษา	1. ธุรกิจบัณฑิต การตลาด 2546 ศูนย์กลางราชวมงคลเทคโนโลยีราชมงคล 2. เทคโนโลยีบัณฑิต สารสนเทศธุรกิจ 2550 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 3. Master of Art, Digital Design, 2017 De Montfort University, England
ประวัติการทำงาน	ปี 2545 – 2563 นักวิชาการ องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ปี 2564 – ปัจจุบัน ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และความเสี่ยงองค์กร องค์การ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และความเสี่ยงองค์กร องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ